

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

***SPORZĄDZONA NA POTRZEBY
PLANU OGÓLNEGO GMINY OBRYTE***

Obryte,
2026

Autorzy opracowania:

Prognoza oddziaływania na środowisko:

mgr **Dorota Siwek**

1. Informacje ogólne	5
1.1. Cel i przedmiot prognozy	5
1.2. Podstawa opracowania	5
1.3. Zakres merytoryczny prognozy	5
1.4. Zakres przestrzenny	7
1.5. Metodyka i materiały źródłowe	10
1.6. Informacje o zawartości projektu planu ogólnego, głównych celach	13
1.7. Informacje o powiązaniach projektu planu ogólnego z innymi dokumentami	20
2. Stan środowiska przyrodniczego	22
3. Formy ochrony przyrody na terenie gminy	54
4. Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia	73
4.1. Jakość środowiska przyrodniczego	73
4.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego	82
5. Ocena potencjalnych zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego	86
6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	87
7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych	88
8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	90
9. Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko przyrodnicze	93
9.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	94
9.2. Pozostałe formy ochrony przyrody	105
9.3. Różnorodność biologiczna oraz fauna i flora	107
9.4. Warunki życia ludności	109
9.5. Wody powierzchniowe i podziemne	112
9.6. Powietrze atmosferyczne	115
9.7. Klimat akustyczny	117
9.8. Powierzchnia ziemi	118
9.9. Zasoby naturalne	121
9.10. Krajobraz	123
9.11. Warunki klimatyczne	125
9.12. Dobra kultury i zabytki	125
9.13. Dobra materialne	125

9.14. Syntetyczne zestawienie wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego wraz z określeniem ich charakteru	126
10. Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie planu ogólnego	129
11. Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	129
12. Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń planu ogólnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania	131
13. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	133
14. Streszczenie.....	133

1. Informacje ogólne

1.1. Cel i przedmiot prognozy

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona na potrzeby projektu planu ogólnego gminy Obryte. Projekt ten został opracowany na podstawie Uchwały Rady Gminy Obryte Nr III/23/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Obryte. W uchwale tej określono, że granicami obszaru objętego planem ogólnym są granice gminy Obryte.

Reforma systemu planowania przestrzennego, która została przyjęta ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688) weszła w życie 24 września 2023 r. i wprowadziła nowy rodzaj aktu planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego gminy, który stanowi akt prawa miejscowego. Oznacza to, że ustalenia planu ogólnego będą musiały być uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz będą stanowiły podstawę prawną wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

Celem głównym prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego jest identyfikacja przewidywanych zmian, jakie może przynieść realizacja tak zdefiniowanych ustaleń planistycznych na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz obszary chronione. Prognoza określa również mogące pojawić się uciążliwości, które mogą mieć wpływ na zmianę warunków życia mieszkańców i pozostałych osób przebywających na terenie gminy. Ze względu na złożoność występujących w granicach analizowanego obszaru zjawisk przyrodniczych oraz dość ogólny charakter dokumentu planistycznego, jakim jest plan ogólny, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektu aktu planowania przestrzennego przybiera formę prognozy prawdopodobnych skutków jakie niesie ze sobą realizacja tak zdefiniowanej polityki przestrzennej gminy.

Innym celem, branym pod uwagę w trakcie opracowywania prognozy, jest określenie tych ustaleń planu ogólnego, które mogą być sprzeczne z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zasadami ochrony określonymi dla poszczególnych form ochrony przyrody. Na etapie sporządzania projektu aktu planowania przestrzennego istnieje możliwość wyeliminowania bądź skorygowania jego poszczególnych ustaleń, które mogłyby się przyczyniać do powstania negatywnych oddziaływań w stosunku do środowiska przyrodniczego.

1.2. Podstawa opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko skutków ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Obryte została opracowana na podstawie aktów prawnych:

- uchwała Nr III/23/2024 Rady Gminy Obryte z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Obryte;
- ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

1.3. Zakres merytoryczny prognozy

Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania na środowisko został określony zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko a także uzgodnień dokonanych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pułtusk.

Prognoza powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,

- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

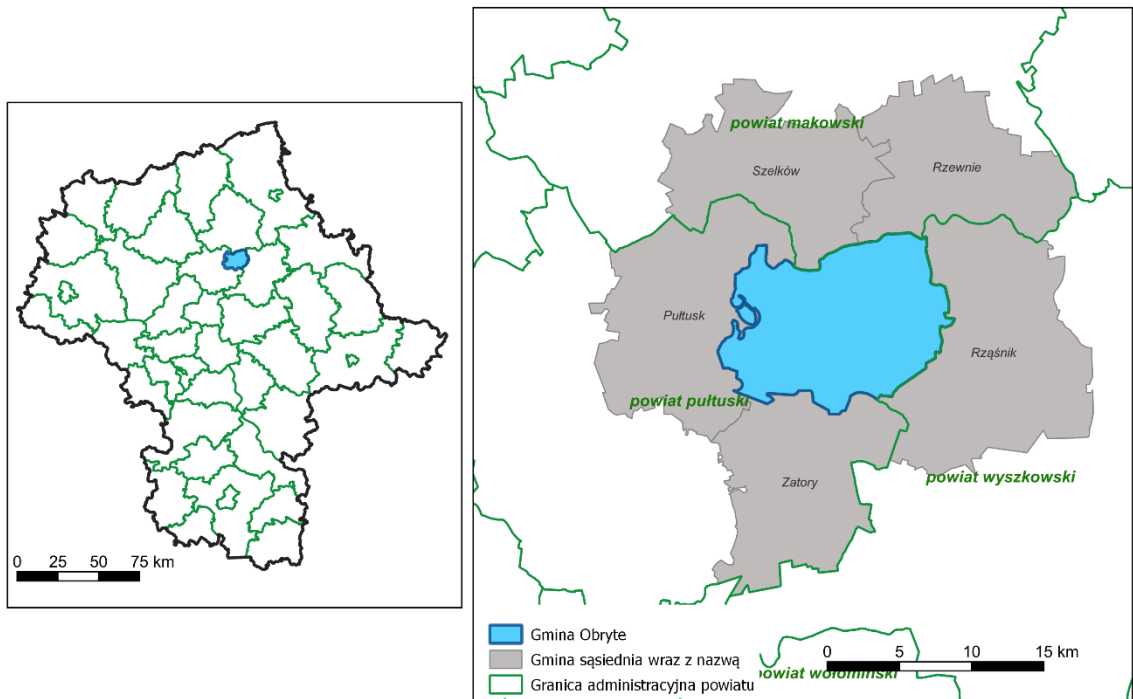
b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.4. Zakres przestrzenny

Zakres przestrzenny opracowania określa Uchwała Nr III/23/2024 Rady Gminy Obryte z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Obryte. Wynika z niej, że granicami obszaru objętego planem ogólnym są granice administracyjne gminy Obryte.

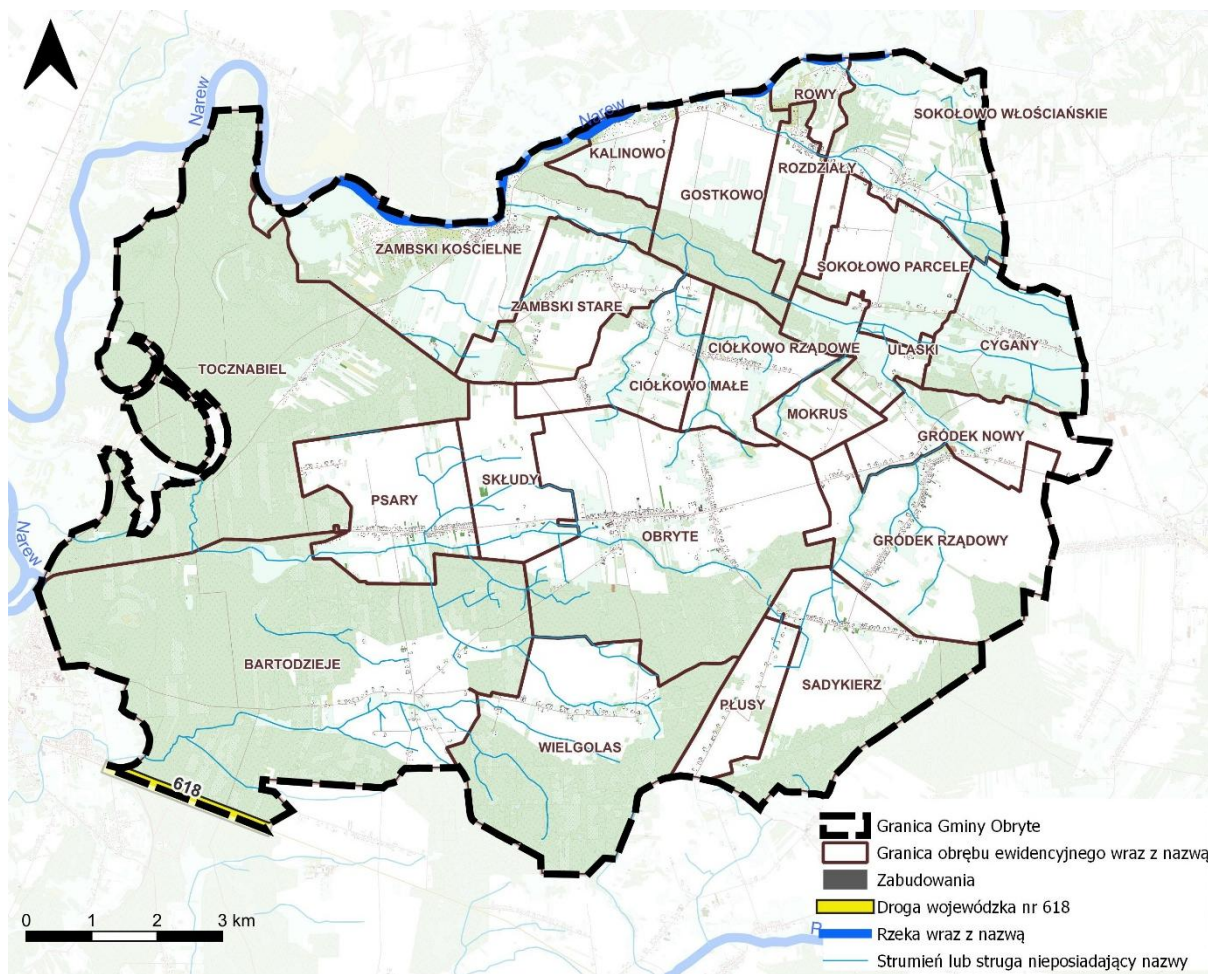
Gmina Obryte pod względem administracyjnym położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w północno-wschodniej części powiatu pułtuskiego. Przylega bezpośrednio do północno-wschodniej granicy powiatu i sąsiaduje z jednostkami:

- gmina Szelków (powiat makowski)
- gmina Rzewnie (powiat makowski)
- gmina Rząśnik (powiat wyszkowski)
- gmina Zatory (powiat pułtuski)
- gmina Pułtusk (powiat pułtuski).

Rysunek 1. Położenie obszaru opracowania na tle sąsiadujących gmin.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Obszar gminy obejmuje powierzchnię 139,73km². W jej granicach wyodrębnione zostały 23 obręby geodezyjne: Bartodzieje, Ciółkowo Małe, Ciółkowo Rządowe, Cygany, Gostkowo, Gródek Nowy, Gródek Rządowy, Kalinowo, Mokrus, Obręte, Płusy, Psary, Rowy, Rozdziały, Sadykierz, Skłudy, Sokołowo Parcele, Sokołowo Włosciańskie, Toczniel, Ulaski, Wielgolas, Zambski Kościelne, Zambski Stare.

Rysunek 2. Jednostki ewidencyjne i topografia Gminy Obryte
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Wzdłuż północnej granicy gminy płynie rzeka Narew, która wywiera ogromny wpływ na rozwój przestrzenny miejscowości położonych w jej najbliższym sąsiedztwie. Rzeka wraz z doliną stanowi główną oś hydrograficzną gminy. W dolinie rzecznej występują głównie lasy, łąki, pastwiska a także nieużytkowane tereny podmokłe. Tereny sąsiadujące z rzeką częściowo znajdują się w zasięgu wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Fragment południowo-zachodniej granicy gminy pokrywa się z przebiegiem drogi wojewódzkiej nr 618, która przechodząc przez Pułtusk łączy Gołymin-Ośrodek z Wyszkowem.

Od strony zachodniej gmina przylega bezpośrednio do granic administracyjnych miasta powiatowego - Pułtusk. Miasto pełni funkcję ośrodka administracyjnego i gospodarczego powiatu. Ze względu na sąsiedztwo z gminą Pułtusk pełni istotną rolę w życiu społeczno-gospodarczym mieszkańców analizowanej gminy.

Obryte jest gminą wiejską, typowo rolniczą. W strukturze użytkowania przeważają grunty rolne, które stanowią ok 57% powierzchni gminy. Lasy obejmują 38,4% powierzchni gminy i występują głównie w zachodniej i południowej jej części.

W strukturze przestrzennej gminy można wyróżnić:

- zwarte kompleksy lasów Puszczy Białej, obejmujące południowy i zachodni obszar gminy wraz ze zlokalizowanymi wewnątrz rozległymi obszarami rolnymi i zabudową wsi: Toczniabiel, Bartodzieje i Wielgolas;
- wąskie pasmo lasów przebiegające z południowego wschodu na północny zachód w północnej części gminy;
- dolinę rzeki Narwi wraz zabudową mieszkalną, rolniczą, usługową i letniskową wsi: Zambski Kościelne, Gostkowo, Kalinowo, Rowy i Sokołowo Włościańskie w północnej części gminy, wraz ze starorzeczami w zachodniej części gminy;
- rolniczą przestrzeń produkcyjną na pozostałym obszarze gminy wraz z siecią osadniczą;
- sieć osadniczą rozwijającą się głównie w sposób liniowy wzdłuż głównych dróg poszczególnych miejscowości. Zabudowa w poszczególnych miejscowościach ma charakter zagrodowy, przeplatana jest zabudową mieszkaniową jednorodzinną. W gminie widoczna jest tendencja do rozwoju infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej;
- zabudowę letniskową w miejscowościach położonych nad Narwią;
- elementy układu komunikacyjnego (droga wojewódzka, drogi powiatowe, drogi gminne, drogi wewnętrzne).

Bogactwo walorów środowiska przyrodniczego ma odzwierciedlenie w objęciu części gminy różnorodnymi formami ochrony środowiska przyrodniczego:

- rezerwat przyrody Bartnia (PL.ZIPOP.1393.RP.1278)
- rezerwat przyrody Popławy (PL.ZIPOP.1393.RP.131)
- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140007.B)
- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140014.B)
- Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140060.H)
- 7 pomników przyrody.

Pod względem istotnych elementów infrastrukturalnych stwierdza się, że przez obszar gminy nie prowadzą sieci przesyłowe.

Według danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 r. gmina zamieszkiwana była przez 4 305 mieszkańców, co pozwoliło osiągnąć wskaźnik gęstości zaludnienia na poziomie 30,8 osób/km². Do najliczniej zamieszkiwanych miejscowości należy: Obryte, Psary, Gródek Rządowy, Zambski Kościelne.

1.5. Metodyka i materiały źródłowe

Punktem wyjścia do opracowania prognozy oddziaływania na środowisko było określenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji w niej zawartych na podstawie uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pułtusk.

Podstawą do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt planu ogólnego dla Gminy Obryte. Stopień szczegółowości analiz zawartych w prognozie dostosowany jest do skali i stopnia szczegółowości ustaleń planu ogólnego.

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana na podstawie analiz stanu środowiska na badanym obszarze, które możliwe były dzięki licznym materiałom kartograficznym, opracowaniom dotyczącym środowiska przyrodniczego, dokumentom planistycznym odnoszącym się do przedmiotowego obszaru jak i szerszego zakresu przestrzennego. W trakcie prac przygotowawczych zapoznano się z uwarunkowaniami i zaleceniami wynikającymi z opracowania ekofizjograficznego.

Analiza różnorodnych materiałów umożliwiła zdefiniowanie obecnego stanu środowiska przyrodniczego oraz określenie przewidywanych zmian, jakie mogą w nim zajść na skutek realizacji planu ogólnego. W prognozie określono potencjalne zagrożenia wynikające z określonej polityki przestrzennej oraz, w przypadku zidentyfikowania niekorzystnego ich wpływu na lokalne zasoby środowiska przyrodniczego starano się zaproponować działania przyczyniające się do minimalizowania niekorzystnych oddziaływań.

W trakcie powstawania prognozy oddziaływania na środowisko zastosowano metody opisowe oraz graficzne.

Materiały źródłowe:

Materiały podstawowe:

- Projekt planu ogólnego Gminy Obryte

Materiały pomocnicze:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, 2018 r.,
- Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, Uchwała nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.
- Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące fragmenty obszaru Gminy Obryte
- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Obryte
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Obryte, Uchwała Nr VII/54/2019 Rady Gminy Obryte z dnia 14 czerwca 2019 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte, 2017r.
- Program Ochrony Środowiska dla powiatu pułtuskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do 2028 roku
- Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), Warszawa 2020 r.
- Raport o stanie gminy Obryte za 2023 rok
- Strategia rozwoju Gminy Obryte na lata 2016 – 2025
- Gminna ewidencja zabytków Gminy Obryte, przyjęta Zarządzeniem Wójta Gminy Obryte nr 36/2018 z dnia 18 czerwca 2018r.
- Audyt krajobrazowy dla województwa mazowieckiego, Uchwała nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024r.

- Diagnoza stanu zasobów wodnych wraz z propozycjami inwestycji wpływających na poprawę gospodarki wodnej na terenie powiatu pułtuskiego, MODR Warszawa, 2022r.
- Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007
- Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB1400014
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Pułtusk na lata 2024 – 2033
- Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych wykonywany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- Monitoring Ptaków Polski wykonywany w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport za rok 2023
- Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2014 i 2022 w województwie mazowieckim
- Uchwała Nr XVII/119/2020 Rady Gminy Obryte z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Obryte
- Mapa topograficzna w skali 1:10000,
- Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10K)
- Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa sozologiczna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa hydrograficzna Polski w skali 1:50 000;
- Mapa glebowo - rolnicza
- <http://maps.geoportal.gov.pl/webclient/>;
- <https://powiatpultuski.geoportal2.pl/>
- <https://wody.isok.gov.pl/>
- <https://geolog.pgi.gov.pl>
- <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
- <https://msip.wrotamazowska.pl/msip/>
- <https://mapy.geoportal.gov.pl/>
- <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
- <https://mapa.korytarze.pl/>
- <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas>
- <https://dane.gov.pl/pl>

1.6. Informacje o zawartości projektu planu ogólnego, głównych celach

Plan ogólny jest nowym rodzajem dokumentu planistycznego, który został wprowadzony wraz z wejściem w życie reformy systemu planowania przestrzennego. Jest on sporządzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisów wykonawczych:

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy;
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Plan ogólny ma zastąpić obowiązujące dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednak od dokumentu studium różni się zarówno znaczeniem (plan ogólny jest aktem prawa miejscowego) jak i formą.

Plan ogólny składa się z:

- uchwały,
- obowiązkowych danych przestrzennych, obejmujących:
 - granicę obszaru objętego planem ogólnym (AktPlanowaniaPrzestrzennego)
 - zasięg stref planistycznych zawierających w swoich właściwościach gminne standardy urbanistyczne (SterefaPlanistyczna)
- fakultatywnych danych przestrzennych, mogących obejmować:
 - zasięg obszaru uzupełnienia zabudowy (ObszarUzupełnieniaZabudowy)
 - zasięg obszaru zabudowy śródmiejskiej (ObszarZabudowyŚrodmiejskiej)
 - gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej
- uzasadnienia do uchwały zawierającego:
 - część tekstową,
 - część graficzną.

Zgodnie z art. 24 ust. 1a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uzgodnieniu nie podlega uzasadnienie projektu planu ogólnego.

Gminne standardy urbanistyczne obejmują katalog stref planistycznych, dla których określa się profil funkcjonalny (profil podstawowy i fakultatywny profil dodatkowy) oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu (minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy).

W planie ogólnym Gminy Obryte w sposób rozłączny zostały wydzielone strefy planistyczne dla których określony został funkcjonalny profil podstawowy, dla większości stref ustalony został również funkcjonalny profil dodatkowy. Ustalono zostały gminne standardy urbanistyczne, które dla wydzielonych stref planistycznych wskazują wartości parametrów i wskaźników urbanistycznych. W planie ogólnym zostały określone obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ). Wskazując obszary uzupełnienia zabudowy gmina umożliwiła w ich zasięgu wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. W analizowanym projekcie planu nie zostały określone gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej.

Plan ogólny, jako akt prawa miejscowego, stanowi bazę w zakresie ustalenia przeznaczenia terenu, rozmieszczenia inwestycji celu publicznego oraz określenia sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego a także stanowi podstawę prawną do wydania decyzji o warunkach zabudowy. Z ustaleniami planu ogólnego będą musiały być zgodne sporządzane po jego wejściu w życie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane jedynie na wskazanych w planie ogólnym obszarach uzupełnienia zabudowy, a ich treść będzie musiała być zgodna w zakresie funkcji zabudowy oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych z ustaleniami planu ogólnego.

Plan ogólny nie będzie stanowił podstawy do wydawania innych decyzji, np. pozwoleń na budowę.

Wyznaczając w projekcie planu ogólnego zasięgi poszczególnych stref planistycznych brano pod uwagę:

- ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- tereny znajdujące się w zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy OUZ,
- wnioski składane w toku trwającej procedury planistycznej,
- istniejące zagospodarowanie terenu.

W wyznaczonych w ten sposób strefach planistycznych wyodrębniono strefy wielofunkcyjne (SW, SJ, SZ) w ramach których wykazano tereny niezabudowane i luki w istniejącej zabudowie dla których dokonano analizy chłonności. Obliczona chłonność terenów niezabudowanych pozwala określić jaka liczba osób może w ich obrębie zamieszkać. Wartość ta w zestawieniu ze wskaźnikiem zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, pozwoliła na wyciągnięcie wniosku, że w planie ogólnym nie ma możliwości wyznaczenia dodatkowych stref umożliwiających rozwój zabudowy mieszkaniowej, które znajdowałyby się poza zasięgiem obowiązujących mpzp, terenów istniejącej zabudowy oraz stref wydzielonych w ramach OUZ. W wyniku przeprowadzonych analiz w planie ogólnym Gminy Obryte wyznaczono następujące strefy planistyczne:

- SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- SU - strefa usługowa;
- SP - strefa gospodarcza;
- SR - strefa produkcji rolniczej;
- SI - strefa infrastrukturalna;
- SN - strefa zieleni i rekreacji;
- SC - strefa cmentarzy;
- SG – strefa górnictwa;
- SO - strefa otwarta;
- SK - strefa komunikacyjna.

Strefa planistyczna SW (strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną) została wyznaczona przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy – dawna szkoła w miejscowości Cygany, która wraz z zakończeniem swojej działalności została przekształcona w obiekt

mieszkalny wielorodzinny (mieszkania komunalne). W ramach profilu podstawowego strefy SW określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- teren usług,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach strefy SW ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Ze względu na wiejski charakter gminy oraz brak występującej na jej obszarze typowej zabudowy wielorodzinnej w planie ogólnym nie przewiduje się możliwości realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Strefy planistyczne SJ (strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną) zostały wyznaczone przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy jednorodzinnej, terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na cele umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny planowane dla rozwoju nowego budownictwa w ramach wyznaczonego obszaru uzupełnienia zabudowy. W ramach profilu podstawowego stref SJ określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- teren usług,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach stref SJ ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Gmina Obryte cechuje się wyjątkowymi walorami środowiska przyrodniczego, kulturowego i antropogenicznego, które czynią ją miejscem atrakcyjnym dla rozwoju rekreacji indywidualnej. Miejscowości nadnarwiańskie cechują się wysoką koncentracją zabudowy letniskowej. W poszczególnych miejscowościach zdarzają się opuszczone budynki, dla których następuje zmiana sposobu użytkowania w kierunku zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Działki niezabudowane znajdujące się w otoczeniu istniejącej zabudowy często również zagospodarowywane są na cele letniskowe. Biorąc pod uwagę powyższe projekt planu ogólnego uwzględnia realną szansę rozwojową gminy Obryte i dopuszcza we wszystkich strefach planistycznych SJ profil dodatkowy „teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej”.

Występujące w ramach poszczególnych stref SJ usługi, stanowiące te o charakterze lokalnym, towarzyszące zabudowie mieszkaniowej, włączono w granice stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową.

Strefy planistyczne SZ (strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową) zostały wyznaczone przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy zagrodowej oraz terenów umożliwiających realizację tej funkcji w ramach wyznaczonego obszaru uzupełnienia zabudowy. W ramach profilu podstawowego stref SZ określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren zabudowy zagrodowej,
- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach wszystkich stref SZ ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefy planistyczne SU (strefy usługowe) zostały wyznaczone przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy usługowej oraz terenów planowanych dla rozwoju nowego budownictwa usługowego. W ramach profilu podstawowego stref SU określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren usług,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach wszystkich stref SU ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefy planistyczne SP (strefy gospodarcze) zostały wyznaczone przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy produkcyjnej. W ramach profilu podstawowego stref SP określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren produkcji,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach wszystkich stref SP ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefy planistyczne SR (strefy produkcji rolniczej) zostały wyznaczone przy uwzględnieniu istniejącej zabudowy oraz terenów planowanych dla rozwoju nowych inwestycji o funkcji zbieżnej z profilem strefy. Plan ogólny wyznacza strefy SR również w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących i planowanych gospodarstw rolnych, objętych strefami wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową, co ma na celu zapewnienie możliwości rozbudowy

gospodarstw o obiekty gospodarczo-inwentarskie. W ramach profilu podstawowego stref SR określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach wszystkich stref SR ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Dla wybranych stref SR, wykazujących predyspozycje i brak ograniczeń dla rozwoju funkcji, został wskazany profil funkcjonalny dodatkowy „teren elektrowni słonecznej.

Strefy planistyczne SI (strefy infrastrukturalne) obejmują tereny związane głównie z istniejącą infrastrukturą techniczną. Strefy SI w planie ogólnym obejmują m.in.: oczyszczalnie ścieków, punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, ujęcia wód podziemnych i stacje uzdatniania wody. W planie ogólnym wyznaczono jedną strefę infrastrukturalną, która jest niezainwestowana.

Rozporządzenie dotyczące planu ogólnego wskazuje, że obszary związane z infrastrukturą techniczną, których powierzchnia jest mniejsza niż 5 000m² mogą być ujęte w ramach profilu podstawowego wszystkich stref planistycznych, bez konieczności ich wydzielania w ramach strefy SI.

W ramach profilu podstawowego stref SI określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren infrastruktury technicznej,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych.

W ramach wszystkich stref SI ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy: teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefy planistyczne SN (strefy zieleni i rekreacji) obejmują istniejące tereny zieleni z wyraźnym potencjałem przyrodniczym i rekreacyjnym oraz tereny przewidziane na nowe inwestycje związane z zielenią i rekreacją. W ramach profilu podstawowego stref SN określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren zieleni urządzonej,
- teren plaży,
- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach wszystkich stref SN ustalony został profil funkcjonalny dodatkowy, który w zależności od lokalnych uwarunkowań może obejmować: teren usług sportu i rekreacji, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Strefy planistyczne SC (strefy cmentarzy) obejmują istniejące czynne cmentarze znajdujące się w miejscowościach: Obryte, Sokołowo Włościańskie, Zambski Kościelne. W ramach profilu podstawowego strefy SC określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren cmentarza,
- teren komunikacji,
- teren zieleni urządzonej,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

Dla stref SC w ramach profilu dodatkowego określono: teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej.

Strefa planistyczna SG (strefa górnictwa) obejmuje będące w trakcie eksploatacji złoża piasków i żwirów „Gródek”. W ramach profilu podstawowego strefy SG określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren górnictwa i wydobywania,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

Dla strefy SG w ramach profilu dodatkowego określono następujące funkcje: teren produkcji, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefy planistyczne SO (strefy otwarte) obejmują istniejące tereny rolne, leśne, obszary cenne przyrodniczo (rezerваты przyrody, znaczna część obszarów Natura 2000). Strefą otwartą SO zostały objęte również niezabudowane tereny znajdujące się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego, w stosunku do których organ uzgadniający projekt planu ogólnego w zakresie ochrony przeciwpowodziowej - Wody Polskie – nie wyraził zgody na wprowadzenie w planie ogólnym stref planistycznych, które umożliwiłyby realizację nowych obiektów kubaturowych. W ramach profilu podstawowego stref SO określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren lasu,
- teren zieleni naturalnej,
- teren wód,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

Dla stref SO znajdujących się poza zasięgiem obszarów Natura 2000 w profilu dodatkowym została określona funkcja „teren zieleni urządzonej”.

Dla pojedynczych wybranych stref SO, położonych poza zasięgiem najcenniejszych obszarów Natura 2000 (poza zasięgiem siedlisk ochronnych, stanowisk przyrodniczych, działań

ochronnych), gruntami najwyższych klas bonitacyjnych, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, w profilu dodatkowym została określona funkcja „teren elektrowni słonecznej”.

W planie ogólnym określono, że tereny elektrowni słonecznych są możliwe do ewentualnej lokalizacji w ramach wybranych stref SO, znajdujących się poza zasięgiem obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Równocześnie są to rejony położone poza zasięgiem obszarowych form ochrony przyrody (w przypadku obszarów Natura 2000 wyjątek stanowią strefy nie objęte siedliskami chronionymi, stanowiskami przyrodniczymi i działaniami ochronnymi), poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią oraz poza zasięgiem terenów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i w większości również z wyłączeniem terenów gruntów rolnych najniższych klas (V, VI). W planie ogólnym uwzględniono istniejące w gminie powierzchnie instalacje fotowoltaiczne. Dopuszczenie takiej możliwości nie oznacza, że cały obszar danej strefy SO zostanie pokryty elektrowniami słonecznymi. Doprecyzowanie ich lokalizacji, przy przeanalizowaniu wpływu konkretnego zamierzenia inwestycyjnego na krajobraz i inne elementy środowiska przyrodniczego, nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Strefa planistyczna SK (strefa komunikacyjna) obejmuje istniejącą drogę wojewódzką (DW 618). W ramach profilu podstawowego stref SK określony został możliwy katalog profili funkcjonalnych podstawowych:

- teren autostrady,
- teren drogi ekspresowej,
- teren drogi głównej ruchu przyspieszonego,
- teren drogi głównej,
- teren komunikacji kolejowej i szynowej,
- teren komunikacji kolei linowej,
- teren komunikacji wodnej,
- teren komunikacji lotniczej,
- teren obsługi komunika.

Dla strefy planistycznej SK ustalano dodatkowy profil funkcjonalny „teren drogi zbiorczej”.

Gminne standardy urbanistyczne obejmują wyznaczone w sposób rozdzielny strefy planistyczne wraz z określonym profilem funkcjonalnym (podstawowym, niekiedy również dodatkowym) oraz parametrami urbanistycznymi. W projekcie planu ogólnego dla stref SW, SJ, SZ, SU, SP, SR określono: minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy. Dla stref SI, SN i SC obowiązkowym ustaleniem jest jedynie wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej, ustalenie pozostałych parametrów jest dopuszczalne, ale nie obligatoryjne. Dla stref: SG, SO i SK przepisy nie nakładają obowiązku ustalania wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu.

Przy ustalaniu parametrów i wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu w pierwszej kolejności analizowano ich wartości określone w obowiązujących na terenie gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Brano również pod uwagę istniejącą w poszczególnych miejscowościach zabudowę oraz jej intensywność i powierzchnię zabudowy, co pozwoliło na wypracowanie wartości charakterystycznych parametrów dla poszczególnych typów zabudowy mieszkaniowej.

Obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ) wyznaczony został w celu umożliwienia wydawania decyzji o warunkach zabudowy na obszarach, które nie są objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ma on na celu uzupełnienie luk w istniejącej zabudowie oraz ograniczenie rozpraszania nowej zabudowy.

Sposób wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy jest ściśle określony w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. *w sprawie sposobu wyznaczenia obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy*.

1.7. Informacje o powiązaniach projektu planu ogólnego z innymi dokumentami

Projekt planu ogólnego sporządzany jest przy uwzględnieniu uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w tym również tych określonych w dokumentach strategicznych i planistycznych szczebla ponadlokalnego i lokalnego:

- plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego:

Obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dnia 28 grudnia 2018 r. poz. 13180).

Zgodnie z wnioskiem Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 31 stycznia 2025 r. (OTC-UO-420.01.2025.MS) dla obszaru gminy Obryte wniesiono o uwzględnienie następujących zadań i kierunków działań wynikających z zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego:

- Ustalenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym poziomu regionalnego:
 - przebudowy drogi wojewódzkiej nr 618 relacji Gołymin – Wyszaków – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- Określenie działań mających na celu:
 - ochronę terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
 - wspieranie budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę;
 - przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji na obszary chronione;
 - zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych (dolin rzecznych, leśnych, łąkowych, śródpolnych itp.);
 - właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi na obszarach objętych ochroną prawną;
 - ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
 - ochronę głównego zbiornika wód podziemnych nr 215 „Subniecka Warszawska” oraz stref ochronnych ujęć wód (powierzchniowych i podziemnych);
 - utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego obszarów cennych przyrodniczo, w tym rezerwatów przyrody Bartnia i Popławy, pomników przyrody i obszaru Natura 2000 Puszcza Biała;
 - uwzględnienie zapisów wynikających z planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Puszcza Biała;

- ochronę naturalnych elementów przyrodniczych (m.in. torfowisk, bagien, stawów, oczek wodnych);
- wykorzystanie map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ograniczanie zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- budowę i rozbudowę systemów wodociągowo – kanalizacyjnych, a także sukcesywną sanitację terenów o rozbudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- poprawę jakości powietrza poprzez zamianę paliw na niskoemisyjne oraz rozwój odnawialnych źródeł energii.

Podczas wyznaczania stref planistycznych i obszaru uzupełnienia zabudowy wzięto pod uwagę uwarunkowania i kierunki rozwoju dotyczące gminy Obryte określone w Planie Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego. Strefy planistyczne oraz obszar uzupełnienia zabudowy były wyznaczane przy założeniu utrzymania ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz priorytetowego wykorzystania obszarów istniejącego zagospodarowania oraz ograniczania rozwoju osadnictwa na terenach otwartych. Uwzględniono występujące w gminie obszary cenne przyrodniczo oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W zasięgu rezerwatów przyrody wyznaczono strefy otwarte SO. W zasięgu obszarów Natura 2000 dążono do ograniczenia możliwości wprowadzania nowych obiektów budowlanych, przy szczególnym uwzględnieniu występowania chronionych siedlisk przyrodniczych. Ustalenia planu ogólnego sprzyjają rozwojowi odnawialnych źródeł energii.

- polityka przestrzenna gminy określona w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego

Strategia Rozwoju Gminy Obryte na lata 2025-2035 jest aktualnie w trakcie opracowania. Proces formalnego opracowania dokumentu rozpoczęto Uchwałą Nr VIII/43/2024 Rady Gminy Obryte z dnia 28 listopada 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Obryte na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego 2024 poz. 12269). Projekt Strategii Gminy Obryte na lata 2025-2035, zgodnie z wymogiem wynikającym z aktualnie obowiązującej ustawy o samorządzie gminnym, określa model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

Model funkcjonalno-przestrzenny zawarty w strategii Gminy Obryte wskazuje kierunki rozwoju przestrzennego w sposób syntetyczny i uogólniony. Celem modelu jest wyznaczenie priorytetowych obszarów rozwoju oraz pokazanie, jak różne części gminy powinny funkcjonować w przyszłości, zachowując spójność między funkcjami terenów a potrzebami mieszkańców. Zobrazowane elementy przestrzenne należy traktować jako generalne wytyczne, zasięg poszczególnych obszarów różnorodnych pod względem przeznaczenia fragmentów przestrzeni zostaje doprecyzowany w planie ogólnym gminy, a następnie w planach miejscowych.

Zgodnie z w/w modelem funkcjonalno-przestrzennym, wyznaczając strefy planistyczne brano pod uwagę:

- strukturę przestrzenną gminy (w tym istniejącej zabudowy, układu komunikacyjnego oraz funkcji dominujących w różnych częściach gminy),
- rozmieszczenie głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej,

- system powiązań przyrodniczych,

W projekcie planu ogólnego gminy Obryte wyznaczono strefy planistyczne, które są zgodne z modelem funkcjonalno-przestrzennym strategii rozwoju gminy Obryte. Jego uwzględnienie w planie ogólnym gminy Obryte zapewnia spójny rozwój urbanistyczny, zgodny z przyjętymi założeniami strategicznymi.

- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Plan ogólny, ze względu na art. 13d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jest ściśle powiązany z obowiązującymi na terenie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ustawa wskazuje, że w trakcie wyznaczania stref planistycznych w pierwszej kolejności uwzględnia się obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej.

Według stanu na sierpień 2025 r. na terenie gminy Obryte obowiązują 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które swym zasięgiem obejmują zaledwie 10,99 ha, co stanowi 0,08% powierzchni gminy.

2. Stan środowiska przyrodniczego

Gmina Obryte pod względem podziału fizyczno - geograficznego Polski położona jest na terenie prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, mezoregionie Nizina Północnomazowiecka, w zasięgu dwóch mezoregionów:

- **Dolina Dolnej Narwi** – stanowi wąskie (1,5 – 7km), meandrujące pasmo doliny dolnej Narwi. Region obejmuje dwa główne tarasy: szeroki zalewowy taras łąkowy i zalesiony taras piaszczysty.
- **Międzyrzecze Łomżyńskie** – stanowi obszar głównie rolniczy, którego część zajęta jest przez Puszcę Białą.

Pod względem **budowy geologicznej** w gminie Obryte stwierdza się występowanie utworów trzeciorzędowych i zalegających na nich utworów czwartorzędowych.

Najstarszymi utworami są pochodzące z neogenu iły mułki i piaski plioceńskie, które rozpościerają się na przeważającej części gminy. Z doliną rzeczną związane są wytworzone w trzeciorzędzie mioceńskie piaski mułki i iły.

Czwartorzędowe utwory przypowierzchniowe zostały wykształcone w wyniku działalności lodowcowej – zlodowacenia południowopolskie i środkowopolskie. Pod względem tektonicznym obszar gminy oraz jego okolice, należą do obniżenia podlaskiego. Jednostka ta jest częścią prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Dominującą rolę w budowie geologicznej i morfologii omawianego obszaru odegrał stadiął północnomazowiecki, odpowiadający – zgodnie z obowiązującym podziałem stratygraficznym czwartorzędu - najmłodszemu ogniwu zlodowacenia Warty.

Osady czwartorzędowe pokrywają na ogół cały obszar opracowania zwartym płaszczem. Miąższość ich wynosi od kilku do 80 m – najczęściej kilkadziesiąt metrów. Osady te na terenie gminy dzielą się na: osady lodowcowe, budujące trzon wysoczyzny i tarasy erozyjne, związane z działalnością akumulacyjną lądolodu i wód roztopowych zlodowacenia Warty, płynących przed jego czołem oraz młodsze osady budujące dolinę Narwi i jej dopływy (obejmujące formy powstałe w wyniku erozji, akumulacji rzecznej i eolicznej). Utwory zlodowacenia Warty tworzą głównie ropy, mułki warwowe i piaski zastoiskowe, gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe, a także interstadialne.

Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są osady zlodowacenia południowopolskiego wykształcone jako piaski zastoiskowe i żwiry z piaskami przykryte warstwą gliny zwałowej, na której leżą piaski wodnolodowcowe o niewielkiej miąższości kończące serię osadów z tego okresu.

Wśród utworów czwartorzędowych dominują osady powstałe w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Najstarszym osadem tego zlodowacenia są ropy warwowe. Na nich występują gliny zwałowe stadiału maksymalnego. Piaski wodnolodowcowe stadiału maksymalnego występują powszechnie w obrębie wysoczyzn morenowych i budują główny użytkowy poziom wodonośny w ich obrębie. Wykształcone są w postaci piasków o różnej granulacji, z przewagą piasków drobnoziarnistych. Na piaskach międzymorenowych leżą ropy warwowe i gliny zwałowe stadiału mazowieckopodlaskiego. Z tego okresu pochodzą również leżące na glinie zwałowej lub bezpośrednio na piaskach międzymorenowych piaski, żwiry i glazy moren czołowych. Stadiu północnomazowiecki zaznaczył się wytworzeniem glin zwałowych.

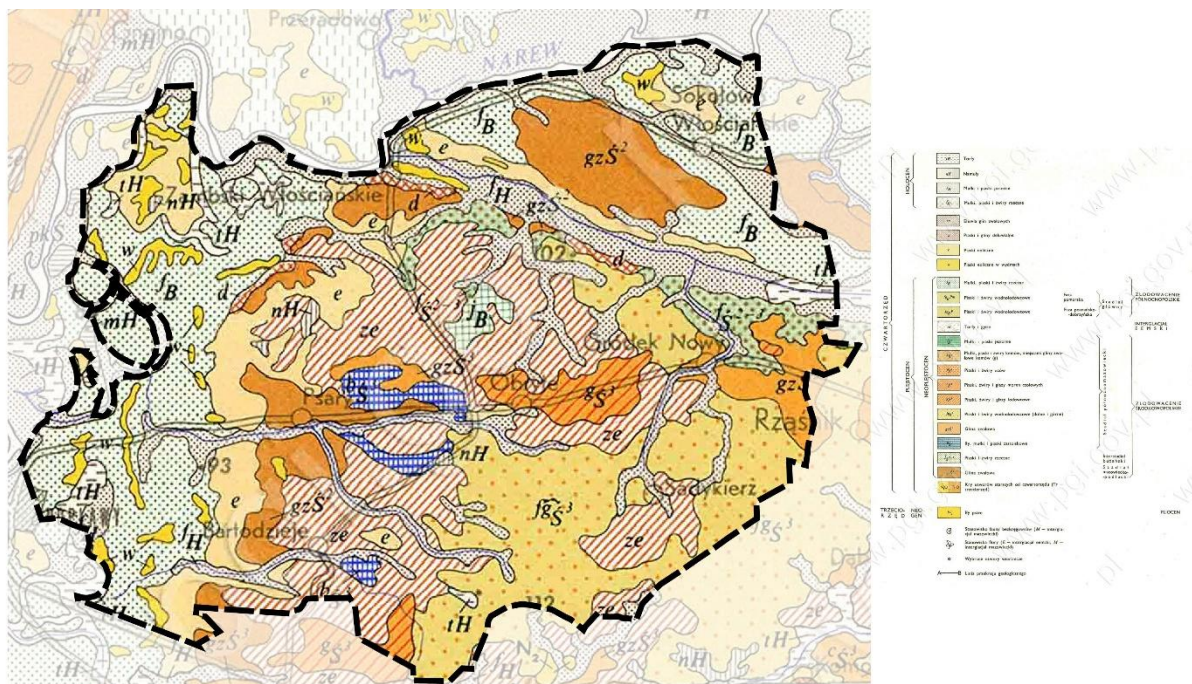
Osady interstadiału bużańskiego wykształcone są jako piaski, częściowo mułkowate, które odsłaniają się w krawędziach doliny Narwi, m. in. w rejonie Zambsk Starych. Natomiast osady plejstoceńskie są osadami najmłodszymi reprezentowanymi przez zastoiskowe ropy, mułki i piaski występujące w okolicy Pułtuska, Psar oraz na trasach erozyjnych. Podścielają one północnomazowiecki poziom glin zwałowych i ich eluwiów, występujący na powierzchni wysoczyzny morenowej. Osady związane z fazami oscylacji czoła lodowca reprezentowane są przez gliny zwałowe oraz utwory akumulacji lodowcowej i czołowomorenowej.

Na wysoczyźnie występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otoczkami o zmiennej miąższości od 2 do powyżej 4,5 m – rejon wsi Bartodzieje, Wielgolas, Psary, Skłudy, Zambski Kościelne oraz piaski drobne, rzadziej średnie z otoczkami i przewarstwieniami żwirów o miąższości od 1 m do powyżej 4,5 m na pozostałym obszarze Wysoczyzny.

W okresie recesji lądolodu z terenu powstały formy akumulacji szczelinowej (kemy) oraz ropy, wodnolodowcowe osady piaszczyste równin sandrowych. W miarę topnienia lądolodu erozja wzmacniała się, i stopniowo powstała głęboko wcięta dolina Narwi. Podczas zlodowacenia Wiśły, powstałe doliny wypełniły się materiałem niesionym od czoła lodowca z kierunku północnego. Trwające nieprzerwanie procesy akumulacji rzecznej i erozji, doprowadziły do powstania systemu tarasów i stożków napływowych w szerokiej dolinie Narwi. W zagłębieniach powierzchni terenu osadzały się piaski, mułki i kreda jeziorna.

W Dolinie Dolnej Narwi występują piaski drobne i średnie oraz żwiry i pospółki naprzemianległe o miąższości od 1,0 m do powyżej 4,5 m (w obrębie tarasów), piaski drobne, zapyłone i piaski

pylaste, luźne o miąższości od ok. 1,0 m do powyżej 4,5 m (w obrębie wydmy) oraz torfy, namuły piaszczyste, piaski drobne i średnie często z domieszką humusu, o zmiennej miąższości, przeważnie powyżej 4,5 m (w obrębie obniżeń dolinowych). W rejonie miejscowości Cygany, Sokołowo Parcele oraz Gostkowo występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otoczkami o zmiennej miąższości od 2,0 do powyżej 4,5 m. Liczne starorzecza, i niewielkie zagłębienia bezodpływowe wypełniają namuły i torfy.

Rysunek 3. Fragment mapy geologicznej Polski w skali 1:200 000, arkusz Ostrołęka z oznaczonym obszarem Gminy Obryte.

Źródło: Mapa Geologiczna Polski 1:200 000 – arkusz: 30 – Ostrołęka (<https://geolog.pgi.gov.pl/>).

Powyższe informacje świadczą o występujących w gminie zróżnicowanych warunkach budowlanych. Najkorzystniejszymi warunkami budowlanymi cechują się obszary gruntów żwirowo-kamienistych moreny czołowej, obszary glin zwałowych o łagodnym nachyleniu zboczy (0-3%), obszary gruntów piaszczysto-żwirowych tarasów wyższych (powyżej 4-6m). Następne pod względem warunków budowlanych są grunty piaszczysto-żwirowe akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej o łagodnym nachyleniu zboczy. Obszary piasków wydmy klasyfikowane zostały jako grunty o warunkach zmiennych lub niedostatecznych. Zlokalizowane w obrębie dolin rzek i cieków grunty piaszczysto-madowe znajdujące się na tarasie niższym cechują się złymi warunkami budowlanymi. Najmniej korzystne warunki budowlane występują w obrębie torfów i gruntów bagiennych.

Budowa geologiczna wpłynęła na wykształcenie się w przestrzeni gminy **złóż surowców**:

- złoża piasków i żwirów Gródek (nr 11492) – złoża eksploatowane okresowo o powierzchni 3,4 ha, obejmujące działki nr 84/1, 84/2 i 84/3 w miejscowości Nowy Gródek. Koncesja na wydobycie złoża ma ustalony termin ważności na dzień 15.10.2031r.
- złoża piasków i żwirów Toczniel-Kępiasta (nr 1538) – nieeksploatowane złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 15,77 ha.

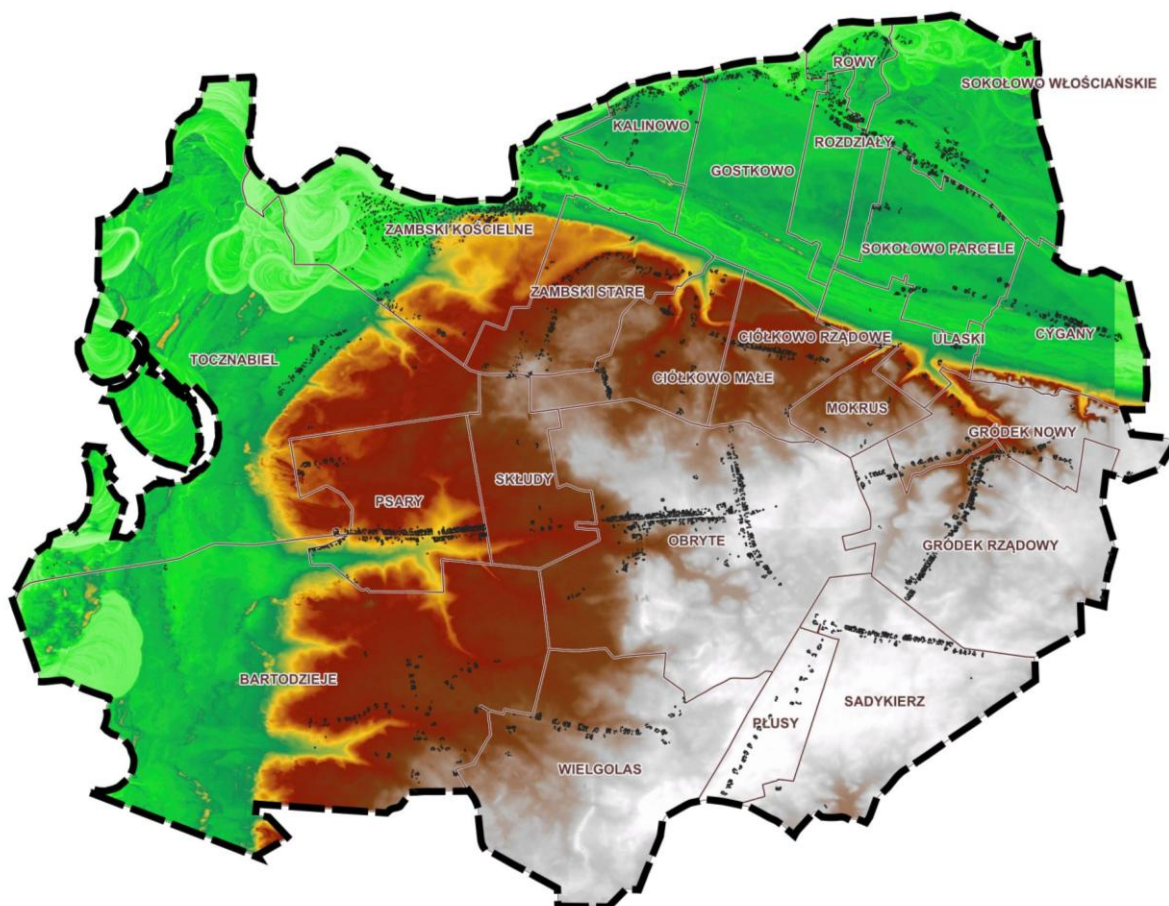
Poza stwierdzonymi i zaewidencjonowanymi złożami w gminie występują również obszary prognostyczne występowania torfu dla celów rolniczych (w miejscowości Zambski Kościelne) oraz obszary perspektywiczne występowania piasku (w miejscowości: Gródek Nowy, Gródek Rządowy, Cygany, Rozdział, Rowy, Gostkowo, Wielgolas, Sokołowo Włościańskie, Obryte).

W granicach gminy Obryte dla złoża piasków i żwirów „Gródek” ustanowiony został teren i obszar górniczy (Nr rejestrowy 10-7/12/1248) na podstawie decyzji Marszałka Województwa Mazowieckiego (decyzja ustanawiająca: NR:283/16/PE.I z 23.09.2016r., decyzja zmieniająca: NR:293/17/PE.I z 11.12.2017r.).

Ukształtowanie terenu wskazuje, że pod względem morfologicznym w rzeźbie terenu gminy można wyróżnić dwie zasadnicze jednostki: dolinę rzeki Narew i wyżynę lodowcową.

Dolina Narwi biegnie południkowo wzdłuż północnej i zachodniej części gminy. Na północnym, równoleżnikowym odcinku szerokość doliny rzecznej waha się w granicach od 1 do 4 km, natomiast na zachodnim odcinku wynosi od 4 do 5 km. Średnie wysokości względne mieszczą się w granicach od 83 do 90 m n.p.m. Nachylenie terenu w obrębie doliny jest zgodne z kierunkiem przepływu rzeki. Powierzchnię najwyższych tarasów akumulacyjnych doliny urozmaicają niewielkie, dość liczne wydmy o wysokości względnej dochodzącej do 10 metrów. W obrębie doliny wyróżnić można trzy poziomy tarasów akumulacyjnych: taras wydmy, taras nadzalewowy i taras zalewowy. Najniżej położone tarasy zalewowe, położone są 1 – 2 m nad poziom rzeki, utworzone zostały przez meandrującą Narew i charakteryzują się licznymi starorzeczami, wypełnionymi wodą. Miejscami rejon ten może zajmować do 3 km szerokości. Taras wydmy położony jest bezpośrednio przy wyżynie lodowcowej i nachylony jest od krawędzi wyżyny do rzeki. Na jego powierzchni występują liczne wały wydmy. Na styku obszarów wysoczyznowych i powierzchni najstarszych tarasów powstały dolinki i młode rozcięcia erozyjne oraz stożki napływowe.

Wyżyna lodowcowa jest dominującą formą geomorfologiczną i charakteryzuje się występowaniem płaskich wzgórz moren czołowych (rejon Wielgolasu), ozów i kemów (w okolicy Obrytego), a także piaszczystych równin sandrowych, których powstanie związane jest z najmłodszymi fazami zlodowaceń środkowopolskich. Wyżyna wyniesiona jest od 90,0 m do ponad 115,0 m n.p.m. ze spadkami terenu do 5%. Wysoczyzna oddzielona jest od doliny Narwi stromą **krawędzią erozyjną** o wysokości względnej od 5 do 20 metrów która zanika w rejonie Bartodziei. Krawędzie wysoczyzny są także zamaskowane piaskami akumulacji eolicznej.

Rysunek 4. Ukształtowanie terenu Gminy Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Numerycznego Modelu Terenu (<https://www.geoportal.gov.pl/>)

Ukształtowana w wyniku procesów geomorfologicznych rzeźba terenu, wraz z rozwojem zabudowy i postępującym rozwojem społeczno-gospodarczym gminy, została miejscami poddana antropogenicznym przekształceniom. Lokalnie występujące przeobrażenia są związane z prowadzoną powierzchniową eksploatacją złóż, budową dróg, powstawaniem infrastruktury technicznej czy też nowych zabudowań.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że z punktu widzenia możliwości rozwoju zabudowy i zainwestowania w gminie Obryte, poza terenem największych obniżień doliny rzeki Narew, obniżień związanych z dolinami pomniejszych cieków oraz rejonem krawędzi erozyjnej nie występują wyraźne ograniczenia lokalizacyjne wynikające z ukształtowania terenu.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Obryte pod względem hydrograficznym znajduje się w zlewni rzeki Narew. Wody powierzchniowe w gminie obejmują: rzekę Narew, strumienie, rowy melioracyjne, starorzecza, stawy, zagłębienia wypełnione wodą, oczka wodne, bagna i mokradła.

Narew jest rzeką przepływającą przez północno-wschodnią Polskę. Swoją początek ma na Białorusi (w Puszczy Białowieskiej), po wpłynięciu na teren Polski rozlewa się w Jezioro Siemianowskie, po czym od zapory w Bodnarach płynie cały czas jako rzeka aż do Jeziora

Zegrzyńskiego, gdzie łączy się z Bugiem i następnie wpada do Wisły. Narew jest rzeką nizinną, tworzącą rozległe powierzchnie bagien i torfowisk. Jest rzeką anastamozującą – miejscami płynącą równocześnie wieloma korytami, które rozdzielone są wyspami porośniętymi roślinnością. Rozgałęzione i kręte koryta w dalszym biegu łączą się w jedno. Narew została zaliczona do śródlądowych dróg wodnych. Na odcinku od ujścia rzeki Biebrzy do Pułtusa ma klasę żeglowną Ia, na odcinku od Pułtusa do stopnia wodnego Dębe ma II klasę żeglowną.

Narew stanowi naturalną północną granicę gminy i w północno-zachodniej części zmienia kierunek z równoleżnikowego na południkowy. W granicach obszaru opracowania płynie na odcinku ok 15 km. Przez gminę Obryte i w jej najbliższym sąsiedztwie rzeka płynie delikatnymi zakolami. Kręty bieg Narwi, jej rozlewiska, starorzecza i przybrzeżne tereny podmokłe są skutkiem bardzo małego, naturalnego spadku rzeki na odcinku od ujścia rzeki Orzyc do Pułtusa. Obecność Narwi wywiera kluczowy wpływ na stosunki wodne panujące na obszarze opracowania.

W dolinie Narwi występują starorzecza, które stanowią pozostałość dawnego przebiegu koryta meandrującej rzeki. Niektóre starorzecza posiadają stałe lub okresowe połączenie z nurtem rzeki. Część jest całkowicie odcięta od wody przepływowej i tylko w czasie dużych wezbrań i zalewu doliny, wypełnia się wodami z Narwi. Starorzecza te są w różnych fazach ładowania, który jest procesem zupełnie naturalnym.

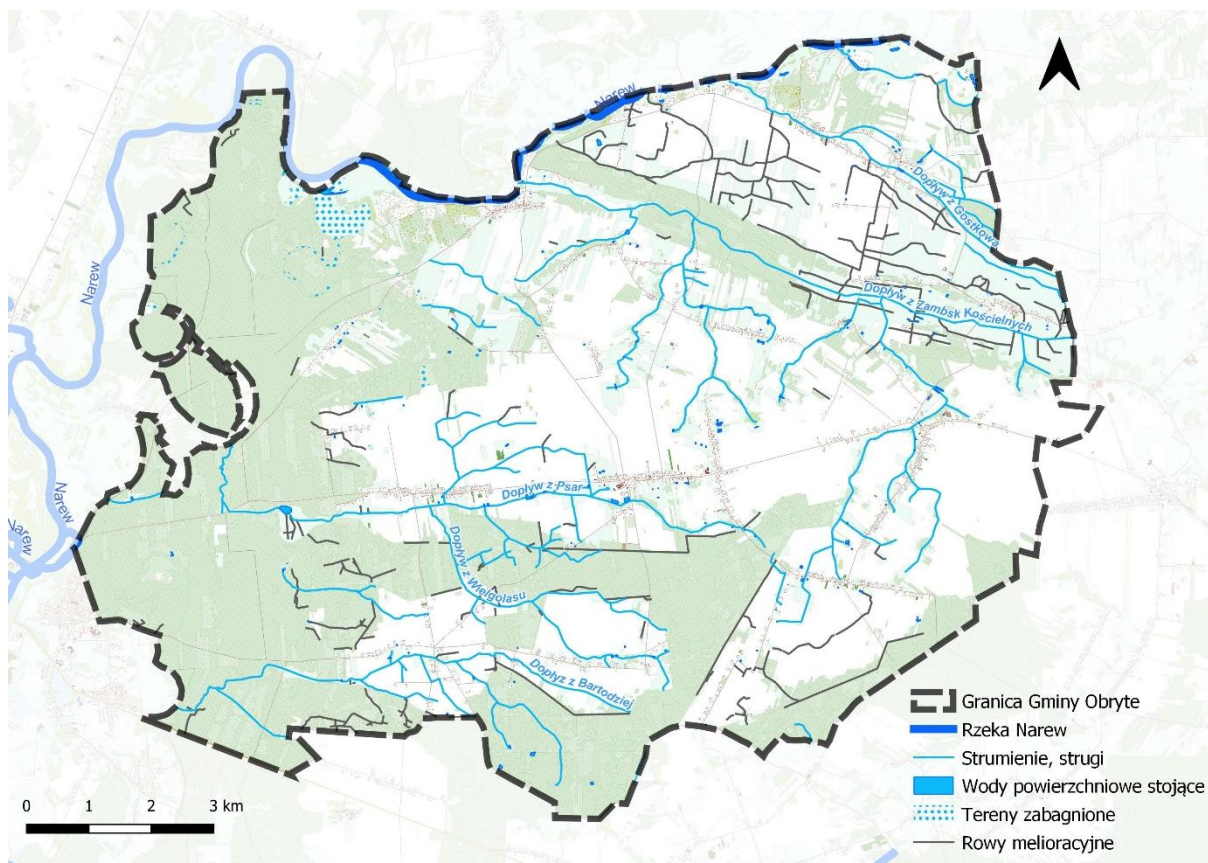
Teren gminy odwadniany jest również przez pomniejsze cieki będące dopływami Narwi:

- Dopływ z Gostkowa,
- Dopływ z Zambsk Kościelnych,
- Dopływ z Psar.

Poza wyżej wymienionymi w przestrzeni gminy występują też inne cieki, które nie uchodzą bezpośrednio do Narwi:

- Dopływ z Gródka,
- Dopływ z Ciólkowa Rządowego,
- Dopływ z Wielgolasu,
- Dopływ z Bartodziej,
- Dopływ z Sadykierza.

Pomniejsze cieki oraz rowy melioracyjne składają się na dobrze rozwinięty system hydrograficzny gminy.

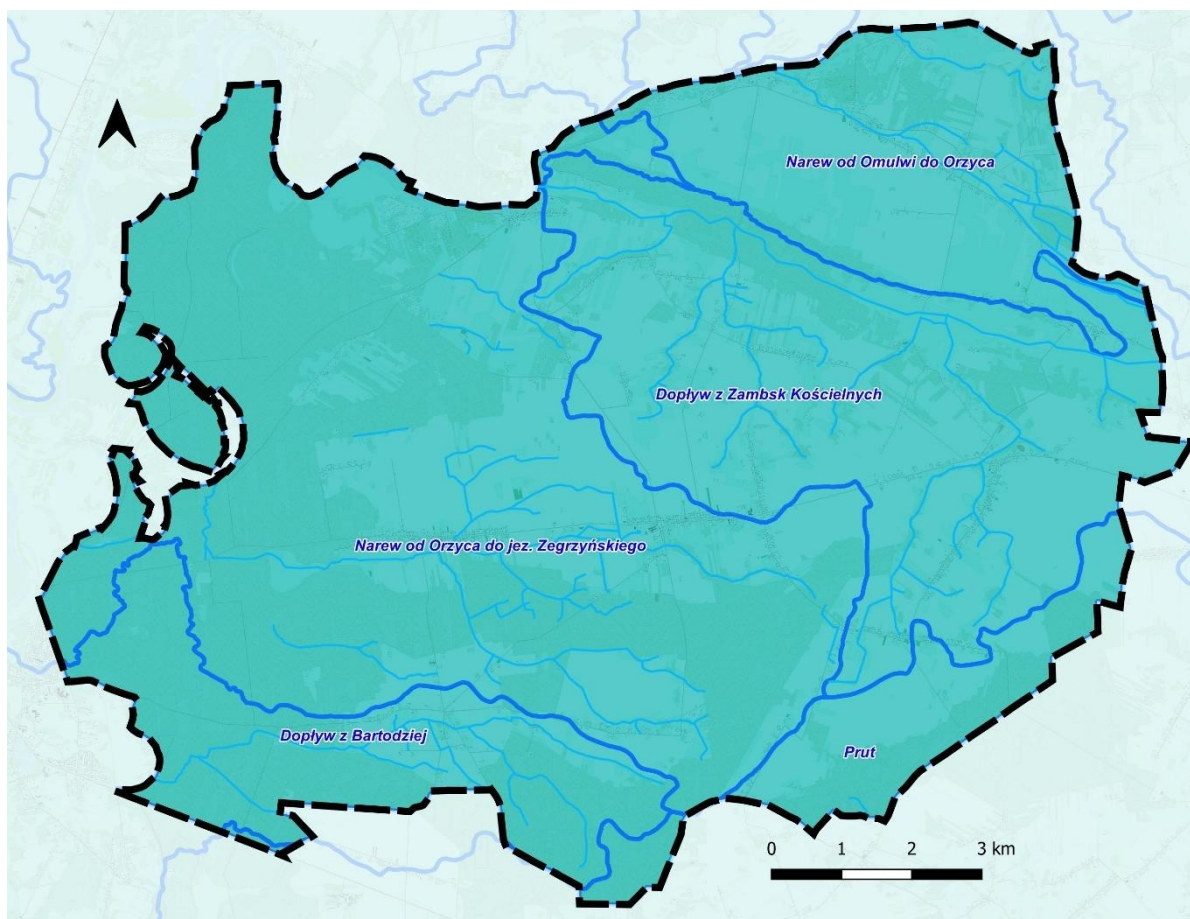

Rysunek 5. Wody powierzchniowe występujące w Gminie Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/

Wraz z implementacją Ramowej Dyrektywy Wodnej cały obszar Polski został podzielony na jednostki gospodarki wodnej – jednolite części wód, które ułatwiają zarządzanie wodami, w tym ich monitoring. W przestrzeni gminy Obryte swój zasięg mają następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- JCWP Narew od Omulwi do Orzyca (RW20001626579),
- JCWP Narew od Orzyca do jez. Zegrzyńskiego (RW200012265999),
- JCWP Dopływ z Bartodziej (RW2000102671992),
- JCWP Dopływ z Zambsk Kościelnych (RW200010265929),
- JCWP Prut (RW200010267129).

Rysunek 6. Zasięg przestrzenny JCWP w Gminie Obrzyte.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>

Wody podziemne w obrębie gminy Obrzyte występują w dwóch piętrach wodonośnych: trzeciorzędowym i czwartorzędowym. Występujące w granicach gminy struktury hydrogeologiczne znajdują się w dwóch, różniących się genezą, czwartorzędowych jednostkach geomorfologicznych – dolina rzeki Narwi i wysoczyzna polodowcowa oraz w trzeciorzędowej jednostce o znaczeniu regionalnym – subniecce warszawskiej.

W dolinie Narwi, w późnoplejstoceniowych i holoceniowych aluwium tej rzeki utworzył się jeden obfity poziom wód podziemnych, który jest głównym poziomem użytkowym na tym terenie. Warstwa wodonośna leży na poziomie 0 – 20 m, natomiast jej miąższość dochodzi do 40 m. Swobodne zwierciadło wody występuje przeważnie na głębokości mniejszej niż 5 metrów. Poziom wodonośny doliny Narwi nie jest izolowany od powierzchni terenu, co ma wpływ na sezonowe wahania zwierciadła jego wód, zależne także od stanów wody w rzece. Drenujący charakter Narwi determinuje główne kierunki spływu wód podziemnych omawianego obszaru nie tylko w obrębie doliny rzecznej ale też i w obszarze wysoczyzny.

Pierwszy międzymorenowy poziom wodonośny obejmuje osady fluwioglacjalne zlodowaceń środkowopolskich oraz interglacjału mazowieckiego. Głębokość zalegania poziomu wodonośnego wynosi od 0 do 40 m, warstwa wodonośna osiąga miąższość do 60 m (izolowana jest warstwą glin zwałowych). Poziom znajduje się strefowo głównie w dolinie Narwi i na wysoczyźnie. Występuje on w śródglinowych warstewkach lub soczewkach piasków części

wysoczyzny. Przydolinne formy tego poziomu wypełniają piaski średnio i gruboziarniste ze żwirem, rzadziej drobnoziarniste, o miąższościach przekraczających nawet 30 m. Drugi poziom wodonośny wysoczyzny może mieć bardzo zróżnicowaną izolację, w zależności od głębokości występowania warstwy wodonośnej. Występują więzi hydrauliczne między pierwszym poziomem wód doliny Narwi a drugim poziomem wodonośnym wysoczyzny.

Drugi międzymorenowy poziom wodonośny występuje w piaskach wodnolodowcowych, związany jest z działalnością lądolodu zlodowaceń południowopolskich. Jest to poziom dobrze izolowany, występuje na wysokości 50 – 120 m, poziom wodonośny znajduje się na głębokości 60 m. Jest on dość powszechny na obszarze gminy. Nie wykształcił się jedynie w okolicach Sokołowa i Obrytego. Trzeci poziom wodonośny również drenowany jest przez rzekę Narew.

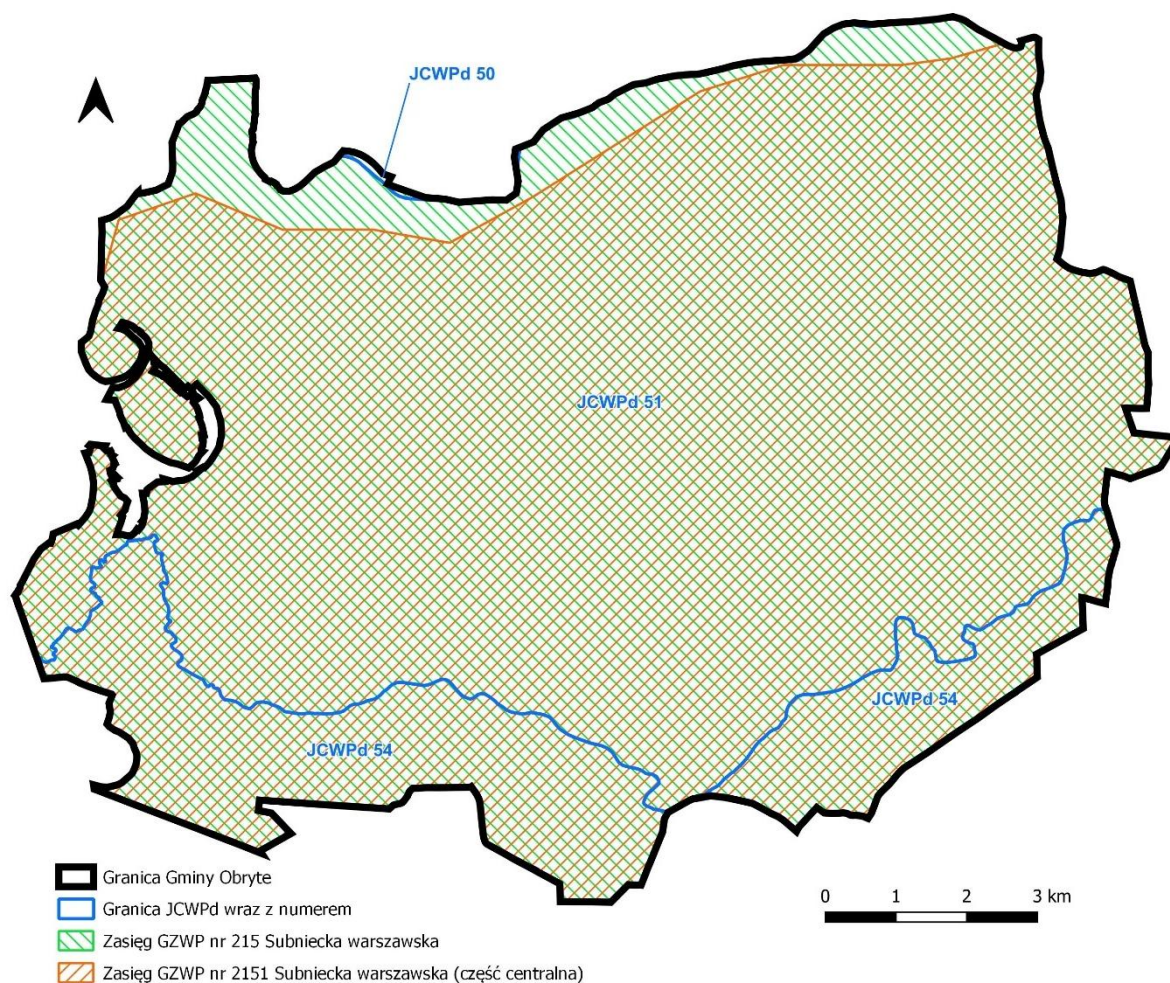
Ze względu na dominujące znaczenie użytkowe piętra czwartorzędowego poziomu wodonośnego, poziomy wodonośne piętra trzeciorzędowego nie zostały ostatecznie rozpoznane.

Obszar Gminy Obryte w całości znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 „Subniecka Warszawska” (nieudokumentowany) znajdującego się w utworach trzeciorzędowych o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 160 m.

Niemal cały obszar Gminy Obryte (z wyjątkiem skrajnie północnych części miejscowości Sokołowo Włościańskie, Rowy, Gostkowo, Kalinowo, Zambski Kościelne, Toczniel) znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 2151 „Subniecka Warszawska (część centralna)” [nieudokumentowany] znajdującego się w utworach trzeciorzędowych o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 145 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 180 m.

Pod względem podziału na Jednolite Części Wód Podziemnych gmina znajduje się w zasięgu trzech JCWPd:

- JCWPd 51
- JCWPd 50
- JCWPd 54.

Rysunek 7. Jednolite części wód podziemnych i Główne Zbiorniki Wód Podziemnych występujące w Gminie Obryte

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://baza.pgi.gov.pl/geoportal/uslugi/gis>

W Gminie Obryte funkcjonuje 5 gminnych ujęć wód podziemnych (Bartodzieje, Cygany, Gródek Rządowy, Wielgolas, Zambski Kościelne). Na terenie gminy w 2023 roku pracowały 3 stacje wodociągowe w miejscowościach - Bartodzieje, Cygany i Gródek Rządowy, które za pomocą rozbudowanej sieci wodociągowej dostarczają wodę do 99% mieszkańców.

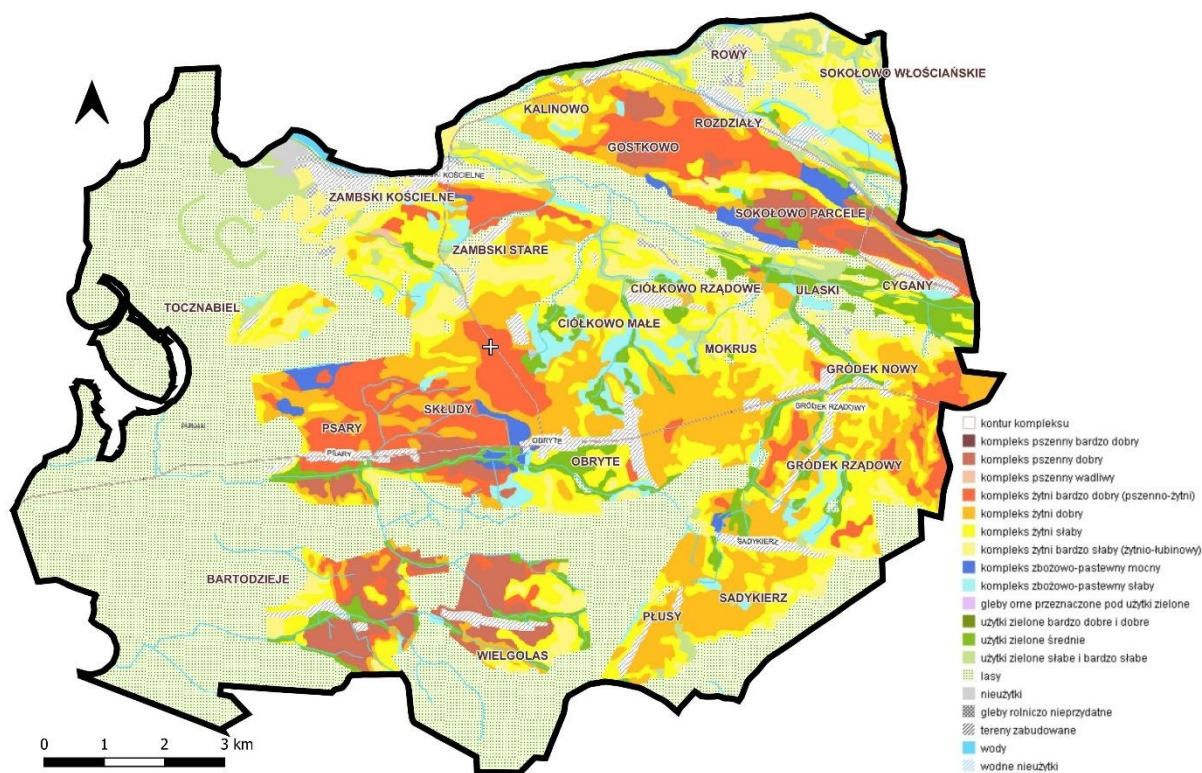
Między rozwojem sieci wodociągowej a siecią kanalizacyjną występują w gminie dysproporcje. Zaopatrzenie w zbiorczą sieć kanalizacyjną obejmuje 52% mieszkańców. W gminie funkcjonują 3 oczyszczalnie: Obryte, Psary, Gródek Rządowy.

Taki stan gospodarki wodno-ściekowej może wpływać na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

Analizując lokalne **warunki glebowe** można stwierdzić, że na terenie gminy dominują gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach, charakteryzujące się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi oraz wysoką przydatnością rolniczą. Występują dużymi płatami na całym obszarze gminy. Znaczne powierzchnie zajmują również gleby bielcowe

i pseudobielicowe wytworzone z luźnych piasków i żwirów, glin, piasków i utworów pyłowych, wymagające poprawy struktury i warunków wodnych. Wspomniane gleby są przewiewne i przepuszczalne, zaliczane do IVa i IVb klasy bonitacyjnej. W przestrzeni gminy nie występują grunty rolne zaliczone do I lub II klasy bonitacyjnej. Grunty rolne podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych obejmują klasę III i stanowią niecałe 3% powierzchni gminy (występują w granicach miejscowości: Psary, Skłudy, Obryte, Bartodzieje, Wielgolas). Ze względu na tak małą powierzchnię terenów najkorzystniejszych dla rozwoju rolnictwa stwierdza się, że do celów nierolniczych (w tym rekreacyjnych) powinny być wykorzystywane w pierwszej kolejności gleby o mało korzystnych lub niekorzystnych warunkach do uprawy - VI lub V klasy bonitacyjnej.

Użytki rolne, zajmują około 70% powierzchni i występują przede wszystkim na wylesionych obszarach wysoczyznowych. Użytki zielone zajmują około 16% powierzchni użytków rolnych, występują w dolinach rzek i zagłębieniach terenowych. Pod względem rolniczym są zaliczane do III kompleksu trwałych użytków zielonych. Dna dolin rzecznych i tarasy zalewowe pokryte są marami, czarnymi ziemiemi oraz glebami murszowo-mineralnymi i murszowatymi. Gleby te w okresach opadów są zwykle nadmiernie uwilgotnione. Wysoki stopień zakwaszenia skał macierzystych tych gleb znacznie obniża ich wartość produkcyjną i ogranicza dobór roślin uprawnych. Na płaskich przestrzeniach doliny Narwi rozciągają się łąki i pastwiska, a także tereny upraw leśnych.

Rysunek 8. Lokalne warunki glebowe – kompleksy rolniczej przydatności gleb w gminie Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej w skali 1:25 000

Znaczna część gleb w gminie cechuje się nadmiernym zakwaszeniem, co wpływa na ograniczenie ich rolniczej przydatności. Tego typu grunty cechują się wysoką potrzebą wapnowania.

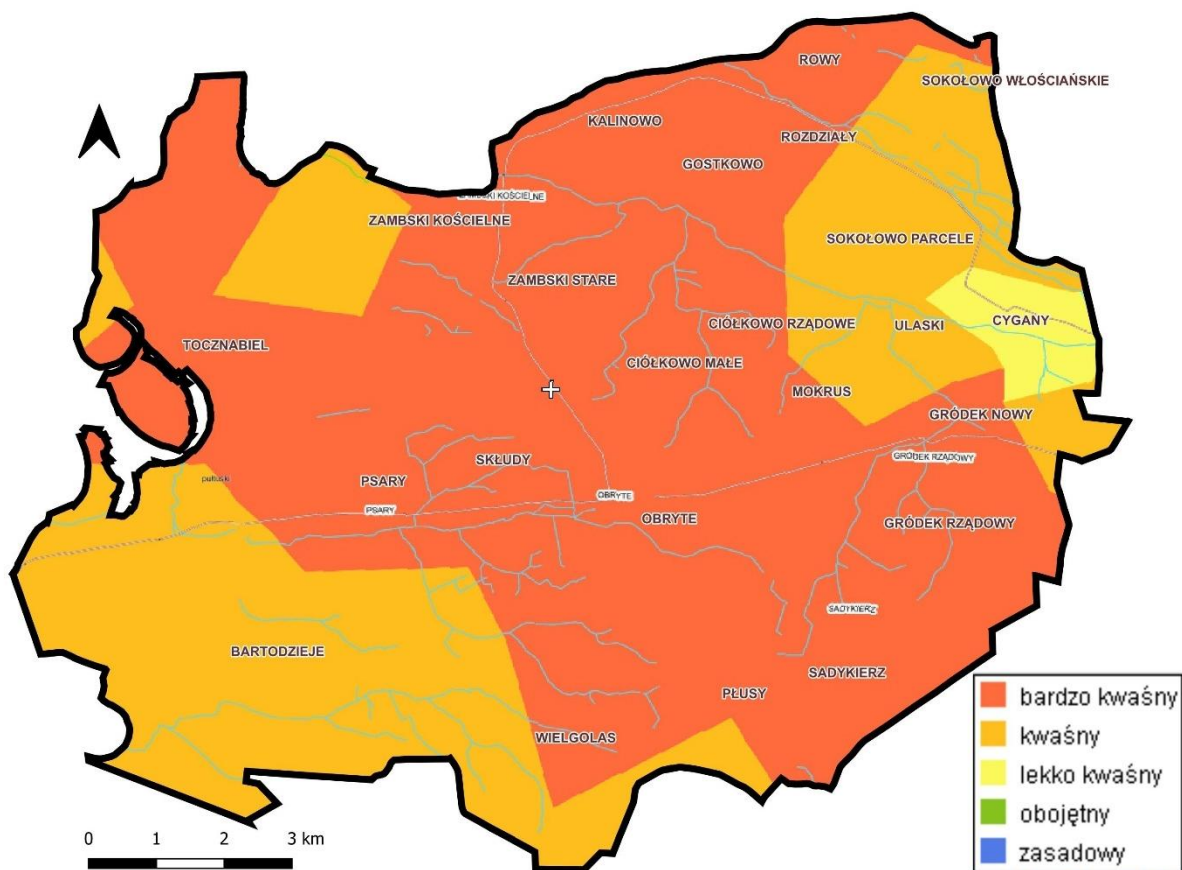
Ponadto stwierdzono, że pokrywa glebowa gminy charakteryzuje się niską zawartością magnezu, potasu i fosforu.

Generalnie można stwierdzić, że gleby występujące w gminie Obryte są średnie jakościowo i podatne na degradację. Czynnikiem wpływającym na degradację gleb jest m. in. intensywne użytkowanie rolnicze omawianego terenu. Ich nadmierne zakwaszenie wynika po części z charakteru skał macierzystych i przebiegu procesów glebotwórczych. Obok procesów naturalnych powodujących ubytki wapnia z gleb, duży udział w zakwaszaniu gleb może mieć przemysł i motoryzacja, które emitują dwutlenek siarki i tlenki azotu. Innymi czynnikami negatywnie wpływającymi na jakość gleb są niewłaściwe stosowanie nawozów i pestycydów w rolnictwie, składowanie i wykorzystanie obornika i gnojówki oraz niska świadomość ekologiczna ludności. Zakwaszenie gleb wpływa na zmniejszenie plonów, jak również sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich. Nawożenie tych gruntów nie przynosi efektów ponieważ składniki nawozowe nie są zatrzymywane w glebach i w łatwy sposób następuje ich wypłukiwanie do wód gruntowych. Kwaśny odczyn pH gleb, wpływa na pogorszenie przyswajalności mikroelementów.

Gleby pozostające pod wpływem głównych ciągów komunikacyjnych, ulegają systematycznej degradacji. Wywołana jest ona kumulacją w glebie toksycznych związków chemicznych pochodzących ze spalin oraz pyłów ścieranych opon i nawierzchni jezdni. Gleby w otoczeniu dróg narażone są na depozycję metali ciężkich, szczególnie ołowiu, a także nadmierne zasolenie wynikające ze stosowania środków odladzających w okresach zimowych.

Niekorzystnie na jakość gleb wpływa również postępujące rozdrobnienie zabudowy niezwiązanej z rolnictwem na terenie gminy. Konsekwencją takiej sytuacji jest ograniczanie przestrzeni o jednorodnym użytkowaniu rolniczym. Znaczne rozdrobnienie gospodarstw, rozproszona zabudowa mieszkaniowa, turystyka na cennych przyrodniczo obszarach, eliminacja zadrzewień i zakrzewień śródpolnych stanowiących ostoję drobnej zwierzyny – wszystko to sprzyja dalszej degradacji gleb oraz zaburzeniom w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego i zmianom w lokalnych ciągach ekologicznych. Zadowalający jest fakt, że stopień zanieczyszczenia przez wspomniane wcześniej czynniki w gminie Obryte jest mały. Sumarycznie w największym stopniu zanieczyszczenia i degradacja powierzchni może wynikać z działalności typowo rolniczej (intensyfikacja i chemizacja produkcji rolnej – wzrost nawożenia, stosowanie pestycydów, wprowadzanie monokultur uprawowych). Inne elementy mające wpływ na stan gleb to:

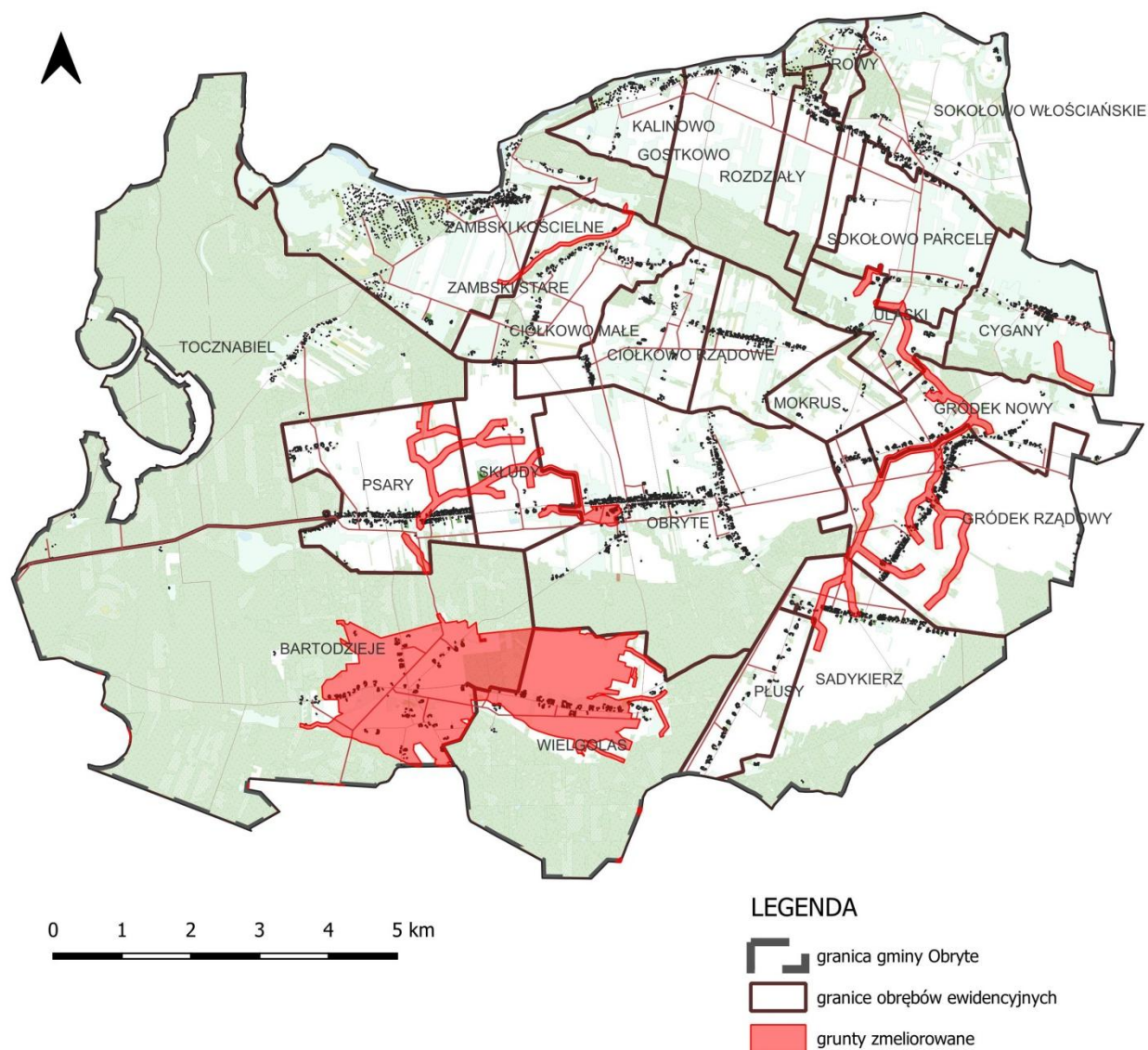
- zanik lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych,
- wzmożone procesy erozyjne,
- wprowadzanie do gleb ścieków komunalnych i przemysłowych,
- posypywanie nawierzchni dróg solami powodujące nadmierne zasolenie gleb wzdłuż dróg.

Rysunek 9. Lokalne warunki glebowe - odczyn gleb w gminie Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie msip.wrotamazowska.pl/msip/Full.aspx#

Na terenach rolniczych występują **grunty zmeliorowane**, których powierzchnia obejmuje ok 941 ha, co stanowi ok 7% powierzchni gminy. Największe ich skoncentrowanie występuje w obrębach ewidencyjnych Bartodzieje i Wielgolas.

Rysunek 10. Położenie urządzeń melioracji wodnych na terenie gminy Obryte

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Zarządu Zlewni

Pod względem **klimatycznym** gmina Obryte znajduje się w klimatycznym rejonie mazowiecko-podlaskim. Obszar ten znajduje się pod wpływem zachodniej cyrkulacji atmosferycznej i dominujących w ciągu roku mas powietrza polarnego. Przeważają w tym rejonie wpływy kontynentalne. Średnia roczna temperatura mieści się w przedziale 8,75 – 9,25°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (średnio 18,5°C), a najzimniejszym jest luty ze średnią temperaturą -3,7°C. Dni przymrozkowe pojawiają się już we wrześniu i zdarza się, że występują jeszcze w kwietniu, natomiast liczba dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C w roku wynosi 42 i najwięcej ich przypada na styczeń i luty. Dni gorących z temperaturą powyżej 25°C w roku jest około 38 i występują głównie w czerwcu, lipcu i sierpniu.

W zależności od miesiąca opady kształtują się w różnorodny sposób. Najniższy opad w ciągu roku notuje się zimą i na początku wiosny, natomiast najwyższy od maja do września

z nasileniem w lipcu. Średni roczny opad w gminie Obryte kształtuje się na poziomie około 450 – 550 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się około 60-70 dni.

Przebieg średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej dla gminy Obryte wskazuje na występowanie zdecydowanie niższych wartości wilgotności w okresie wiosennym i letnim, a najwyższych w miesiącach zimowych (styczeń, luty, listopad i grudzień). Średnia wilgotność względna na terenie gminy kształtuje się w granicach 74 – 75%.

Dominującym kierunkiem wiatrów są wiatry zachodnie (16,5%), północno-zachodnie (14,0%) ze średnią prędkością 3,4 m/s. Najrzadziej pojawiają się wiatry z kierunków: południowo-wschodniego (4,7%) i południowego (6,2%).

Istotny wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych w gminie mają; lokalne warunki fizjograficzne (doliny rzeczne, wyżyna lodowcowa, krawędź erozyjna) oraz kompleksy leśne - łagodzące siłę wiatru i wahania temperatury. W przestrzeni gminy można wyróżnić rejon o odmiennych typach mezoklimatu.

Dolina Narwi, wraz z jej dopływami, charakteryzuje się dużą wilgotnością powietrza. Rejon ten jest narażony na powstawanie zastoisk wilgotnych i zimnych mas powietrza oraz powstawanie i utrzymywanie się mgieł. Mgły te powstają najczęściej w godzinach nocnych i są związane z wypromieniowaniem ciepła z gruntu, w wyniku czego następuje kondensacja pary wodnej zawartej w powietrzu. W dni bezwietrzne w obrębie dolin może dochodzić do zjawiska inwersji powietrza – w nocy na skutek oddawania ciepła z gruntu na terenie doliny następuje grawitacyjny spływ zimnego powietrza z terenów wyżej położonych, co powoduje, że temperatura na dnie doliny jest niższa niż na wysoczyźnie. W związku z powyższym tereny dolinne są narażone na częstsze występowanie przymrozków wiosennych i jesiennych, głównie w godzinach nocnych. W ciągu dnia warunki termiczne kształtują się odmiennie.

Obszary wyżej położone, znajdujące się na wyżynie lodowcowej, ze względu na występowanie łatwo przepuszczalnych utworów cechują się głębszym zaleganiem wód gruntowych oraz brakiem zbiorników wodnych. Powyższe ma wpływ na niższą wilgotność powietrza oraz zwiększone wahania dobowe temperatury (w szczególności w słoneczne dni).

Kompleksy leśne charakteryzują się specyficznymi warunkami klimatycznymi i oddziałują na warunki klimatyczne terenów do nich przyległych. Drzewostan przyczynia się do łagodzenia dobowych ekstremów temperatury w jego obrębie oraz wpływa modyfikująco na warunki wilgotnościowe i wietrzne, głównie poprzez ograniczenie prędkości i siły wiatrów oraz wzrost częstości występowania ciszy. W okresie dobowym na obszarach leśnych notuje się wyrównany przebieg wilgotności w porównaniu do dużego zróżnicowania na terenach bezleśnych.

Warto podkreślić, że specyficznym mikroklimatem cechują się również tereny zabudowane i zainwestowane, tworzące skupiska zwartej zabudowy. Tereny zabudowane i utwardzone generują nieco wyższe odczucia temperatury w stosunku do terenów czynnych biologicznie, co wpływa na zmniejszenie dobowych amplitud temperatury powietrza. Zabudowa rozległa pod względem powierzchniowym oddziałuje również na warunki wietrzne, usytuowanie budynków w stosunku do kierunku wiatru może dawać efekt tunelowy lub kurtynowy.

Fauna i flora w gminie Obryte są mocno zróżnicowane. Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym występują tu następujące odmienne typy ekosystemów:

- lasy
- siedliska drzewiaste i krzewiaste wokół zbiorników wodnych
- roślinność łąkowa
- roślinność trawiasta w obrębie pastwisk
- roślinność nadwodna i bagienna
- nasadzenia przydrożne i śródpolne
- roślinność urządzone w obrębie parków i cmentarzy
- roślinność ruderalna towarzysząca terenom zabudowanym i układom komunikacyjnym.

Różnorodność **świata roślin** w gminie Obryte jest ściśle powiązana z lokalnymi uwarunkowaniami geomorfologicznymi. Struktura krajobrazu prezentuje układy mozaikowe z udziałem lasów, trwałych użytków zielonych oraz drobno przestrzennych agrocenoz.

Lasy położone są w Mazowiecko-Podlaskiej krainie przyrodniczo-leśnej w 2 dzielnicy Niziny Mazowiecko-Podlaskiej. Zajmują 38,4% powierzchni gminy Obryte z czego ponad 90% stanowią lasy państwowe.

Lasy należą do Nadleśnictwa Pułtusk, obręb Lemany. Stanowią północnozachodnią część Puszczy Białej. Obręb Lemany jest najbardziej zwarty, a jego największy kompleks – Popławy o powierzchni około 8000 ha – o wydłużonym kształcie przebiegającym w kierunku południowym ciągnie się przez całą długość obrębu. W kompleksie tym występuje kilka dużych enklaw z osadami rolniczymi (tj. Bartodzieje, Wielgolas, Toczniel). Graniczy on z miastem Pułtusk oraz dwoma dużymi miejscowościami, siedzibami gmin: Obryte i Zatory.

W obrębie Lemany wyróżnionych jest 7 leśnictw, z których 4 mają swój zasięg w granicach gminy Obryte: Zambski, Popławy, Wielgolas, Dąbrowa. Lasy w gminie Obryte występują w większości w zwartym obszarze zajmując północno – zachodni, zachodni i południowo - zachodni obszar gminy. Na innych terenach obszaru opracowania występują na mniejszych powierzchniach, tworząc niewielkie skupiska.

W drzewostanie gminy Obryte dominuje sosna w wieku 40-80 lat i powyżej 80 lat. Lokalnie występuje dąb, brzoza, osika i grab w wieku powyżej 40 lat. Są to obszary o warunkach siedliskowo-drzewostanowych odpornych na niszczenia, atrakcyjne krajobrazowo, o korzystnych warunkach klimatyczno-zdrowotnych.

Trochę mniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku lasu mieszanego, lasu świeżego, boru świeżego i mieszanego świeżego. W drzewostanie również dominuje sosna, lokalnie dąb, osika i brzoza w wieku poniżej 40 lat. Są to lasy młode, mało odporne na niszczenie, o dużym zagrożeniu pożarowym, o ograniczonej dostępności do penetracji.

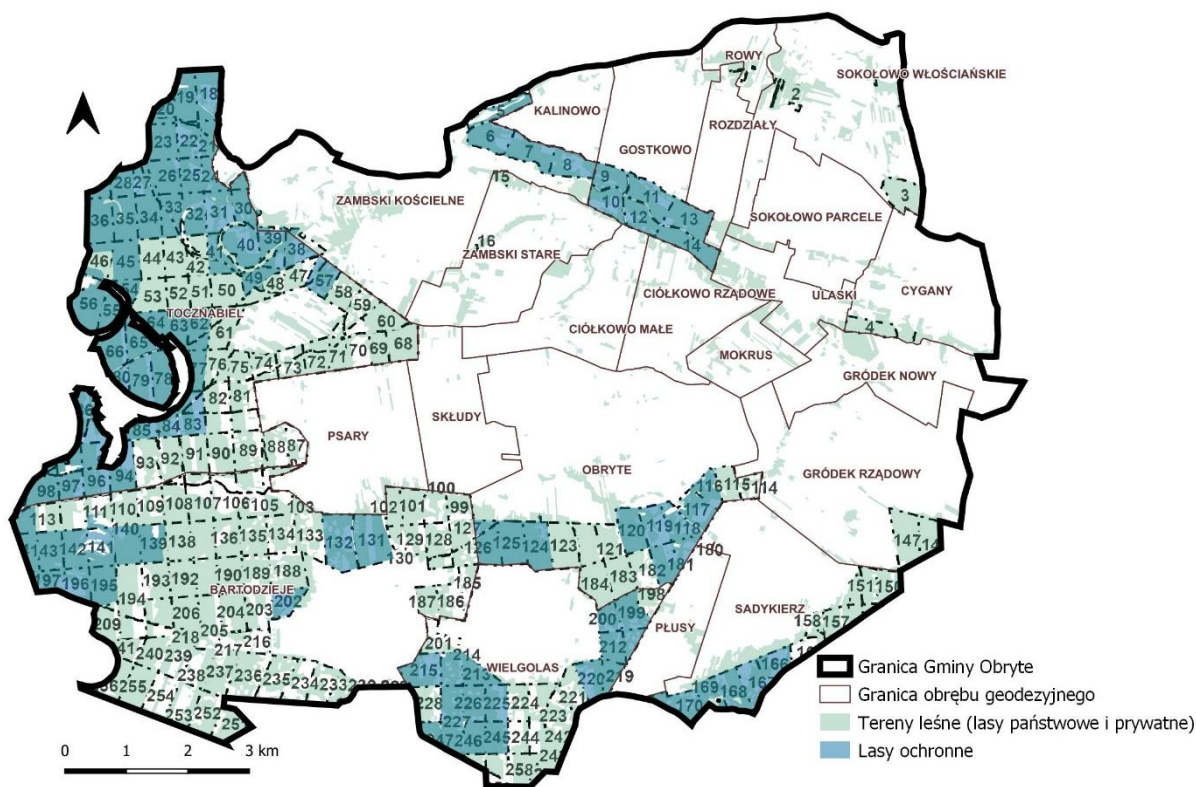
Najmniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku olsowym, lasu wilgotnego i mieszanego wilgotnego, boru wilgotnego oraz lokalnie lasu łęgowego. W drzewostanie dominuje olcha, lokalnie dąb i brzoza w różnym wieku. Są to obszary o niekorzystnych warunkach klimatycznych, okresowo lub stale podmokłe, spełniające ważną rolę w utrzymaniu stosunków wodnych.

Obszar gminy leży poza zasięgiem naturalnego występowania buka i jodły. Ogólnie stan drzewostanów w lasach znajdujących się pod zarządem Lasów Państwowych można określić jako dobry.

Na terenach lasów prywatnych wiek drzewostanu jest z reguły niższy. Lasy te charakteryzują się rozdrobnieniem i małą powierzchnią (często kilka hektarów). Drzewostan występujący w lasach prywatnych ma głównie charakter monokultury o znacznie uboższym wykształceniu roślinności w podszycie niż w lasach Skarbu Państwa.

W gminie Obryte, na podstawie ustawy o lasach, zostały ustanowione lasy ochronne. Są to lasy, w których prowadzona gospodarka leśna uwzględnia konieczność zachowania spełnianych przez te drzewostany funkcji ochronnych. Funkcje te są zgrupowane w określone kategorie ochronne drzewostanów. Jak wynika z decyzji Ministra Środowiska z dnia 25.02.2004r. część lasów znajdujących się w granicach gminy Obryte została zaklasyfikowana do następujących kategorii lasów ochronnych:

- lasy wodochronne – obejmują obszary przy ciekach wodnych, okresowo zalewane i o wysokim poziomie wód gruntowych. Mają na celu stabilizację i ochronę stosunków wodnych na wymienionych obszarach i w ich okolicy. Maksymalnie wykorzystują las jako magazyn wody. Chronią siedliska wilgotne i bagienne. W granicach administracyjnych gminy Obryte obejmują oddziały: 5-14, 17-34, 37-41, 45-46, 48-49, 54-57, 62-66, 77-80, 83-86, 94-98, 111, 113, 116-120, 124-126, 131-132, 142-144, 149-150, 155, 166-171, 173, 180-181, 195-197, 199-200, 202, 211-215, 219-220, 225-227, 245-248, 261;
- lasy wodochronne, ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej – obejmują obszary miejsc rozrodu gatunków chronionych wyznaczone decyzjami właściwego organu. W granicach administracyjnych gminy Obryte obejmują oddziały: 35-36, 39-41, 46, 48-49, 111, 140-141;
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody – mają za cel ochronę i zachowanie drzewostanów o wybitnych walorach przyrodniczych. W granicach administracyjnych gminy Obryte obejmują oddział 139.

Rysunek 11. Lasy ochronne w Gminie Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wfs.bdl.lasy.gov.pl/geoserver/BDL/ows>

Znaczną powierzchnię gminy zajmuje obszar Natura 2000 Puszcza Biała. Lasy Puszczy Białej mają charakter gospodarczy i w przeważającej części stanowią monokultury sosnowe. Inne typy lasów zajmują niewielką powierzchnię, a drzewostany liściaste: łęgi czy olsy, występują tylko na symbolicznej części Puszczy. W podszycie znajduje się tu przede wszystkim jałowiec, a runo tworzą borówki, wrzosa, mchy, widłaki i paproć orlica. Rośnie tu ponad 30 gatunków roślin chronionych, a dalszych 15 podlega ochronie częściowej.

Na terenach obejmujących dolinę Narwi występują siedliska wierzbowo-topolowe i wierzbowo-olsowe łągów, związanych z madami wykształcającymi się w dolinach rzek. Rzadsze są łęgi wiązowo-topolowe. Pozostałością leśnej roślinności naturalnej są pojedyncze wierzby, topole. Dno doliny Narwi zajmują zbiorowiska roślinności wodnej związanej ze starorzeczami, roślinności szuwarowej, torfowiskowej i łąkowej. Częste są tu niewielkie powierzchniowo płyty, gdzie występują kałużowe zbiorowiska roślinne, będące pierwszymi etapami sukcesji nawiązującymi do naturalnych zespołów roślinnych. Roślinność szuwarowa występuje na brzegach starorzeczy odciętych lub mających okresowe połączenie z wodą przepływającego głównego ciek. Rośliny szuwarów żyją w okresowo zalewanym podłożu, w którym gromadzą się znaczne pokłady mułu i torfu. Na mało stabilnym, silnie rozwodnionym podłożu, rośliny tworzą potężne, pełzające korzenie i kłaczka. Gatunki charakterystyczne dla tego typu środowiska to: ponikło błotne, trzcina pospolita, skrzyp bagienny, szczaw lancetowaty, marek szerokolistny, pałka szerokolistna, rajgras wyniosły, tatarak zwyczajny, rdestnica, rzęsa wodna, żabieniec babka wodna, manna mielec.

W przestrzeni gminy Obryte powszechnie występują **zbiorowiska łąkowe i pola uprawne**. Tereny otwarte pól, występujące głównie w centralnej i wschodniej części gminy, ze względu

na prowadzoną produkcję rolną charakteryzują się możliwością występowania roślinności segetalnej, towarzyszącej uprawom polowym. Łąki i pastwiska stanowią około 16% powierzchni gminy Obryte. Łąki świeże i zmienno wilgotne występują na glebach mineralnych, organicznych lub pochodzenia organicznego, są zróżnicowane pod względem żyzności i odczynu. Związane są głównie z terenami okresowo zalewanymi. Występują też na obrzeżach zbiorowisk szuwarowych. Zbiorowiska te należą do dość bogatych florystycznie. Gatunkami charakterystycznymi są: krwawnik pospolity, wyczyniec łąkowy, rzeżucha łąkowa, chaber łąkowy, świetlik łąkowy, kostrzewa łąkowa i czerwona, kłosówka wełnista, groszek żółty, tymotka łąkowa, babka lancetowata, wiechlina łąkowa i zwyczajna, koniczyna łąkowa. Na użytkach zielonych okresowo wilgotnych (zalewanych w okresach wiosny i jesieni) występują takie rośliny jak: dzięgiel leśny, ostrożeń warzywny, błotny i łąkowy, zimowit jesienny, skrzyp błotny, wierzoka błotna, przytulia bagienna, sit skupiony i rozpięchły, groszek błotny. Na terenach suchszych, głównie piaszczystych, występują przeważnie gatunki trawiaste i tworzą trwałe pastwiska. We wschodniej części doliny Narwi, na najżyźniejszych glebach, występują tzw. świeże łąki rajgrasowe. Na glebach piaszczystych występujących w zachodniej części doliny rzecznej pojawiają się murawy piaszkowe.

Trwałe użytki zielone na obszarze wysoczyzny gminy Obryte są reprezentowane przez zbiorowiska typowe dla łąk świeżych i zmienno wilgotnych. Wykazują one dość duże zróżnicowanie pod względem siedliskowym i florystycznym. Najbardziej typowe to: zbiorowiska suchych i świeżych łąk typu wiechlina łąkowej i kostrzewy czerwonej, łąki zmiennowilgotne z wyczynem łąkowym, łąki wilgotne reprezentowane przez zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym, zbiorowisko z sitowiem leśnym.

W zadrzewieniach śródpolnych i przydrożnych przeważają takie gatunki jak grusze, topole, kasztanowce, jesiony oraz olsze czarne, a także kruszyna pospolita, kalina koralowa.

Uzupełnieniem zespołów roślinności naturalnej jest urządzona roślinność we wsiach, przy obiektach użyteczności publicznej i roślinność „zagrodowa”, występująca przy indywidualnych zabudowaniach. Zabudowie zagrodowej towarzyszą sady oraz zieleń ozdobna (byliny, krzewy, rośliny jednoroczne).

W przestrzeni terenów leśnych gminy Obryte, według planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Pułtusk oraz danych geoprzestrzennych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, występują następujące chronione siedliska przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej:

- **2330 - Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi** – siedlisko obejmuje najbardziej luźne murawy napiaskowe, konkretnie te ich płaty, które wykształciły się na piaskach wydmy. Są inicjalnym stadium sukcesji na piaskach wydmy, niezwiązanych z wybrzeżami morskimi, które prowadzą do wykształcenia się bardziej zwartych muraw napiaskowych lub borów sosnowych. Jest to siedlisko ubogie gatunkowo, podstawowe znaczenie ma szczotlika siwa, występują tu też rośliny jednoroczne: sporek wiosenny, chroszcz nagołodygowy, nienica drobna.
- **3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne** ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion – obejmują naturalnie powstałe zbiorniki wodne o charakterze eutroficznym, głównie starorzecza znajdujące się w dolinie Narwi. Charakterystyczną cechą zbiorników eutroficznych jest zasobność wody w związku pokarmowe, w związku z czym porasta je zazwyczaj bujna roślinność. Część zbiorników zachowało jeszcze otwarte źródło wody, a część zarosło roślinnością szuwarową.

- 6120 - **Ciepolubne, śródlądowe murawy napiaskowe** (*Koelerion glaucae*) - ten typ siedliska wykształca się na ubogich, piaszczystych terenach. Murawy porasta roślinność trawiasta, niska, kępowa oraz różne gatunki ciepłolubnych bylin.
- 6210 - **Murawy kserotermiczne** - to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. Spotykane są głównie w południowo-wschodniej i południowej części Europy. Ekstrazonalnie występują na terenie całego kontynentu, zajmując zasobne w węglan wapnia stoki w dolinach dużych rzek lub wychodnie skał wapiennych.
- 6410 - **Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe** (*Molinion*) – siedlisko półnaturalne, rozwinęło się wtórnie w miejscach wyciętych przez człowieka lasów. Jego powstanie i utrzymanie się jest związane ze specyficznym typem gospodarki, polegającym na późnym koszeniu (koniec sierpnia / początek września) raz do roku lub rzadziej. Łąki wyłączone z użytkowania przekształcają się w drodze naturalnej sukcesji w ziołorośla, zarośla lub lasy, a w miejscach wtórnie zabagnionych mogą przekształcać się również w szuwały turzycowe. Typowe gatunki to m.in.: bukwica zwyczajna, czarcikęs łąkowy, kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty.
- 6440 - **Łąki selemicowe** (*Cnidion dubii*) – obejmują ekstensywnie użytkowane łąki niżowe, będące pod wpływem okresowych zalewów lub wyraźnie zmiennych warunków wilgotnościowych. Łąki te skupiają się głównie w środkowych i dolnych odcinkach dolin dużych rzek oraz w ujściowych odcinkach dolin ich dopływów. W ich składzie zaznacza się większy lub mniejszy udział gatunków łąkowych, typowych dla miejsc okresowo zalewanych, o zmiennej wilgotności
- 6510 - **Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie** (*Arrhenatherion elatioris*) - Siedlisko półnaturalne, wykształcone w długotrwałym procesie ekstensywnego użytkowania kośnego. Do ich zachowania w krajobrazie konieczna jest w związku z tym ochrona czynna w postaci ekstensywnego koszenia. Siedlisko to występuje na glebach mineralnych. Jest zdominowane przez różnego rodzaju trawy (rajgras wyniosły, kostrzewa czerwona, wiechlina łąkowa) oraz kwitnące byliny (dzwonki, złocienie, przytulie, bodziszek łąkowy, marchew pospolita itp.). Zazwyczaj mają one charakter silnie zniekształcony przez intensywne użytkowanie kośne, co doprowadziło do zwiększenia udziału traw i zmniejszenia udziału bylin.
- 9170 - **Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny** (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) - Grądy wykształcają się na żyznych i średnio żyznych glebach o zróżnicowanym stopniu uwilgotnienia. Drzewostan tworzą w naturalnych warunkach gatunki liściaste, głównie dąb, grab, lipa, klon, jawor, jesion, wiąz. W naturalnej postaci grądy są drzewostanami wielopiętrowymi. W efekcie gospodarki leśnej powstają najczęściej drzewostany jednopiętrowe składające się z dębu, czasami z obfitym dolnym piętrem grabowym lub lipowym. Często także górne piętro tworzy sosna – wówczas siedlisko takie uznaje się za mocno zniekształcone. Runo grądów ma charakter zielny i tworzą go liczne geofity wiosenne jak np. zawilec gajowy, przylaszczka, miodunka 3-ma. Mchów jest niewiele, miejscami mogą się natomiast pojawiać szerokolistne trawy jak np.: prosownica rozpięchła, trzcinnik leśny.
- 91E0 - **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) - Typowe łęgi wykształcają się wzdłuż niewielkich cieków wodnych, śródleśnych strumieni i rzek. Charakterystyczne dla tego siedliska jest zalewanie wodami o charakterze przepływowym. Może to być zalew wodami roztopowymi bądź też poziomy ruch wód w strefie przypowierzchniowej gleby. W łęgach brak jest trwałego zabagnienia powierzchni, które jest cechą typową olsów. Gatunkiem tworzącym drzewostan łęgów jest przede wszystkim olsza. Duży udział powinien mieć również jesion, jednak zniszczenia powodowane przez chorobę jesionów w znacznej mierze wyeliminowały ten gatunek ze zbiorowisk leśnych.

Podszyt w łągach olszowych jest zazwyczaj bardzo bujny i tworzą go rozmaite gatunki, w tym czeremcha pospolita, kruszyna, dereń świdwa. Runo, podobnie jak w grądach, budowane jest przez gatunki wykazujące znaczną sezonową zmienność. Wczesną wiosną następuje rozkwit wielu geofitów: ziarnopłonu wiosennego, złoci, śledziennicy, kokoryczy oraz gatunków znanych z lasów grądowych. Latem bujnie rozwija się wysoka roślinność nitrofilna, m.in. pokrzywy, przytulia czepna, wiązówka błotna. W zależności od warunków wodnych w skład roślinności łągu mogą wchodzić gatunki olsowe i szuwarowe, np. wysokie turzycy, karbieniec pospolity, czyściec błotny.

Świat zwierzęcy w gminie Obryte jest dość zróżnicowany gatunkowo, co jest związane z występowaniem odmiennych typów siedlisk (rozległe tereny leśne, dolina rzeki Narwi, obszary podmokłe, łąki i pola uprawne), które częściowo są objęte różnymi formami ochrony przyrody.

Gmina Obryte, ze względu na znajdujące się w jej granicach dwa obszary Natura 2000 wyznaczone na podstawie Dyrektywy Ptasiej, stanowi obszar bogato reprezentowanej awifauny.

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała stanowi ostoję ptasią o wysokiej randze europejskiej. W obszarze stwierdzono 20 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Wśród 11 gatunków uznanych za przedmioty ochrony aż 9 jest umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne (bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny) jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy (dudek, gąsiorek, jarzębatka) oraz wilgotne łąki (derkacz) i piaszczyste pola oraz ugory (świergotek polny, lerka). W przypadku świergotka polnego obszar stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych.

Innym kluczowym obszarem dla awifauny jest Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi, która również stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. W obszarze tym zinwentaryzowano 55 gatunków ptaków, w tym 32 jako przedmiot ochrony. Jest to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie lęgowym.

Poza awifauną występującą na obszarach cennych przyrodniczo, na pozostałych terenach w gminie występuje licznie pospolite ptactwo. Awifauna reprezentowana jest wówczas głównie przez takie gatunki jak: szpak, gawron, zięba, czajka, krzyżówka. Na obszarze opracowania gatunkami synantropijnymi związanymi z siedzibami ludzkimi są jaskółki, dymówka, oknówka, jerzyk, wróbel, mazurek. Ogrody warzywne, obrzeża sadów, zakrzewienia i zadrzewienia związane z siedzibami ludzkimi zasiedlają pokrzewki: cierniówka, zaganiacz gąsiorek, makolągwa i kulczyk.

Z danych geoprzestrzennych udostępnianych przez Generalną Dyрекję Ochrony Środowiska w ramach Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych wynika, że w przestrzeni Gminy Obryte stwierdzono występowanie:

- 40 gatunków ptaków chronionych: derkacz, żuraw, kropiatka, cyranka, nurogęś, sieweczka rzeczna, (bekas) kszyszek, krwawodziób, brodziec piskliwy, dudek, dziwonia, dzięcioł czarny, błotniak łąkowy, lelek, kobuz, jarzębatka, gąsiorek, lerka, bocian czarny, pliszka siwa, łyska, czajka, krętogłów, srokosz, słowik szary, rokitniczka, pokląskwa, pleszka, kopciuszek, jastrząb, kania ruda, krzyżówka, pliszka żółta, kokoszka, przepiórka, zimorodek, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, bocian biały, świergotek polny;

- gatunków ssaków chronionych: bóbr europejski, wydra;
- gatunków płazów chronionych: kumak nizinny, traszka grzebieniasta;
- gatunków owadów: pachnica dębowa.

Z przywołanych wyżej danych geoprzestrzennych wynika, że w przestrzeni gminy Obryte występują siedliska stanowiące:

- **miejsce rozrodu** (również lęgowisko i tarlisko) takich gatunków jak: bielik, błotniak stawowy, bocian biały, gąsiorek, jarzębatka, kropiatka, lerka, świergotek polny, żuraw,
- **miejsce godów** takich gatunków jak: derkacz,
- **żerowisko** takich gatunków jak: gęś białoczelna, ptaków wodo-błotnych,
- **miejsce odpoczynku** takich gatunków jak: gęś białoczelna, ptaków wodo-błotnych,
- **miejsce migracji/przemieszczania** takich gatunków jak: gęś białoczelna, ptaków wodo-błotnych.

Z Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Pułtusk na lata 2024-2033 wynika, że w granicach gminy Obryte zostały wyznaczone strefy ochronne utworzone w celu ochrony miejsc rozrodu 4 gatunków ptaków: bociana czarnego, bielika, orlika krzykliwego i kani rudej. Strefy te zostały wyznaczone decyzjami wojewody mazowieckiego lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Ochrona strefowa opiera się na zapisach ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zawierającego m.in. wykaz gatunków dziko występujących zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Dla każdego z gatunków została wyznaczona strefa ochrony całoroczna oraz strefa ochrony okresowej (dla bociana czarnego: od 15 marca do 31 sierpnia; dla bielika: od 1 stycznia do 31 lipca; dla orlika krzykliwego i kani rudej: od 1 marca do 31 sierpnia). W strefie ochrony całorocznej obowiązuje zakaz:

- przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą,
- wycinania drzew lub krzewów,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków,
- wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Strefa ochrony okresowej stanowi obszar wyłączony z działalności człowieka okresowo. Obejmuje ona swym zasięgiem najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą całoroczną. Strefa ta zapewnia ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie ich lęgów.

Występujące w gminie rozległe kompleksy leśne są miejscem bytowania dla zwierzyny leśnej. Stwierdzono w nich występowanie: saren, jeleni, dzików, kuny, łosi, bobra europejskiego, łasicy, wiewiórek, karczownika, borowca wielkiego, zajęcy, borsuków (rezerwat Popławy), jenotów, wilków. Spośród tych gatunków tylko bóbr europejski jest wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Tereny użytkowane w sposób rolniczy są miejscem dogodnym do występowania zwierząt charakterystycznych dla terenów półotwartych i otwartych. Na terenach rolnych powszechnie występują drobne gryzonie (gatunki myszowate), ssaki owadożerne (ryjówki, jeże, krety), drobna zwierzyna łowna (zajęce, bażanty, kuropatwy, przepiórki) a także ptaki preferujące przestrzenie otwarte. Łąki stanowią miejsca dogodne do wylęgu dla wielu ptaków.

Z gatunków płazów występujących na omawianym obszarze wymienić można rzekotkę drzewną, ropuchę szarą, żabę trawną i nielicznie: traszkę zwyczajną i grzebieniastą, kumaka nizinnego, grzebiuszkę ziemną, ropuchę szarą i zieloną, żabę trawną, moczarową i jeziorkową. Gady natomiast są reprezentowane przez jaszczurkę zwinkę i jaszczurkę żyworodną, padalca zwyczajnego i zaskrońca zwyczajnego.

Na obszarach zantropogenizowanych pojawiają się drobne ssaki (np. kret), owady (np. motyle, pszczoły), pajęczaki czy też płazy. W tego typu rejonach występują głównie gatunki synantropijne, które przystosowały się do życia w środowisku przekształconym przez człowieka. Są nimi głównie owady, niektóre ptaki (np. wróble, gołębie), gatunki myszowate.

Zagrożeniem dla wszystkich gatunków zwierząt jest zajmowanie terenów pod zabudowę, co wiąże się ze zmniejszeniem areалу siedlisk, które mogłyby być wykorzystane przez zwierzęta.

Obszar gminy Obryte cechuje się wyraźnymi **walorami krajobrazowymi**, które można wyróżnić na podstawie specyficznych cech przyrodniczych i antropogenicznych. Do najcenniejszych elementów lokalnego krajobrazu zalicza się dolina rzeki Narwi oraz tereny leśne Puszczy Białej.

Rzeka Narew jest samoistnym walorem, której wartość wynika z różnorodności flory i fauny, funkcjonującej w wodzie jako środowisku życia biologicznego. W dolinie rzecznej występuje roślinność szuwarowa oraz zadrzewienia, które są siedliskiem życia ptaków wodno-błotnych i różnych gatunków drobnej fauny. Jeśli odcinek terenu przylegający do koryta rzeki jest płaski, to pas szuwarów jest szeroki. Jeśli teren jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, wówczas tereny porośnięte szuwarami są niewielkie, natomiast występuje duże zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych, wynikających z warunków wilgotnościowo-glebowych. Na niewielkim obszarze mogą występować siedliska suche i siedliska podtapiane.

W północno-zachodniej części gminy występuje szczególnie duże zróżnicowanie warunków siedliskowych. Występują tu siedliska stale podtopione na terenach starorzeczy i siedliska skrajnie suche, na wydmach.

Puszcza Biała jest rozległym i zwartym kompleksem leśnym, będącym siedliskiem wielu cennych gatunków flory i fauny. Ze względu na wielkość obszaru leśnego oraz drzewostany w wieku zbliżonym do 100 lat, jest to miejsce gniazdowania ptaków drapieżnych i ptaków, które wymagają dużych i starych drzewostanów, oraz braku kontaktu z człowiekiem.

Bardzo cenne pod względem przyrodniczym są tereny istniejących rezerwatów przyrody. Fakt ustanowienia rezerwatu, świadczy o ponadprzeciętnych walorach terenu.

Odmiernym od ww. typem krajobrazu cechują się tereny rolne. Ze względu na prowadzone uprawy polowe, dużą penetrację terenu przez człowieka, nie są to tereny atrakcyjne

przyrodniczo. Roślinność jest tu całkowicie zmieniona, natomiast fauna tych terenów jest skąpa pod względem ilości gatunków i są to głównie tereny żeru ptaków i ssaków dużych i średnich.

Na krajobraz osadniczy gminy składa się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa zagrodowa występująca w poszczególnych miejscowościach w formie zwartych ulicówek – budynki usytuowane są wzdłuż ciągów komunikacyjnych po obu lub po jednej stronie drogi. Miejscowościami o wyraźnie większym rozproszeniu zabudowań są: Bartodzieje, Płusy. W przestrzeni gminy pojawiają się zabudowania rozproszone. W miejscowościach znajdujących się w północnej części gminy występują skupiska zabudowy letniskowej. W poszczególnych wsiach, w mniejszym lub większym stopniu, zachowały się dawne domy drewniane (chaty kurpiowskie).

Na walory krajobrazowe, poza elementami przyrodniczymi, składają się również elementy kulturowe – obszary i obiekty podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gmina prowadzi gminną ewidencję zabytków.

Tabela 1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków z obszaru Gminy Obryte.

Nazwa	Miejscowość	Chronologia	Funkcja	Materiał budowy	Styl architektoniczny	Data i numer wpisu do rejestru
kościół parafialny pw. Świętej Trójcy	Obryte	1851 r.	kościół	ceglane	neogotycki	A-345 z 2004-08-31
cmentarz rzymskokatolicki	Obryte	data nieznana	cmentarz rzymskokatolicki			A-344 z 2004-08-31
dzwonnica	Sadykierz	XIX w.	dzwonnica	drewniane	ludowy	A-341 z 2004-08-31
kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny	Sokołowo Włociańskie	XVII w.	kościół	drewniane	nieznana	A-340 z 2004-08-31
dzwonnica	Sokołowo Włociańskie	XVII w.	dzwonnica	drewniane	nieznana	A-340 z 2004-08-31
kościół parafialny pw. św. Wojciecha	Zambski Kościelne	1890 r.	kościół	ceglane	neobarokowy	A-342 z 2004-08-31
najstarsza część cmentarza rzymskokatolickiego	Zambski Kościelne	data nieznana	cmentarz rzymskokatolicki			A-343 z 2004-08-31

Źródło: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych>

Tabela 2. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków z obszaru Gminy Obryte.

Nazwa	Lokalizacja	Miejscowość	Data i numer wpisu do rejestru
Kościół wraz z wyposażeniem wewnątrz, dzwonnica i otoczenie w promieniu 100m, XVIIw	Kościół drewniany p.w. NMP	Sokołowo	A-340 z 1956-07-10
1. ołtarz główny p.w. Matki Boskiej z Dzieciątkiem z dwiema rzeźbami: - św. Kazimierz – barok	Kościół parafialny	Sokołowo Włociańskie	92/B z 1994-05-06

- św. Biskup (św. Wojciecha) – barok - obraz Matka Boska z Dzieciąt – barok 2. ołtarz „Chrystus Chrystusa” – barok 3. relikwiarz – barok 4. monstrancja – barok 5. rzeźba – krucyfiks – klasycyzm 6. rzeźba – krucyfiks – neobarok 7. rzeźba – krucyfiks – barok 8. ornat kremowy – barok 9. kapa kremowa, barok 10. świecznik – barok 11. świecznik - barok			
Nagrobek Daniela Sommera	Cmentarz przykościelny	Sokołowo Włościańskie	B-464 z 2019-01-16
Nagrobek Wikoryi i Agnieszki Sommerów z pierwszego ślubu Majerowej, z drugiego Wasilewskiej oraz Julianny z Majerów Sommer	Cmentarz przykościelny	Sokołowo Włościańskie	-464 z 2019-01-16
1. monstrancja, barok 2. świecznik katafalkowy – 12 szt. 3. Feretron z obrazami: św. Trójca i MB Częstochowska 4. Feretron z obrazami: Matka Boska i Serce Pana Jezusa 5. Feretron z obrazami: MB Częstochowska i św. Florian 6. Feretron z obrazami: Matka Boska i św. Dominik oraz Pan Jezus, XVII/XVIII w 7. Feretron z obrazami: Wniebowstąpienie i MB z Dzieciątkiem i św. Dominika 8. Feretron z obrazami: św. Wojciech i Matka Boska, neogotyck 9. Feretron z dwoma obrazami: Matka Boska na błazne 10. Kapitel, XVII / XVIIIw 11. Chorągiew żałobna, XIXw 12. Ornat, XVIII/XIXw 13. Ornat (tło zielone), XVII / XVIIIw 14. Tabernakulum, XVIII / XIXw 15. fisharmonia	Kościół parafialny	Zambski Kościelne	1/B/86 z 1986-01-03
Ołtarz (retabulum i mansa), 1 poł. XVIIIw., rokoko	Kaplica cmentarna	Zambski Kościelne	1/B/86 z 1986-01-03

Źródło: Dane Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie, Delegatura w Ciechanowie

Tabela 3. Zabytki nieruchome wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków z obszaru Gminy Obryte.

Nazwa	Miejscowość	Chronologia	Funkcja	Materiał budowy	Data wpisu do ewidencji
dom (chałupa) nr 53	Gródek Rządowy	1916 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa) nr 56	Gródek Rządowy	1910 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa) nr 66	Gródek Rządowy	1890 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa) nr 69	Gródek Rządowy	lata 20. XX w.	chałupa	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa) nr 87	Gródek Rządowy	1905 r.	chałupa	drewniane	20.12.1976
dom (chałupa) nr 54	Gródek Rządowy	1918 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa) nr 10	Obryte	koniec XIX w.	chałupa	drewniane	10.11.1959
dom (chałupa) nr 3	Obryte	1900 r.	chałupa	drewniane	18.11.1976
dom (chałupa) nr 4	Obryte	2. poł. XIX w.	chałupa	drewniane	10.11.1959

stodoła	Obryte	1911 r.	chałupa	drewniane	12.12.1976
stajnia	Obryte	1911 r.	stajnia	drewniane	12.12.1976
obora - chlew	Obryte	1911 r.	obora	drewniane	12.12.1976
dom (chałupa)	Obryte	1910 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
kościół par. pw. Św. Trójcy	Obryte	1851 r.	kościół	ceglane	27.10.1959
dom (chałupa) b.n.	Obryte	2. poł. XIX w.	chałupa	drewniane	10.11.1959
kurnik	Obryte	4. ćw. XIX w.	kurnik	drewniane	15.12.1976
plebania	Obryte	1850 r.	plebania	drewniane	17.11.1959
chlew	Obryte	4. ćw. XIX w.	chlew	drewniane	03.12.1976
cmentarz rzymskokatolicki	Obryte	data nieznana	cmentarz rzymskokatolicki		14.10.1983
dzwonnica	Obryte	1. poł. XIX w.	dzwonnica	drewniane	17.11.1959
dom (chałupa) nr 70	Psary	1885 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
park dworski	Psary	poł. XIX w.	ogród		01.01.1979
dom (chałupa) nr 12	Sadykierz	1929 r.	chałupa	drewniane	05.12.1976
dom (chałupa) nr 56	Sadykierz	przełom XIX/XX w.	chałupa	drewniane	01.01.1984
kościół fil. pw. św. Rocha	Sadykierz	1812 r.	kościół	drewniane	10.10.1959
dzwonnica	Sadykierz	1812 r.	dzwonnica	drewniane	21.10.1959
dom (chałupa) nr 24	Sokołowo Włościańskie	1929 r.	chałupa	drewniane	10.11.1985
dwór, ob. szkoła	Sokołowo Włościańskie	poł. XIX w.	dwór	drewniane	01.01.1985
kościół par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Sokołowo Włościańskie	1682 r.	kościół	drewniane	10.10.1959
szopa	Sokołowo Włościańskie	data nieznana	budynek gospodarczy	drewniane	04.11.1985
dom (chałupa)	Sokołowo Włościańskie	pocz. XX w.	chałupa	drewniane	10.11.1985
dzwonnica	Sokołowo Włościańskie	1. poł. XIX w.	dzwonnica	drewniane	10.11.1959
mogiła zbiorowa z 1863 r.	Sokołowo-Parcele	1863 r.	cmentarz powstanie styczniowe		01.01.1900
cmentarz rzymskokatolicki przykościelny	Sokołowo-Parcele	1. poł. XVIII w.	cmentarz rzymskokatolicki		01.01.1900
dom (chałupa) nr 24	Wielgolas	1920 r.	chałupa	drewniane	04.11.1985
kościół par. pw. św. Wojciecha	Zambski Kościelne	1896 - 1900	kościół	ceglane	10.10.1959
dom (chałupa) nr 9	Zambski Kościelne	1944 r.	chałupa	drewniane	10.11.1985
cmentarz rzymskokatolicki	Zambski Kościelne	data nieznana	cmentarz rzymskokatolicki		15.10.1989

<https://dane.gov.pl/pl/dataset/2627>

Tabela 4. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków z obszaru Gminy Obryte

Numer AZP	Nazwa	Miejscowość	Chronologia	Funkcja	Data i numer wpisu do rejestru
46-68/10	Zambski Kościelne, st. 2	Zambski Kościelne	epoka żelaza	osada	931 z 1971-11-05, 931/297 z 1992-12-08

Źródło: https://dane.gov.pl/pl/dataset/210,rejestr-zabytkow-archeologicznych/resource/61339/tabelle?page=1&per_page=20&q=&sort=

Tabela 5. Zabytki archeologiczne wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków z obszaru Gminy Obryte

Numer AZP	Nazwa	Miejscowość	Chronologia	Funkcja	Data wpisu do ewidencji
45-68/26	Zambski, st. 1	Zambski Kościelne	średniowiecze	osada	05.10.1986
45-68/29	Kalinowo, st. 1	Kalinowo	średniowiecze	cmmentarzysko kurhanowe	05.10.1986
45-68/30	Kalinowo, st. 2	Kalinowo	nowożytność	osada	05.10.1986
45-68/31	Gostkowo, st. 1	Gostkowo	średniowiecze	osada	05.10.1986
45-69/10	Sokołowo Włociańskie, st. 2	Sokołowo Włociańskie	średniowiecze	osada	27.11.1991
45-69/3	Gostkowo, st. 1	Gostkowo	epoka brązu	ślad osadniczy	26.11.1991
45-69/4	Gostkowo, st. 2	Gostkowo	średniowiecze	osada	26.11.1991
45-69/5	Rozdziały, st. 1	Rozdziały	nowożytność	osada	27.11.1991
45-69/6	Rowy, st. 1	Rowy	epoka kamienia	obozowisko	25.11.1991
45-69/7	Rowy, st. 2	Rowy	epoka kamienia	ślad osadniczy	25.11.1991
45-69/8	Rozdziały, st. 2	Rozdziały	epoka kamienia	obozowisko	25.11.1991
45-69/9	Sokołowo Włociańskie, st. 1	Sokołowo Włociańskie	epoka kamienia	obozowisko	25.11.1991
46-68/1	Ciołkowo Poduchowne, st. 1	Ciołkowo Małe	epoka żelaza	osada	01.01.1985
46-68/10	Zambski Kościelne, st. 2	Zambski Kościelne	epoka brązu	osada	01.01.1985
46-68/11	Zambski Kościelne, st. 3	Zambski Kościelne	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/12	Psary, st. 1	Psary	średniowiecze	osada	01.01.1985
46-68/13	Psary, st. 2	Psary	średniowiecze	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/14	Psary, st. 3	Psary	średniowiecze	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/15	Psary, st. 4	Psary	średniowiecze	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/16	Psary, st. 5	Psary	średniowiecze	osada	01.01.1985
46-68/17	Psary, st. 6	Psary	pradzieje	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/18	Psary, st. 7	Psary	średniowiecze	osada	01.01.1985
46-68/19	Psary, st. 8	Skłudy	średniowiecze	osada	01.01.1985
46-68/2	Ciołkowo Poduchowne, st. 2	Ciołkowo Małe	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/20	Obryte, st. 1	Obryte	epoka brązu	osada	01.01.1985
46-68/21	Psary, st. 9	Psary	nowożytność	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/22	Zambski Stare, st. 3	Zambski Kościelne	nowożytność	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/3	Zambski Stare, st. 1	Zambski Stare	epoka żelaza	osada	01.01.1985
46-68/4	Ciołkowo Poduchowne, st. 3	Ciołkowo Małe	pradzieje	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/5	Ciołkowo Poduchowne, st. 4	Ciołkowo Małe	epoka brązu	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/6	Ciołkowo Małe, st. 1	Ciołkowo Małe	epoka brązu	ślad osadniczy	01.01.1985
46-68/7	Ciołkowo Małe, st. 2	Zambski Stare	epoka brązu	osada	01.01.1985

46-68/8	Zambski Stare, st. 2	Zambski Stare	epoka żelaza	osada	01.01.1985
46-68/9	Zambski Kościelne, st. 1	Zambski Stare	nowożytność	ślad osadniczy	01.01.1985
46-69/1	Gródek Nowy, st. 1	Gródek Nowy	średniowiecze	grodzisko	01.11.1997
46-69/10	Gródek Nowy, st. 3	Gródek Nowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/11	Gródek Nowy, st. 4	Gródek Nowy	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/12	Gródek Nowy, st. 5	Gródek Nowy	pradzieje	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/13	Gródek Nowy, st. 6	Gródek Nowy	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/14	Gródek Nowy, st. 7	Gródek Nowy	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/15	Gródek Nowy, st. 8	Gródek Nowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/16	Ulaski, st. 1	Ulaski	epoka żelaza	osada	01.11.1997
46-69/17	Ulaski, st. 2	Ulaski	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/18	Ulaski, st. 3	Ulaski	epoka żelaza	osada	01.11.1997
46-69/19	Ulaski, st. 4	Ulaski	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/2	Gródek Nowy, st. 2	Gródek Nowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/20	Ulaski, st. 5	Ulaski	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/29	Gródek Nowy, st. 10	Gródek Nowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/3	Gródek Rządowy, st. 1	Gródek Rządowy	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/30	Gródek Nowy, st. 11	Gródek Nowy	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/31	Gródek Nowy, st. 12	Gródek Nowy	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/32	Gródek Nowy, st. 13	Gródek Nowy	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/33	Gródek Nowy, st. 14	Gródek Nowy	epoka żelaza	osada	01.11.1997
46-69/34	Gródek Nowy, st. 15	Gródek Nowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/35	Gródek Nowy, st. 16	Gródek Nowy	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/36	Gródek Nowy, st. 17	Gródek Nowy	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/37	Gródek Nowy, st. 18	Gródek Nowy	epoka żelaza	osada	01.11.1997
46-69/38	Ulaski, st. 6	Ulaski	pradzieje	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/39	Ulaski, st. 7	Ulaski	epoka żelaza	osada	01.01.1997
46-69/4	Gródek Rządowy, st. 2	Gródek Rządowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/40	Ulaski, st. 8	Ulaski	pradzieje	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/41	Ciółkowo-Rządowe, st. 1	Ciółkowo Rządowe	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/42	Ciółkowo-Rządowe, st. 2	Ciółkowo Rządowe	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/5	Gródek Rządowy, st. 3	Gródek Rządowy	średniowiecze	osada	01.11.1997
46-69/50	Cygany, st. 1	Cygany	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/51	Cygany, st. 2	Cygany	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/52	Cygany, st. 3	Cygany	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/53	Cygany, st. 4	Cygany	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/54	Cygany, st. 5	Cygany	epoka brązu	funkcja osadnicza/mieszkalna	01.11.1997
46-69/55	Cygany, st. 6	Cygany	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/56	Sokołowo-Parcele, st. 1	Sokołowo-Parcele	nowożytność	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/57	Sokołowo-Parcele, st. 2	Sokołowo-Parcele	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/58	Sokołowo-Parcele, st. 3	Sokołowo-Parcele	epoka brązu	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/59	Ulaski, st. 9	Ulaski	epoka żelaza	ślad osadniczy	01.11.1997
46-69/6	Gródek Rządowy, st. 4	Gródek Rządowy	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/60	Ciółkowo-Rządowe, st. 3	Ciółkowo Rządowe	średniowiecze	ślad osadniczy	01.11.1997

46-69/61	Gródek Nowy, st. 19	Gródek Nowy	pradzieje	śląd osadniczy	01.11.1997
46-69/7	Gródek Rządowy, st. 5	Gródek Rządowy	nowożytność	osada	01.11.1997
46-69/8	Gródek Rządowy, st. 6	Gródek Rządowy	średniowiecze	śląd osadniczy	01.11.1997
46-69/9	Gródek Rządowy, st. 7	Gródek Rządowy	nowożytność	osada	01.11.1997
47-67/22	Popławy, st. 1	Bartodzieje	nieznana	cmentarzysko kurhanowe	05.04.1981
47-68/4	Wielgolas, st. 1	Wielgolas	epoka brązu	śląd osadniczy	01.01.1985
47-68/5	Wielgolas, st. 2	Wielgolas	nowożytność	osada	01.01.1985

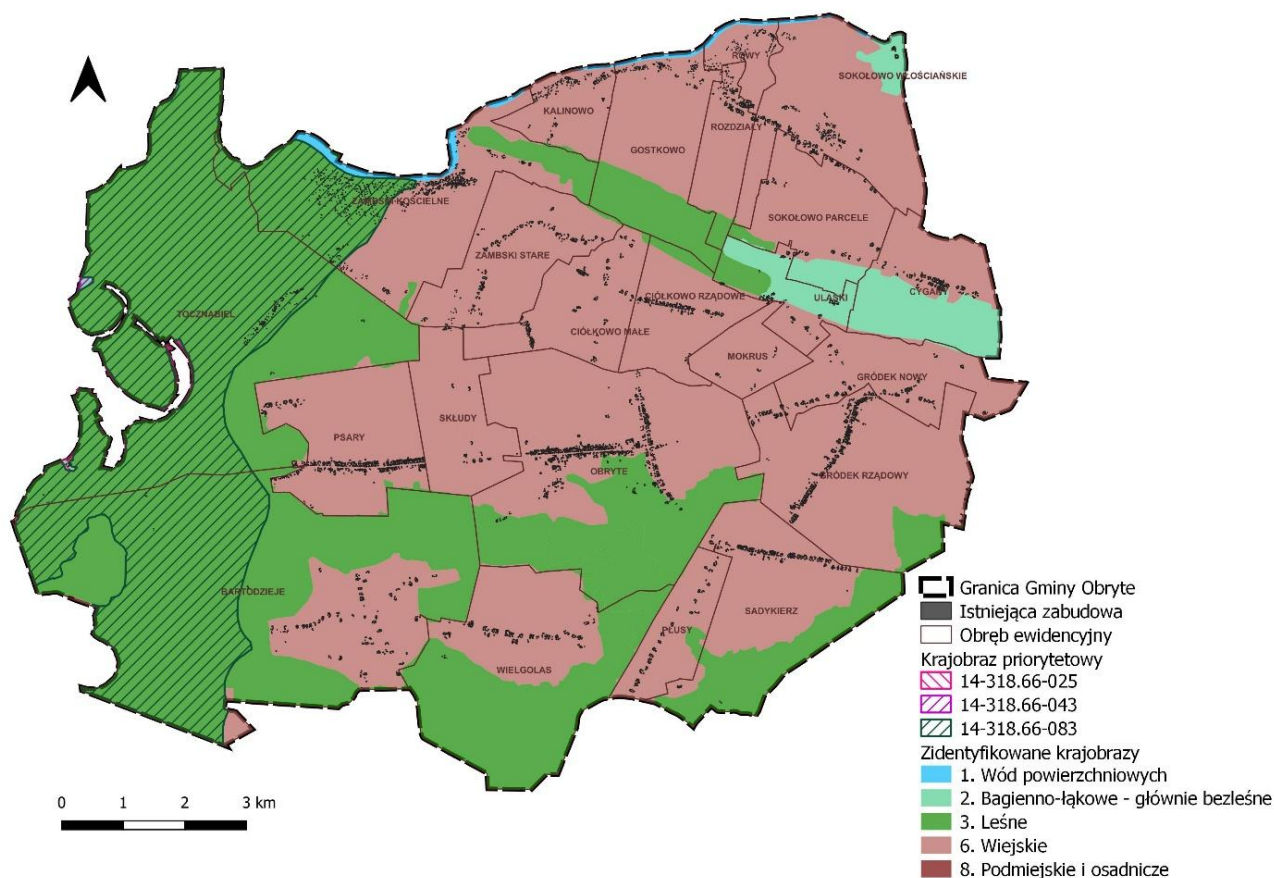
Źródło: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/1951,ewidencja-zabytkow-archeologicznych>

Istotnym jest aby rozwój przestrzenny gminy Obryte uwzględniał występujące w jej granicach walory środowiska przyrodniczego i środowiska kulturowego. Należy mieć przy tym świadomość, że tereny wiejskie poza rozwojem rolnictwa powinny mieć również możliwość wielofunkcyjnego rozwoju, w tym również powstawania nowych terenów związanych z możliwością realizowania zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, zagrodowej, rekreacji indywidualnej), terenów usługowych lub przemysłowych w obszarach nie stanowiących bezpośrednio i znaczącej uciążliwości dla mieszkańców i środowiska przyrodniczego.

Dla województwa mazowieckiego został przyjęty audyt krajobrazowy (Uchwała nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r.), który identyfikuje typy krajobrazów w przestrzeni województwa oraz wskazuje krajobrazy priorytetowe. Z audytu krajobrazowego wynika, że na terenie gminy Obryte zostały zidentyfikowane krajobrazy:

1. Wód powierzchniowych
Podtyp: 1b- systemy wód płynących
2. Bagienno-ławkowe - głównie bezleśne
Podtyp:
2a – Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk
2b - Z dominacją szuwarów i turzycowisk
3. Leśne
Podtyp:
3a – Z przewagą siedlisk borowych
3b – Z przewagą siedlisk lasowych
3c - Z przewagą siedlisk łęgowych, bagiennych i olsowych
4. Wiejskie:
Podtyp:
6b – Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk
6c – Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
6d – Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości
6g - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim

5. Podmiejskie i osadnicze * (obejmują skrajnie zachodnie i niewielkie fragmenty terenów leśnych Puszczy Białej, graniczące z terenami zabudowanymi w Pułtusk)

Rysunek 12. Wyniki audytu krajobrazowego: zidentyfikowane krajobrazy, krajobrazy priorytetowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mbpr.pl/audyt-krajobrazowy/>

W przestrzeni gminy zidentyfikowano 3 krajobrazy priorytetowe:

- 14-318.66-025 – krajobraz bagienno łąkowy – głównie bezleśny, z dominacją szuwarów i turzycowisk** (obejmuje niewielki fragment w skrajnie zachodniej części gminy)
Krajobraz obejmuje mokradła i ekstensywnie użytkowane łąki w sąsiedztwie rzeki Narw. Otoczony lasami oraz zabudową mieszkaniową.

Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu:

- Naturalna i przyspieszona przez działalność człowieka sukcesja zbiorowisk zaroślowych i leśnych na naturalne i półnaturalne zbiorowiska nieleśne
- Zagrożenie powodziowe

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:

- Zachowanie istniejących lądowych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania

- Kształtowanie systemu przyrodniczego, zachowanie jego spójności przestrzennej oraz ochrona walorów krajobrazowych
- Ochrona naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych
- Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią
- Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju
- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne
- Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, m.in. poprzez kultywowanie oraz organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje.

2. **14-318.66-043 - krajobraz bagienno łąkowy – głównie bezleśny, z dominacją szuwarów i turzycowisk** (obejmuje niewielki fragment w skrajnie zachodniej części gminy)

Krajobraz obejmuje dolinę rzeki Narew, w znacznym stopniu pokrytą ekstensywnie użytkowanymi łąkami oraz zadrzewieniami. W zachodniej części znajduje się nieliczna zabudowa mieszkaniowa.

Zagrożeniem dla możliwości zachowania wartości krajobrazu jest zagrożenie powodziowe.

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:

- Zachowanie istniejących łąkowych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania
- Kształtowanie systemu przyrodniczego, zachowanie jego spójności przestrzennej oraz ochrona walorów krajobrazowych
- Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią
- Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, m.in. poprzez kultywowanie oraz organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju

- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne

3. **14-318.66-083 – krajobraz leśny, z przewagą siedlisk borowych**

Krajobraz położony jest głównie w pasie dolin i obniżeń terasów nadzalewowych-akumulacyjnych, na równinach terasowych w terenach nizinnych i wyżynnych. W krajobrazie przeważają siedliska borowe, bór świeży. Ponad 70% powierzchni zajmują lasy.

Zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu:

- Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf
- Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej
- Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej
- Hałas komunikacyjny i przemysłowy
- Zanieczyszczenie wód
- Zagrożenie powodziowe

Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:

- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej
- Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej
- Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań hałasu na środowisko
- Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej
- Ograniczanie zainwestowania terenów zagrożonych powodzią
- Ochrona i kształtowanie krajobrazu, m.in. poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych"
- Ochrona i kształtowanie tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym rozwoju sieci tras rowerowych z poszanowaniem jakości krajobrazu
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju
- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III
- Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, m.in. poprzez kultywowanie oraz organizowanie wydarzeń promujących tradycyjne zwyczaje.

3. Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Na terenie gminy Obryte obiektami i obszarami podlegającymi ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody są:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140007.B)
- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140014.B)
- Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140060.H)
- rezerwat przyrody Bartnia (PL.ZIPOP.1393.RP.1278)
- rezerwat przyrody Popławy (PL.ZIPOP.1393.RP.131)
- 7 pomników przyrody.

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała

Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Biała PLB 140007 został ustanowiony w 2004r. Następnie w roku 2007 zostały zmienione jego granice, obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r. Obszar ten obejmuje 83779,7400 ha i położony jest w województwie mazowieckim na terenie 5 powiatów: ostrowskiego, wyszkowskiego, pułtuskiego, ostrołęckiego i legionowskiego. Zasięg obszaru obejmuje teren 15 gmin. Obszar położony jest na terenie dwóch makroregionów fizyczno-geograficznych: Niziny Północnomazowieckiej i Niziny Północnopodlaskiej. Obejmuje też w niewielkim zakresie północne obrzeża makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Znakomita większość terenu Puszczy Białej to mezoregion Międzyrzecza Łomżyńskiego, obejmujący morenową i sandrową wysoczyznę położoną pomiędzy dolinami dwóch dużych nizinnych rzek: Bugu i Narwi.

Obszar stanowią głównie tereny leśne. Zajmują one większość wysoczyzny i obejmują głównie drzewostany sosnowe rosnące na ubogich utworach glebowych. W mniejszym zakresie Puszcza Biała budowana jest przez liściaste gatunki drzew: dęby, olszę, brzozę. Tereny nieleśne funkcjonalnie związane są z dolinami niewielkich rzek, wzdłuż których rozwijało się rolnictwo. Tereny te obecnie zajęte są głównie przez łąki, role oraz tereny zabudowane. Brak jest tu większych miejscowości, dominuje raczej zabudowa wiejska. Ekosystemy leśne występujące w granicach obszaru są siedliskiem ptaków stanowiących przedmioty ochrony. Generalnie są to lasy iglaste, zdominowane przez sosnę. Ma to związek z występującymi tu siedliskami, w większości wytworzonymi na piaskach sandrowych "Sandru Puszczy Białej" obejmującego środkową i wschodnią część obszaru. Ubogie są również lasy w zachodniej części obszaru, porastające piaski i żwiry rzeczne położone już bezpośrednio nad Narwią. W dolinkach śródleśnych cieków, na glebach organicznych (torfowych i murszowych) występują lasy łąkowe i olsowe budowane przez olszę, brzozę i jesion. Struktura krajobrazu między kompleksami leśnymi obejmuje głównie tereny wykorzystywane rolniczo, w niewielkim tylko stopniu zabudowane.

Obszary poza lasami to w przeważającej ilości grunty orne, które są w dalszym ciągu uprawiane, ale również znaczna ich powierzchnia została porzucona przez właścicieli i podlega spontanicznej sukcesji w kierunku lasów. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia potrzeb ochrony obszaru ma to, że tereny rolne zachowały się w strukturze mozaikowej. Nie ma tu dużych, otwartych powierzchni jednolitych, monokulturowych upraw rolnych. Pola uprawiane przeplatają się z polami nieużytkowanymi, porośniętymi murawami napiaskowymi, pojedynczymi drzewami i w końcu młodnikami sosnowymi i brzozowymi. Miejscami występują niewielkie laski, zadrzewienia przydrożne. Łąki i pastwiska zachowały się głównie w dolinach rzeczek i strumieni. Zazwyczaj są to łąki użytkowane w sposób kośny lub kośno-pastwiskowy, ale też, w efekcie zaprzestania wykaszania, znacząca ich powierzchnia przekształca się w ziołorośla, szuwały trzcinowe czy mozgowe.

W obszarze Natura 2000 Puszcza Biała PLB 140007 stwierdzono 20 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Wśród 11 gatunków uznanych za przedmioty ochrony aż 9 jest umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne (bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny) jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy (dudek, gąsiorek, jarzębatka) oraz wilgotne łąki (derkacz) i piaszczyste pola oraz ugory (świergotek polny, lerka). W przypadku świergotka polnego obszar stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych.

Wśród ptaków objętych ochroną w całym obszarze Natura 2000 Puszcza Biała wskazano następujące gatunki: zimorodek, świergotek polny, orlik krzykliwy, jarząbek, lelek (zwyczajny), bocian biały, bocian czarny, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, siniak, kraska (zwyczajna), derkacz, dzięcioł średni, dzięcioł czarny, ortolan, kobuz, bekas, żuraw, bielik, gąsiorek, rycyk, lerka, trzmiełojad, jarzębatka, krwawodziób, dudek.

Z danych przestrzennych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska wynika, że w zasięgu Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała znajdującego się w granicach gminy Obryte stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków:

- Błotniak łąkowy
- Błotniak stawowy
- Bocian czarny
- Derkacz
- Dudek
- Dzięcioł czarny
- Dzięcioł średni
- Gąsiorek
- Jarzębatka
- Jastrząb zwyczajny
- Kania ruda

- Kobuz
- Krogulec zwyczajny
- Lelek
- Lerka
- Ortolan
- Pleszka
- Potrzeszcz
- Przepiórka
- Słonka
- Słownik szary
- Świerszczak
- Żuraw

Z danych geoprzestrzennych przekazanych przez Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska wynika, że wykazanymi w gminie Obryte działaniami ochronnymi wskazanymi w Planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Puszcza Biała są:

- Koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych dla siedlisk bociana czarnego
- Utrzymanie siedlisk lęgowych derkacza
- Zapewnienie co najmniej 10% udziału drzewostanów ponad 80 letnich dla siedlisk bociana czarnego
- Planowanie i wykonywanie na potencjalnych siedliskach lelka i lerki zrębów zupełnych rębnią Ib lub Ia
- W ramach procedury oceny oddziaływania dla każdego nowego planu urządzenia lasu należy dokonać oceny planowanych zabiegów pod kątem zmiany areału siedlisk optymalnych dla lelka.

Potencjalnymi siedliskami ptaków występujących w gminie Obryte, dla których wskazuje się działania ochronne, są:

- siedlisko świergotka polnego (*Anthus campestris*) – działaniem ochronnym jest utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania
- siedlisko lerki (*Lullula arborea*) – działaniami ochronnymi są: utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania; zapobieganie sukcesji - możliwość usuwania roślinności
- siedlisko dudka (*Upupa epops*) - działaniem ochronnym jest utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania.

Jako siedliska przyrodnicze występujące w ramach Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała w granicach gminy Obryte wskazuje się:

- 3150 - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

- 6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)*
- 6440 - Łąki selemicowe (*Cnidion dubii*)
- 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)*

Wśród zagrożeń i presji oddziałujących negatywnie na obszar Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 wyróżnia się:

- te o wysokim poziomie oddziaływania: zabudowa rozproszona, melioracje i osuszanie, zaniechanie/brak koszenia, zalesianie terenów otwartych, restrukturyzacja gospodarstw rolnych,
- te o średnim poziomie oddziaływania: drapieżnictwo, usuwanie drzew przydrożnych, drogi i autostrady, intensywne koszenie, usuwanie zagajników.

Wśród oddziaływań mających pozytywny wpływ na obszar Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 wyróżnia się: wypas nieintensywny, nieintensywne koszenie, odnawianie lasu po wycince, uprawa, gospodarka leśna i plantacyjna/ użytkowanie lasów i plantacji.

Dla Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 został ustanowiony Plan zadań ochronnych, który został przyjęty Zarządzeniem nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. , a następnie kolejno zmieniony:

- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 29 października 2014 r.,
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 4 maja 2016 r.,
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 22 stycznia 2024 r.

Z planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 wynika, że jako zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków będących przedmiotem ochrony wskazano:

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1	Bocian czarny	Gospodarka leśna Drapieżnictwo	Inne rodzaje praktyk leśnych Zmiana czynników biotycznych Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie Konkurencja	Płoszenie gatunku w okresie lęgów w wyniku nierozpoznania zasiedlenia nowego gniazda nieobjętego strefą ochrony. Nieznajomość miejsca gniazdowania gatunku, który może założyć gniazdo poza istniejącymi aktualnie strefami ochrony, może być przyczyną niezamierzonego spłoszenia podczas okresu lęgowego. Drapieżnictwo, w stosunku do młodych bocianów, ze strony kuny. Zmniejszenie powierzchni starodrzewu w wyniku działania czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych.

				Ubytek liczby odpowiednio grubych (powyżej 50 cm grubości) drzew, optymalnych do zakładania gniazd. Spadanie gniazd, zasłanianie dolotów do gniazd. Osuszanie terenów bagiennych i zanik dogodnych żerowisk gatunku, zmiana sposobu zagospodarowania tych gruntów. Konkurencja ze strony bielika polegająca na zajmowaniu przez ten gatunek rewirów bociana czarnego.
2	Błotniak łąkowy	Drapieżnictwo Zatopienie Intensywne koszenie	Zmiana sposobu uprawy	Drapieżnictwo – głównie ze strony lisa i dzika – błotniak, jako gatunek gniazdujący na ziemi, jest narażony na utratę lęgów. Ulewne deszcze powodujące zatopienie gniazd położonych w nieckach terenu. Prace polowe – sianokosy (w przypadku gniazd zakładanych na łąkach) i żniwa (w przypadku gniazd zakładanych w uprawach zbóż i rzepaku). Zwiększanie arealu upraw rzepaku, w miejscach, w których błotniaki chętnie zakładają gniazda. Podczas żniw rozpoczynających się w pełni okresu lęgowego tych ptaków, bez czynnej ochrony (grodzenie gniazd) lęgi zakładane w tych uprawach skazane są na nieumyślne zniszczenie.
3	Lelek	Drapieżnictwo	Inne rodzaje praktyk leśnych	Drapieżnictwo – gatunek gniazduje na ziemi. Obserwowane tendencje do naturalnego wzrostu żyzności siedlisk leśnych, oraz zmiany w ich klasyfikacji doprowadzają do systematycznego zmniejszania się powierzchni borów w strukturze siedliskowej nadleśnictw. Oznacza to również zmiany w planowaniu urządzeniowym, które w takich miejscach dąży do zwiększenia gatunków liściastych w drzewostanach (jako efekt wzrostu żyzności siedliska) oraz zmiany dominujących dotychczas rębni zupełnych na złożone.
4	Dudek	Usuwanie drzew przydrożnych Brak wypasu	Restrukturyzacja gospodarstw rolnych Zalesianie terenów otwartych	Wycinanie starych dziuplastych drzew, głównie wierzby i topól, usuwanie niewielkich kęp zadrzewień w sąsiedztwie zabudowań wiejskich i łąk. Zanik wypasu – dudek preferuje tereny z niską roślinnością typu murawy. Zaorywanie ugorów. Zalesianie ugorów i muraw napiaskowych.
5	Dzięcioł czarny	Wycinka lasu	Inne rodzaje praktyk leśnych	Przypadkowe wycięcie drzew z zasiedloną dziuplą lub płoszenie ptaków podczas wykonywania zrębów czy trzebieży. Ograniczenie powierzchni drzewostanów optymalnych do zakładania gniazd.
6	Lerka	Drapieżnictwo	Zalesianie terenów otwartych Sukcesja Inne rodzaje praktyk leśnych Zabudowa rozproszona	Drapieżnictwo – gatunek gniazduje na ziemi. Zalesienia gruntów piaszczystych w sąsiedztwie lasów, jak również wśród terenów rolnych. Naturalna sukcesja na gruntach ornych w wyniku zarzucenia gospodarowania. Ubytek powierzchni otwartych w kompleksach leśnych w efekcie zakładania zbyt małych powierzchni zrębowych. Zabudowa terenów przyleśnych, zwłaszcza na obszarach suchych, piaszczystych.
7	Świergotek polny	Drapieżnictwo	Zalesianie terenów otwartych Sukcesja Inne rodzaje praktyk leśnych Zabudowa rozproszona	Drapieżnictwo – gatunek gniazduje na ziemi. Trwałe zalesianie gruntów na słabych glebach. Naturalna sukcesja na gruntach ornych w wyniku zarzucenia gospodarowania. Ubytek terenów rolnych w efekcie ich zabudowy.
8	Jarzębatka	Drapieżnictwo	Usuwanie zagajników	Drapieżnictwo ze strony ptaków krukowatych.

				Usuwanie zakrzaczeń na terenach otwartych, wzdłuż lokalnych dróg oraz w sąsiedztwie wsi.
9	Derkacz	-	Intensywne koszenie Osuszanie, melioracje	Wczesne koszenie oraz sposób koszenia nisko nad ziemią i koszenie „do środka”. Prace melioracyjne polegające jedynie na odprowadzaniu wód, co może wpłynąć negatywnie na jakość siedlisk derkacza poprzez ich przesuszenie.
10	Gąsiorzek	-	Intensyfikacja rolnictwa	Wycinka drzew i krzewów.
11	Kobuz	-	-	Nie zidentyfikowano zagrożeń

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 jako cele działań ochronnych wskazuje:

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych
1	Świergotek polny	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 250 par, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zadrzewień, zakrzewień, pól uprawnych, żwirowni, utrzymanie w krajobrazie terenów otwartych: terenów uprawnych i pastwisk, o powierzchni 10 000 ha (stan właściwy – FV).
2	Lelek	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 100 par (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (zrębów, upraw i młodników na siedliskach boru świeżego i boru mieszanego świeżego do wieku 15 lat), o powierzchni 2500 ha (stan właściwy – FV).
3	Bocian czarny	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 10 par (stan niezadowalający – U1).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, o powierzchni 10 000 ha (stan właściwy – FV).
4	Błotniak łąkowy	Stan siedliska	Utrzymanie potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym podmokłych łąk, turzycowisk i torfowisk, a także rozległych łąnów zbóż i rzepaku w krajobrazie rolniczym, o powierzchni 6500 ha (stan niezadowalający – U1).
5	Derkacz	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 50 odżywiających się samców, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym żyzne tereny uprawne, np. w łąny zbóż i rzepaku, wilgotne łąki, pastwiska, torfowiska i turzycowiska, o powierzchni 5 000 ha (stan właściwy – FV).
6	Dzięcioł czarny	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 300 par (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym lasów z drzewostanem 75 i więcej lat, o powierzchni 20 000 ha (stan właściwy – FV).
7	Kobuz	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 20 par, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym lasów z drzewostanem 75 i więcej lat, o powierzchni 20 000 ha (stan właściwy – FV).
8	Gąsiorzek	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 1000 par, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym mozaiki krajobrazu rolniczego: pola, łąki, zadrzewienia, o powierzchni 2 000 ha (stan właściwy – FV).

9	Lerka	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 800 par, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym ubogich i piaszczystych gruntów zarastających murawami napiaskowymi i nalożami sosnowymi oraz zrębów, upraw i młodników na siedliskach boru świeżego i boru mieszanego świeżego do wieku 15 lat, o powierzchni 5000 ha (stan właściwy – FV).
10	Jarzębatka	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 200 par, z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zakrzewienia i zadrzewienia śródłukowe, przydrożne i polne, o powierzchni 10 000 ha (stan właściwy – FV).
11	Dudek	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 100 par (stan właściwy – FV).
		Stan siedliska	Utrzymanie zidentyfikowanych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym mozaiką piaszczysk, muraw i łąk z kępami drzew i zadrzewieniami, suche pastwiska i murawy na słabych glebach, role V i VI klasy, o powierzchni 5 000 ha (stan właściwy – FV).

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 jako działania ochronne, które należy podejmować, wskazuje:

Lp.	Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Obszar wdrażania
Dotyczące ochrony czynnej gatunków ptaków i ich siedlisk			
1	Bocian czarny	Działanie obligatoryjne: - utrzymywanie ekstensywnej gospodarki użytków zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działania fakultatywne: - koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych, - skoszona i ścięta biomasa powinna być usunięta lub złożona w stogi. - odkrzaczane powinny być także łąki bagienne lub okresowo podtapiane, na przykład w efekcie przetamowań powodowanych przez bobry. - dopuszcza się pozostawianie części zakrzaczeń na łąkach w ilości nie większej niż powierzchnia wyłączona z działek rolnych, zgłoszonych do systemu dopłat bezpośrednich, a w przypadku łąk nieobjętych systemem dopłat – nie więcej niż 30% powierzchni użytku w ramach działki ewidencyjnej lub grupy działek jednego właściciela. Koszenie co najmniej raz na 2 lata – do 30 września, odkrzaczanie raz na 5 lat w okresie listopad-luty. Zabezpieczanie drzew z gniazdami oraz drzew sąsiednich przed dostępem kuny poprzez: smarowanie pni terpentyną lub zakładanie blaszanych obręczy.	Wszystkie łąki w obszarze Wszystkie znane gniazda
2	Derkacz	Działanie obligatoryjne: <u>Zachowanie siedlisk derkacza</u> - utrzymywanie ekstensywnej gospodarki użytków zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działania fakultatywne: - koszenie terenów łąk w dolinach rzecznych. - skoszona i ścięta biomasa powinna być usunięta lub złożona w stogi. - dopuszcza się pozostawianie części zakrzaczeń na łąkach w ilości nie większej niż powierzchnia wyłączona z działek rolnych, zgłoszonych do systemu dopłat bezpośrednich, a w przypadku łąk nieobjętych systemem dopłat – nie więcej niż 30% powierzchni użytku w ramach działki ewidencyjnej lub grupy działek jednego właściciela. Koszenie po 1 sierpnia, co najmniej raz na 2 lata.	Wszystkie łąki w obszarze

3	Lerka Świergotek polny	Zadanie fakultatywne: Zinventaryzowane siedliska lerki, lelka, świergotka i dudka należy pozostawić w stanie permanentnie młodocianym tzn.: systematycznie dokonywać wycięcia wszystkich drzewek i zainicjowania nowej sukcesji. Wycinka powinna się odbywać w okresie listopad-luty. Wycięte drzewka i krzewy powinny być usunięte poza teren objęty działaniem lub złożone w sterty. Wskazane jest również usunięcie materii organicznej (ścioty) z powierzchni. Wycinka drzew powinna być wykonywana w momencie gdy osiągną one wiek około 10 lat, lub ich ogólne zadrzewienie na działce przekroczy 80%. Grunty takie powinny zachować klasyfikację gruntów ornych lub nieużytków w powszechnej ewidencji gruntów. Nie dopuszcza się ich przeklasyfikowywania na inne kategorie użytkowania.	Siedliska wytypowane podczas inwentaryzacji
4	Błotniak łąkowy	Działanie fakultatywne: Zabezpieczenie gniazd błotniaka łąkowego przed ich zniszczeniem (drapieżnictwo i zbyt wczesne wykaszanie). Zabezpieczenie gniazda ma polegać na postawieniu ogrodzenia z siatki o bokach minimum 3 x 3 m i wysokości około 1 m. W przypadku zlokalizowania gniazda na łące zalecane jest grodzenie większej powierzchni, najlepiej 10 x 10 m. Zabieg wykonywać w okresie czerwiec-lipiec.	Wszystkie odnalezione gniazda gatunku
5	Bocian czarny	Działanie obligatoryjne – Lasy Państwowe Zapewnienie co najmniej 10% udziału drzewostanów ponad 80 letnich w granicach wyróżnionych arealów gatunku w każdym Nadleśnictwie. Udział ten powinien być rozliczany w skali wszystkich arealów w nadleśnictwie, analiza wykonywana podczas sporządzania planu urządzenia lasu. Działanie fakultatywne : dla właścicieli lasów prywatnych. Podczas sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu należy dokonać analizy udziału drzewostanów w wieku powyżej 80 lat. Udział ten w ramach obrębu ewidencyjnego nie powinien być niższy niż 10%. Analiza jest wtedy wykonywana na podstawie wszystkich drzewostanów objętych uproszczonym planem urządzenia lasu.	Wytypowany areal gatunku
6	Bocian czarny Kobuz	Podczas wykonywania zabiegów rębnych i trzebieży należy pozostawiać jako przestoje egzemplarze dębów i sosen o pierśnicy większej niż 50 cm. W przypadku gdy liczba takich drzew w wydzielaniu jest znaczna, należy pozostawiać na 1 ha 3-6 takich drzew.	Tereny leśne w granicach obszaru Natura 2000.
7	Lelek Lerka	Planowanie i wykonywanie na potencjalnych siedliskach lelka i lerki zrębów zupełnych rębnią 1b lub 1a. Dopuszcza się realizowanie innych rębni w obrębie takich siedlisk maksymalnie do 10% powierzchni zaplanowanych do użytkowania rębego w danym roku	Wszystkie wydzielania z zewidencjonowany m typem siedliskowym lasu: bór świeży i bór mieszany świeży.
8		<i>Uchylony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 4 maja 2016r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007</i>	
9	Lerka Świergotek polny	Zadanie fakultatywne: Zaprzestanie użytkowania rolnego wybranych gruntów ornych (w zinventaryzowanych według punktu 31). Grunty takie powinny być zaorane, zbronowane i pozostawione do naturalnej sukcesji. Grunty takie powinny zachować klasyfikację gruntów ornych w powszechnej ewidencji gruntów. Nie dopuszcza się ich przeklasyfikowywania na inne kategorie użytkowania.	Grunty orne V lub VI klasy na glebach piaszczystych oraz pozostałe siedliska wytypowane w ramach inwentaryzacji wykonanej według pkt 31.
10	Dudek	Zachowanie siedlisk dudka poprzez: 1. Pozostawianie egzemplarzy wierzby białej i kruchej: - dopuszcza się ogławianie takich wierzb w okresie zimowym. - dopuszcza się również usuwanie takich drzew, ale wyłącznie w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa lub wykonywania zabudowy mieszkaniowej. 2. Dosadzanie na miedzach, w zadrzewieniach śródpolnych, na skrajach łąk i pastwisk, wierzby kruchej lub białej poprzez wbicie w spulchnioną ziemię odciętych, świeżych pędów wierzby o grubości 4-8 cm i długości około 1,5-2 m. Sadzonki należy wbijać na głębokość około 0,5 m w	<u>Tereny wchodzące w skład gospodarstw rolnych w granicach obszaru Natura 2000.</u>

		odstępie co 1,5-2 m. Zaleca się sadzić wierzby rzędami w terminie 20 marca - 20 kwietnia. Sadzenie należy wykonywać tam, gdzie nie zagraża to bezpieczeństwu.	
11	Dzięciół czarny	Pozostawianie w lesie drzew dziuplastych oraz drzew grubych, o pierśnicy powyżej 30 cm grubości. Łączny udział drzew dziuplastych oraz drzew o pierśnicy ponad 30 cm grubości powinien mieścić się w granicach 5-10 sztuk/1 ha. Pozostawiane powinny być szczególnie gatunki takie jak: osika, lipa, topola, wierzba a w przypadku ich braku również i pozostałe. W przypadku wykonywania zrębów zupełnych drzewa takie można pozostawiać w formie kęp o powierzchni kilku arów.	Wydzielenia leśne przewidziane do zabiegów gospodarczych w okresie obowiązywania planu, tam gdzie drzewa takie występują – dotyczy całego obszaru Natura 2000.
12	Dzięciół czarny	Bezpośrednio, maksymalnie na 5 dni przed wykonaniem w terenie zabiegu w wydzieleniach gdzie przeciętna pierśnica drzewostanu wynosi ponad 20 cm, należy przeprowadzić przegląd drzewostanu pod kątem stwierdzenia lęgów dzięciola czarnego. Przegląd odbywa się poprzez obejście całego wydzielenia po równoległych trasach odległych od siebie o maksymalnie 50 m oraz nasłuch i obserwację. W przypadku stwierdzenia zasiedlenia drzewa należy odłożyć wykonanie zabiegu przynajmniej na części wydzielenia w promieniu do 50 m od dziupli na okres poza lęgowy (sierpień-luty).	Wydzielenia leśne przewidziane do zabiegów gospodarczych w okresie obowiązywania planu, w których przeciętna pierśnica jakiegokolwiek gatunku wynosi co najmniej 20 cm, lub w którym występują pojedynczo lub miejscami drzewa starsze lub przestoje.
13	Jarzębówka Gąsiorek	Pozostawiać istniejące zakrzewienia wzdłuż pasa drogowego i w jego obrębie oraz na skarpach istniejących cieków wodnych i rowów. Dopuszcza się usuwanie takich zakrzewień w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa.	Grunt nieleśne w granicach obszaru Natura 2000.
14	Lerka Świergotek polny Dudek	Ograniczenie zalesiania gruntów. W trakcie obowiązywania planu zadań ochronnych dopuszcza się przeznaczenie pod zalesienie (łącznie z przeklasyfikowaniem gruntu na las) maksymalnie 1% powierzchni użytków rolnych w gminie w granicach obszaru Natura 2000. Nie należy zalesiać gruntów zinwentaryzowanych jako siedliska lerki (punkt 31). Dopuszcza się naturalną sukcesję roślinności według warunków punktów 3 i 9.	Obszar Natura 2000 poza gruntami zarządzanymi przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 nie wskazuje na potrzebę zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w gminie Obryte.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Narwi PLB140014 został ustanowiony w 2007r. Następnie w roku 2008 zostały zmienione jego granice, obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r. Organami sprawującymi nadzór nad obszarem są: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku

Obszar leży na Nizinie Północnomazowieckiej pomiędzy Łomżą a Pułtuskim - długość nurtu rzeki wynosi ok.140 km, a szerokość doliny zmienia się w zakresie 1,5-7 km. Niemal na całym odcinku rzeka silnie meandruje. Brzegi rzeki są generalnie strome, szerokość nurtu wynosi 80-100 m, występują tu wypłycenia i łachy, liczne są starorzecza. W dolinie występują zadrzewienia wierzbowe i olchowe oraz niewielkie połacie borów sosnowych. Obszary leśne są poprzecinane terenami otwartymi, na których dominują pastwiska.

W obszarze PLB140014 zinwentaryzowano 55 gatunków ptaków, w tym 32 jako przedmiot ochrony. Gatunki ptaków stwierdzone w obszarze: batalion, bąk, bielik, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bocian biały, brodziec piskliwy, brzegówka, cyraneczka, cyranka (powyżej 1% populacji krajowej), derkacz, dubelt (brak stwierdzenia gatunku w obszarze w trakcie

inwentaryzacji w 2018 r.), dudek, dzięcioł czarny, dziwonia, gągoł, gąsiorek, gęgawa, jarzębatka, kania czarna, krakwa, kraska (powyżej 1% populacji krajowej), kropiatka, krwawodziób (powyżej 1% populacji krajowej), krzyżówka, kszyc, kulon (powyżej 1% populacji krajowej), lerka, łabędź krzykliwy, łabędź niemy, łączak, mewa mała, nurogęs, ortolan, płaskonos, podrózniczek, rybitwa białoczelna, rybitwa białoskrzydła, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna (powyżej 1% populacji krajowej), rybitwa rzeczna, rybołów, rycyk, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, siewka złota, świergotek polny, wodnik, zielonka porzana, zimorodek, żuraw.

Z danych przestrzennych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska wynika, że w zasięgu Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi znajdującego się w granicach gminy Obryte stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków:

- bocian biały
- brodziec piskliwy
- cyranka
- czajka
- derkacz
- dudek
- dziwonia
- gąsiorek
- jastrząb
- jarzębatka
- kania ruda
- kokoszka
- kopciuszek
- krętogłów
- kropiatka
- krwawodziób
- krzyżówka
- kszyc
- lerka
- łyska
- nurogęs
- łyska
- pleszka
- pliszka siwa
- pokląskwa
- przepiórka
- rokitniczka
- sieweczka rzeczna
- słowik szary
- srokosz

- świergotek polny
- żuraw

Z danych geoprzestrzennych wynika, że w przestrzeni gminy Obryte występują siedliska ptaków, które pełnią takie funkcje jak:

- miejsce godów: derkacz,
- miejsce migracji/przemieszczania: gęś białoczelna, ptaki wodno-błotne,
- miejsce odpoczynku: gęś białoczelna, ptaki wodno-błotne,
- miejsce rozrodu (również lęgowisko i tarlisko): żuraw, jarzębatka, bielik, błotniak stawowy, bocian biały, gąsiorek, kropiatka, lerka, świergotek polny,
- żerowisko: gęś białoczelna, ptaki wodno-błotne

Z danych geoprzestrzennych przekazanych przez Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska wynika, że wykazanymi w gminie Obryte działaniami ochronnymi wskazanymi w Planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi są:

- Przywracanie siedlisk lęgowych ptaków siewkowych, kaczek oraz żerowisk dudka. Usuwanie drzew i krzewów, w szczególności gatunków pionierskich – sosny, osiki, brzozy i olchy oraz ich nalotów i podrostów (dla siedlisk gatunków: cyranka, płaskonos, siewieczka rzeczna, siewieczka obrożna, dubelt, rycyk)
- Redukcja drapieżników - odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów praczy oraz wron siwych. Poziom redukcji – 100% drapieżników stwierdzonych w terenie (dla siedlisk gatunków: cyranka, płaskonos, siewieczka rzeczna, siewieczka obrożna, dubelt, rycyk)
- Utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych i kaczek poprzez coroczne koszenie lub wypas (działanie obligatoryjne dla siedlisk gatunków: cyranka, płaskonos, batalion, dubelt, rycyk, krwawodziób)
- Utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych, kaczek oraz dudka poprzez coroczny wypas (działanie obligatoryjne dla siedlisk gatunków: cyranka, płaskonos, batalion, siewieczka obrożna, dubelt, rycyk)
- Poprawa warunków siedliskowych przez ograniczenie płoszenia w sezonie lęgowym. Ograniczenie dostępu ludzi (za wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli i zarządców terenu oraz służb państwowych) w sezonie lęgowym (dla siedlisk gatunków: kulon, siewieczka obrożna, dubelt, rycyk, krwawodziób, rybitwa rzeczna).

Jako siedliska przyrodnicze występujące w ramach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi w granicach gminy Obryte wskazuje się:

- 3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion
- 6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)*
- 6210 - Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis)* – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków

- 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)
- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Wśród zagrożeń i presji oddziałujących negatywnie na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wskazuje się, że na poziomie średnim są to: infrastruktura sportowa i rekreacyjna; zarzucanie pasterstwa, brak wypasu, zmiana sposobu uprawy; ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne).

Dla Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 został ustanowiony Plan zadań ochronnych, który został przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2014 r. i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, a następnie kolejno zmieniony:

- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 10 lutego 2015 r.,
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 maja 2016 r.,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 maja 2023 r.

Z planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wynika, że jako zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków będących przedmiotem ochrony dla ptaków, które zinwentaryzowano w granicach gminy Obryte, wskazano:

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		istniejące	potencjalne
1	Cyranka	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu Zaniechanie/brak koszenia Drapieżnictwo	Polowanie Inne typy zabudowy Brak zalewania Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo Drogi, autostrady
2	Nurogęś	-	Wędkarstwo Wycinka lasu Inne typy zabudowy Zanieczyszczenia wód powierzchniowych Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne Żeglarstwo
3	Kropiatka	-	Brak zalewania Zaniechanie/brak koszenia Zmiana sposobu uprawy
4	Derkacz	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Intensywne koszenie lub intensyfikacja Zaniechanie/brak koszenia Zmiana sposobu uprawy Drogi, autostrady
5	Żuraw	-	Brak zalewania Inne typy zabudowy Lotnictwo, szybownictwo, paralotnictwo, baloniarstwo Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze

6	Sieweczka rzeczna	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze Wędkarstwo Drapieżnictwo Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Inne typy zabudowy Zalesianie terenów otwartych Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo Wydobywanie piasku i żwiru
7	Kszyk	-	Inne typy zabudowy Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne Brak zalewania
8	Krwawodziób	Drapieżnictwo Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu Intensywne koszenie lub intensyfikacja Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze Wędkarstwo Zaniechanie/brak koszenia Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie-ogólne	Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne Inne typy zabudowy Drogi/autostrady
9	Brodziec piskliwy	-	Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie Wędkarstwo Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze Inne typy zabudowy Drapieżnictwo Lotnictwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo Żeglarstwo
10	Dudek	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu Intensyfikacja rolnictwa Inne rodzaje praktyk rolniczych	Inne typy zabudowy
11	Dziwonia	-	Inne rodzaje praktyk leśnych
12	Wszystkie gatunki	-	Produkcja energii wiatrowej

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 jako cele działań ochronnych wskazuje:

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych
1	brodziec piskliwy	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 50 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej), o powierzchni 5000 ha
2	cyranka	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 54 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki), o powierzchni 5000 ha
3	dziwonia	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 100 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym utrzymanie zakrzaczeń w pobliżu rzeki i starorzeczy), o powierzchni 2500 ha
4	sieweczka rzeczna	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 6 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym utrzymanie błotnistych lub piaszczystych brzegów rzeki lub obrzeży różnych zbiorników wodnych lub stawów, żwirowni, piaskowni itp., oraz zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego transport i odkładanie utworów piaszczystych, rozwój odsypów, co wymaga również erozji bocznej), o powierzchni 1200 ha
5	bocian biały	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 95 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym miejsc lęgowych usytuowanych w granicach osad ludzkich, położonych w szczególności w krajobrazie rolniczym oraz naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki), o powierzchni 2200 ha

6	derkacz	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 170 odżywiających się samców
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym żyznych terenów uprawnych, np. w łąk z bób i rzepaku, wilgotnych łąk, pastwisk, torfowisk i turzycowisk w dolinie rzeki), w szczególności na odcinku między miejscowościami Nowogród - Łomża w woj. podlaskim, o powierzchni 4000 ha
7	kszyk	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 141 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym podmokłych łąk, torfowisk, turzycowisk na bagnach i mokradłach, skrajach stawów hodowlanych, śródlęśnych bagienkach, mulistych brzegach wód), o powierzchni 3500 ha
8	żuraw	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 95 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym zabagnionych obrzeży stawów, mokradła, śródpolne zabagnienia, podmokłe olsy i łągi oraz zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki, brzegach wód), o powierzchni 2000 ha
9	nurogęś	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 12 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym dziuplastych drzew oraz wód rzeki w pobliżu lasów), o powierzchni 3000 ha
10	kropiatka	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 24 odżywiających się samców
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym mokradła, bagien, zbiorników wodnych oraz zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki), o powierzchni 750 ha
11	krwawodziób	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 50 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki, mokradła, podmokłych łąk w dolinie rzeki i bagnistych obrzeży zbiorników wodnych), o powierzchni 2000 ha
12	dudek	Stan populacji	Utrzymanie populacji lęgowej na poziomie minimum 86 par
		Stan siedliska	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych powierzchni siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w tym mozaiki pastwisk, muraw, piaszczysk, łąk mineralnych, na słabych glebach, w pobliżu zadrzewień i kęp drzew dziuplastych, np. starych, głowiastych wierzby), o powierzchni 5000 ha

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 jako działania ochronne, które należy podejmować w granicach Gminy Obryte, wskazuje:

Lp.	Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
1	Cyranka Sieweczka rzeczna Krwawodziób Dudek	Przywracanie siedlisk lęgowych ptaków siewkowych, kaczek oraz żerowisk dudka. Usuwanie drzew i krzewów, w szczególności gatunków pionierskich – sosny, osiki, brzozy i olchy oraz ich nalotów i podrostów. Wycince nie podlegają: jałowce wyższe niż 1 m, stare drzewa (powyżej 35 cm pierśnicy), wierzby ogławiane oraz wszelkie drzewa dziuplaste. Gałęzie i pnie powinny zostać wywiezione poza teren objęty lęgowiskami przedmiotów ochrony. Wycinka i wywózka od 1 września do końca lutego, czyli poza okresem lęgowym ptaków. Jałowców nie należy usuwać w miejscach wskazanych w planie zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony Ostoja Narwiańska PLH200024 jako płaty siedliska 5130 „Zarośla jałowca pospolitego w murawach nawapiennych lub na wrzosowiskach” oraz w miejscach występowania wrzосу.	Zarastające pastwiska i łąki	RDOŚ Warszawa RDOŚ Białystok
2	Cyranka	Realizacja umów z dzierżawcami obwodów łowieckich na wykonanie redukcji drapieżników -	Kluczowe lęgowniska siewkowych i kaczek - zgodnie z	RDOŚ Warszawa RDOŚ Białystok

	Sieweczka rzeczna Krwawodziób	odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów pracy oraz wron siwych (po uzyskaniu odpowiednich zezwoleń na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunku objętego ochroną). Poziom redukcji ustalany w zależności od potrzeb, nie więcej niż 80% drapieżników stwierdzonych w terenie. Termin: na obszarach kluczowych lęgów ptaków siewkowych i kaczek od początku sierpnia do połowy marca, na terenach sąsiednich (do 500 m od lęgów) – przez cały rok z wyjątkiem lisa (odstrzał od początku czerwca do końca marca). Zaleca się stosowanie amunicji śrutowej innej niż ołowiana o ile nastąpi zwiększenie dostępności tego typu amunicji bezołowiowej.	załącznikami nr 6-8 do zarządzenia wraz z terenami przyległymi w odległości do 500 m.	
3	Cyranka Nurogęś	Zmniejszenie ryzyka kolizji ptaków z liniami elektroenergetycznymi. Instalacja elementów odstraszcających - wizualnych i akustycznych w odległościach umożliwiających skuteczne odstraszenie ptaków. Realizacja podczas prac związanych z remontem lub modernizacją linii, bądź wymianą przewodów odgromowych.	Wszystkie istniejące oraz planowane napowietrzne linie wysokiego napięcia w granicach obszaru.	RDOŚ Warszawa RDOŚ Białystok z PSE S.A.
4	Cyranka Krwawodziób	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych i kaczek poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: użytkowanie kośne lub pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno - środowiskowo- klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę ptaków siewkowych (wariant 4.8).	Łąki i pastwiska - zgodnie z załącznikami nr 9-11 do zarządzenia.	Działanie obligatoryjne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru. Działanie fakultatywne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru w porozumieniu z RDOŚ Warszawa, RDOŚ Białystok
5	Cyranka Krwawodziób Dudek	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk ptaków siewkowych, kaczek oraz dudka poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: - użytkowanie pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowo- klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę ptaków siewkowych (wariant 4.8).	Kompleksy pastwisk - zgodnie z załącznikami nr 12-13 do zarządzenia	Działanie obligatoryjne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru. Działanie fakultatywne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru w porozumieniu z RDOŚ Warszawa, RDOŚ Białystok
6	Derkacz	Działanie obligatoryjne: utrzymanie siedlisk derkacza poprzez ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe. Działanie fakultatywne: - użytkowanie kośne lub pastwiskowe zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ukierunkowanego na ochronę derkacza, - rozpoczęcie koszenia od 1 sierpnia.	Tereny łąk i pastwisk (inne niż w lp. 4 i lp. 5) wykazane w inwentaryzacji o której mowa w lp. 31 lub na podstawie ekspertyzy ornitologicznej wykonanej na potrzeby działania rolnośrodowiskowoklimatycznego - go w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.	Działanie obligatoryjne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru. Działanie fakultatywne: właściciel, posiadacz lub dzierżawca obszaru w porozumieniu z RDOŚ Warszawa, RDOŚ Białystok
7	Sieweczka rzeczna Krwawodziób	Poprawa warunków siedliskowych przez ograniczenie płoszenia w sezonie lęgowym. Ograniczenie penetracji ludzkiej (za wyjątkiem miejscowych rolników, właścicieli i zarządców terenu oraz służb państwowych) w sezonie lęgowym tj. od 1 kwietnia do końca lipca, poprzez ustawienie przy drogach wjazdowych położonych na terenach prywatnych tablic informujących o zakazach wynikających z ochrony gatunkowej ptaków i związanych z tym ograniczeniach. Działanie jednorazowe, na podstawie porozumienia z właścicielami lub zarządcami terenu. Rozpoczęcie działań w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	Nadrzeczne pastwiska	RDOŚ Warszawa RDOŚ Białystok
8	Wszystkie przedmioty ochrony	Wzrost wiedzy lokalnej społeczności na temat przedmiotów ochrony. Szkolenie dla sołtysów na temat obszaru Natura 2000 (przedmioty	Sołtysi wszystkich wsi w obszarze.	RDOŚ Warszawa RDOŚ Białystok

		ochrony, działania ochronne, dobre praktyki), połączone z udostępnianiem materiałów informacyjnych o przedmiotach ochrony (foldery, ulotki).		
--	--	--	--	--

Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PLH140060)

Jest to proponowany obszar mający znaczenie dla Wspólnoty na podstawie Dyrektywy siedliskowej. Obszar został zaproponowany w oparciu o uchwałę Nr 7 Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu "Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000" (M. P. poz. 87) propozycja powstania obszaru została przekazana do Komisji Europejskiej. Do terenów proponowanych do włączenia w granice obszaru zastosowanie ma art. 33 ustawy o ochronie przyrody. Obszar obejmuje powierzchnię 1433,8 ha i obejmuje murawy napiaskowe, które są ciepłolubnymi zbiorowiskami trawiastymi, zbliżonymi charakterem do muraw kserotermicznych. Mają zwykle postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych. W granicach gminy Obryte Murawy nad Dolną Narwią obejmują obszar o powierzchni 138,3 ha występujący w miejscowości Zambski Kościelne.

Rezerwat przyrody „Bartnia”

Został ustanowiony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1977 r. Nr 10, poz. 64). Innymi, odnoszącymi się do niego aktami prawnymi są:

- Rozporządzenie Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku
- Zarządzenie Nr 13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bartnia"

Rezerwat obejmuje obszar o powierzchni 14,6 ha, położony jest blisko koryta Narwi na zachodnim skraju gminy, na skraju Puszczy Białej, w Nadleśnictwie Pułtusk, w leśnictwie Zambski. Znajduje się w obrębie wału nadrzecznego. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu naturalnego drzewostanu sosnowego, stanowiącego potencjalne miejsce lęgowe czapli siwej.

Dla rezerwatu „Bartnia” ustalony został:

- 1) rodzaj: leśny;
- 2) typ i podtyp:
 - a. ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Fitocenotyczny (PFI), podtyp – zbiorowisk leśnych (zl),
 - b. ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Leśny i borowy (EL), podtyp – borów nizinnych (bni).

Dla rezerwatu nie został ustanowiony plan ochrony, nie zostały też określone zadania ochronne.

Teren znajdujący się w granicach rezerwatu charakteryzuje się zróżnicowaną, falistą rzeźbą. W momencie tworzenia był to rezerwat faunistyczny. Na samym początku celem ochrony było zachowanie miejsc lęgowych czapli siwej („czapliniec”). Jednak po pewnym czasie z powodu prowadzonych w pobliżu prac leśnych czaple opuściły to miejsce i przeniosły się na olchy stojące na mokradłach bliżej koryta Narwi i wsi Pawłówek. Rezerwat jednak nie został zlikwidowany ze względu na walory przyrodnicze tego miejsca – drzewostan sosnowy pochodzenia naturalnego w wieku 140-180 lat zachowany w stanie niezmienionym, z bogatą florą i fauną.

Rezerwat przyrody „Popławy”

Został ustanowiony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1977 r. Nr 10, poz. 64). Innymi, odnoszącymi się do niego aktami prawnymi jest Rozporządzenie Nr 274 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego i utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Rezerwat obejmuje obszar o powierzchni 6,28 ha, położony jest w pobliżu należącego do miasta Pułtusk osiedla Popławy – skąd pochodzi nazwa rezerwatu. Od zachodu graniczy z gruntami wsi Grabówiec w leśnictwie Grabówiec. Usytuowany jest we wschodniej części uroczyska Popławy. Celem ochrony jest zachowanie starodrzewu sosnowego z bogatym runem.

Dla rezerwatu nie został ustanowiony plan ochrony, nie zostały też określone zadania ochronne.

Drzewostan rezerwatu od zachodu dochodzi do wyraźnie zarysowanej skarpy stanowiącej lewobrzeżną krawędź doliny Narwi, opadającej kilkumetrowym uskokiem ku łąkom zwanym „biełami”, na których znajduje się przysiółek Biele. Obejmuje fragment typowego boru świeżego z ponad 180-letnimi drzewostanami sosnowymi, z dobrze wykształconym i charakterystycznym runem. Na pofałdowanej i rozciętej głębokimi jarami erozyjnymi krawędzi doliny występuje bór mieszany z dużym udziałem dębu, w tym starych okazów.

Pomniki przyrody

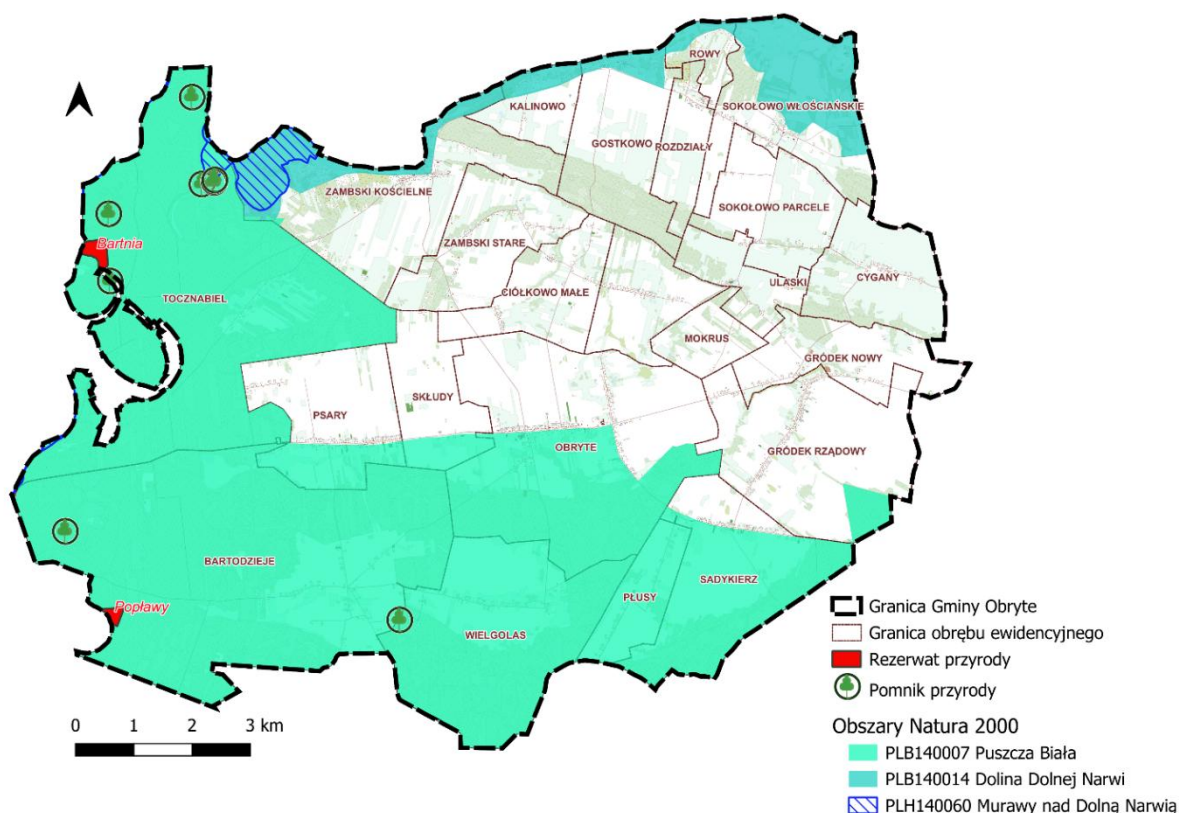
W Gminie Obryte ustanowionych zostało 7 pomników przyrody:

Tabela 6. Pomniki przyrody w Gminie Obryte.

L.p.	Kod	Nazwa	Data utworzenia	Rodzaj	Położenie
1	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.2379		2008-09-22	Drzewo - Dąb szypułkowy	Nadleśnictwo Pułtusk, Leśnictwo Wielgolas, oddział 215b (73a)
2	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.2380		2008-09-22	Drzewo - Dąb szypułkowy	Nadleśnictwo Pułtusk, Leśnictwo Zambski, oddział 31-a
3	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.2381		2008-09-22	Drzewo - Dąb szypułkowy	Nadleśnictwo Pułtusk, Leśnictwo Zambski, oddział 18-f (194)
4	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.2383		2008-09-22	Wieloobiektyowy – 3 dęby szypułkowe	Nadleśnictwo Pułtusk, Leśnictwo Zambski, oddział 31-a
5	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.5109	Dąb Popłówek	2021-10-20	Drzewo - Dąb szypułkowy	w Nadleśnictwie Pułtusk w wydzieleniu leśnym 17-13-1-02-142-i-00 na terenie gminy Obryte
6	PL.ZI-POP.1393.PP.1424022.5110		2021-10-20	Drzewo - Dąb szypułkowy	w Nadleśnictwie Pułtusk w wydzieleniu leśnym 17-13-1-02-55-d-00 na terenie gminy Obryte

7	-		2018-08-18	Dąb szypułkowy	Nadleśnictwo Pułtusk, Leśnictwo Zambski, wydzielenie 35i
---	---	--	------------	----------------	--

Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/>

Rysunek 13. Formy ochrony przyrody występujące w Gminie Obryte.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych udostępnionych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Obryte, przylegając do zachodniej jej granicy, rozpoczyna się Nadbużański Park Krajobrazowy im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowski.

Powiązania przyrodnicze

O powiązaniach przyrodniczych danego obszaru mogą świadczyć różnej rangi korytarze ekologiczne, które zapewniają zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne umożliwiają przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. W przypadku roślin i małych zwierząt migracja ta może odbywać się na zasadzie powolnego zasiedlania obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowego przechodzenia danej populacji do innych regionów. W przypadku większych zwierząt korytarze ekologiczne są szlakami, przez które pojedyncze osobniki, lub ich grupy, przechodzą w celu szukania korzystnych dla siebie siedlisk. Dlatego też korytarze ekologiczne mają istotne znaczenie dla ochrony bioróżnorodności. Ich funkcjonowanie zależy od ilości elementów antropogenicznych w krajobrazie, które ograniczają możliwości migracji (zabudowania, liniowa infrastruktura techniczna, drogi, rozległe użytki rolne ograniczające dyspersję dużych ssaków).

Korytarze ekologiczne nie są prawną formą ochrony przyrody, jednakże przeciwdziałają izolacji najcenniejszych przyrodniczo obszarów, co w konsekwencji przyczynia się do utrzymania oraz wzrostu różnorodności na poziomie ekosystemu, gatunkowym oraz genowym.

Na podstawie opracowania dotyczącego przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce, wykonanego przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży, stwierdza się, że część gminy Obryte znajduje się w zasięgu:

- korytarza ekologicznego KPnC-1 Puszcza Biała, obejmującego południową część gminy, o zasięgu większym niż obszar Natura 2000 Puszcza Biała. Korytarz ten został wyznaczony w 2005 roku jako obszar łączący obszary Natura 2000.
- korytarz ekologiczny GKPN-1B Puszcza Biała – Dolina Drwęcy, obejmującego skrajnie północny fragment doliny Narwi (Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rowy, Sokołowo Włościańskie). Korytarz ten został wyznaczony w 2005 roku jako obszar łączący obszary Natura 2000.
- korytarz ekologiczny GKPN-23 Dolina Środkowej Narwi, który obszarowo w znacznej części pokrywa się z ww. korytarzami ekologicznymi (obejmuje swym zasięgiem obszar nieco większy niż korytarz ekologiczny GKPN-1B Puszcza Biała – Dolina Drwęcy i obszar nieco mniejszy niż korytarz ekologiczny KPnC-1 Puszcza Biała). Został on wyznaczony w 2012 r.

Korytarze ekologiczne obejmują w przewadze tereny niezabudowane, doliny rzek, łąki, lasy - stanowią zasadniczy element systemu połączeń przyrodniczych i stwarzają warunki do migracji fauny i flory. W przestrzeni gminy obejmują doliny rzeczne, tereny leśne, obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Te najcenniejsze pod względem przyrodniczym ekosystemy umożliwiają przemieszczanie się organizmów i zapobiegają izolacji parków narodowych i krajobrazowych. Struktura geomorfologiczna spełnia wymogi przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi i zachowaniu siedlisk hydrogenicznych. W Dolinie Narwi i Puszczy Białej istnieją sprzyjające warunki dla zachowania siedlisk roślinnych o charakterze półnaturalnym. Ponadto, obszary te tworzą warunki dla zachowania drobnoprzestrzennych fragmentów roślinności o wysokim stopniu naturalności. Dolina Narwi stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Narew wraz z Wisłą i Bugiem tworzą w Kotlinie Warszawskiej największy w kraju i jeden z największych w Europie węzeł wodny.

Rysunek 14. Zasięg korytarza ekologicznego Puszcza Biała, Puszcza Biała – Dolina Drwęcy i Dolina Środkowej Narwi.

Źródło: <https://mapa.korytarze.pl/>

O lokalnych powiązaniach przyrodniczych świadczy występowanie zależności między poszczególnymi formami użytkowania przestrzeni gminy, w której poza terenami przekształconymi pod względem antropogenicznym występują rozległe tereny naturalne, mało lub w niewielkim stopniu przekształcone. Do najcenniejszych pod tym względem elementów, zapewniających powiązania przyrodnicze o charakterze lokalnym, zalicza się leśne i dolinne ciągi ekologiczne.

Dolina rzeczna odgrywa istotną rolę w powiązaniach pomiędzy różnymi elementami środowiska przyrodniczego. Pod względem hydrologicznym występujące tereny podmokłe, zabagnione, stale pokryte roślinnością niską lub wysoką, wpływają na retencję wód opadowych. Pod względem klimatycznym w dolinie dochodzi do przemieszczania mas powietrza. Rejon ten jest również miejscem dogodnym dla przemieszczania się roślin i zwierząt. Dolina rzeki Narew jest powiązana z doliną rzeki Bug i z doliną Wisły, do której to uchodzi Narew.

Występujące w gminie tereny leśne również oddziałują na różnorodne powiązania przyrodnicze – retencjonują wody opadowe, wpływają na regenerację i poprawę jakości powietrza, stanowią miejsce bytowania i przemieszczania się dla wielu gatunków. Tereny leśne znajdujące się w przestrzeni gminy powiązane są z większymi kompleksami leśnymi występującymi w sąsiedztwie.

Rozległe zbiorowiska łąkowe, skupione głównie w dolinach rzek i cieków, odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodo- i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe.

Przez wzgląd na walory środowiska przyrodniczego część gminy została objęta formami ochrony przyrody (Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi, Obszar Natura 2000 Puszcza Biała, Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią, rezerwat przyrody Popławy, rezerwat przyrody Bartnia, pomniki przyrody), dzięki czemu gmina uczestniczy w powiązaniach przyrodniczych o charakterze międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Utrzymywanie powiązań przyrodniczych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym jest w dużej mierze zależne od wielkości szeroko rozumianej antropopresji. Świadomości występowania w przestrzeni gminy istotnych elementów systemu ekologicznego powinna towarzyszyć wyraźna dbałość o przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju. Wszelkim działaniom powinna przyświecać idea polegająca na racjonalnym kształtowaniu rozwoju społeczno - gospodarczego jednostki samorządowej przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb wynikających z ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych.

4. Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

4.1. Jakość środowiska przyrodniczego

Jakość wód powierzchniowych

W granicach obszaru objętego opracowaniem występują naturalne ciek (Narew, Dopływ z Zambsk Kościelnych, Dopływ z Gostkowa, Dopływ z Gródka, Dopływ z Ciółkowa Rządowego, Dopływ z Wielgolasu, Dopływ z Bartodziei) i zbiorniki wodne. Teren ten znajduje się w zasięgu pięciu JCWP RW (jednolita część wód powierzchniowych rzecznych).

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne. Na jakość wód powierzchniowych na omawianym obszarze ma przede wszystkim wpływ:

- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin,
- hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowo – gospodarcze,
- spływy powierzchniowe.

W przestrzeni gminy znajduje się jeden punkt pomiarowo-kontrolny, (PL01S0701_3711 Dopływ z Zambsk Kościelnych - Zambski Kościelne, most), który umożliwia monitorowanie stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego części wód powierzchniowych bezpośrednio z obszaru gminy.

Tabela 7. Klasyfikacja i ocena stanu jakości wód w JCWP w Gminie Obryte

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan/potencjał chemiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał chemiczny	Stan JCWP	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie JCWP
RW20001626579	Narew od Omulwi do Orzyca	umiarkowany	OWO; fitoplankton, ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	zły	źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka odpływ miejski rolnictwo, leśnictwo
RW200012265999	Narew od Orzyca do jez. Ze-grzyńskiego	umiarkowany	fosfor fosforanowy (V); fitoplankton, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren, związki tributylocyny	zły	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski rolnictwo, leśnictwo
RW2000102671992	Dopływ z Bartodziej	brak badań biologicznych w JCWP	-	dobry	-	brak danych	prostowanie koryta

RW200010265929	Dopływ z Zambsk Kościelnych	umiarkowany	OWO; ichtio-fauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane dife- nyloetery, rtęć	zły	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komu- nalne (punktowe i roz- proszone) prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki po- zostałe, budowle pię- trzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, rozwój obszarów zurba- nizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski rolnictwo, leśnictwo
RW200010267129	Prut	umiarkowany	OWO	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane dife- nyloetery, rtęć, heptachlor	zły	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komu- nalne (punktowe i roz- proszone) prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki po- zostałe, budowle pię- trzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, rozwój obszarów zurba- nizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski rolnictwo, leśnictwo

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Wszystkie zlewnie JCWP występujące w gminie Obryte stanowią obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Jako cel środowiskowy dla JCWP znajdującej się w zasięgu obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (Narew od Omulwi do Orzyca, w niewielkim fragmencie jest to też Dopływ z Zambsk Kościelnych) wskazuje się utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony. Wyróżnione cele to:

- Poprawa warunków siedliskowych poprzez zwiększenie wilgotności podłoża.
- Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki, w tym procesy erozji bocznej i przemywanie starorzeczy.
- Dostosowanie żeglugi na Narwi do potrzeb ochrony przyrody.
- Zapobieganie: nadmiernej penetracji obszaru i płoszeniu ptaków; zanieczyszczeniom wód powierzchniowych; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo; lokalizowaniu napowietrznych linii energetycznych w dolinach rzecznych; nadmiernemu odwodnieniu terenu rowami melioracyjnymi.

Wymaganiem dla tego obszaru jest zapewnienie drożności dla migracji gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.

Jako cel środowiskowy dla JCWP znajdujących się w zasięgu obszaru Natura 2000 Puszcza Biała (Narew od Orzyca do jeziora Zegrzyńskiego, Dopływ z Bartodziej, Dopływ z Zambsk

Kościelnych, Prut) wskazuje się utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony. Wyróżnione cele to:

- Zachowanie siedlisk we właściwym stanie ochrony.
- Zachowanie zakrzewień na przybrzeżnych oraz na skarpach istniejących cieków wodnych i rowów.
- Zapobieganie osuszaniu terenów bagiennych i podmokłych.

JCWP Dopływ z Zambsk Kościelnych została wskazana jako silnie zmieniona część wód (SZCW) ze względu na:

- brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych,
- brak alternatyw dla pełnionych funkcji,
- zapory, bariery, przegrody (zabudowa poprzeczna),
- zmiany fizyczne koryta /strefy nadbrzeżnej,
- zabudowę podłużną,
- rolnictwo – nawadnianie.

Wodami silnie zmienionymi określa się wody powierzchniowe, których parametry morfologiczne i hydrologiczne dla różnego rodzaju potrzeb zostały przekształcone tak, że nie jest możliwe uzyskanie przez nie dobrego stanu ekologicznego.

Jakość wód podziemnych

Gmina Obryte w zdecydowanej większości znajduje się w zasięgu JCWPd 51. Południowe fragmenty wsi Bartodzieje, Wielgolas, Płusy, Sadykierz, znajdują się w zasięgu JCWPd 54. Skrajnie północny fragment wsi Zambski Kościelne znajduje się w zasięgu JCWPd 50.

Z monitoringu jakości wód podziemnych, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wynika, że:

- stan wód podziemnych w JCWPd nr 51 został określony jako dobry, zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym. Dla tego obszaru nie stwierdzono występowania znaczących presji powodujących zagrożenie dla stanu JCWPd. JCWPd jest przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Jako cel środowiskowy wskazuje się dalsze utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego.
- stan wód podziemnych w JCWPd nr 54 został określony jako dobry, zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym. Jako zidentyfikowaną znaczącą presję na jakość JCWPd wskazuje się presję obszarową związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem. Chemiczna presja jest tą, która determinuje stan wód w obrębie danej JCWPd. Obszar ten jest przeznaczony do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Jako cel środowiskowy wskazuje się dalsze utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego.
- stan wód podziemnych w JCWPd nr 50 został określony jako dobry, zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym. Dla tego obszaru nie stwierdzono występowania znaczących presji powodujących zagrożenie dla stanu JCWPd. Obszar ten jest przeznaczony do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Jako cel środowiskowy wskazuje się dalsze utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego.

Na jakość wód podziemnych w gminie Obryte oraz stopień ich zanieczyszczenia największy wpływ wywiera istniejący typ izolacji i głębokość występowania głównego poziomu

wodonośnego oraz rodzaj ognisk zanieczyszczeń i stopień ich oddziaływania na wody podziemne. Na terenie gminy główny użytkowy poziom wodonośny charakteryzuje się różnym stopniem zagrożenia, od bardzo wysokiego do niskiego. Pierwszy poziom wodonośny eksploatowany jest przy pomocy studni kopanych do głębokości ca 10 m. Woda ze studni, w największym stopniu z terenów pozbawionych warstwy izolującej, posiada złą jakość zarówno pod względem fizykochemicznym jak i sanitarnym. Jest to skutkiem m.in. nieuporządkowanej gospodarki ściekowej oraz nawozowej lub też niewłaściwej lokalizacji studni w obrębie gospodarstw w stosunku do miejsc magazynowania nawozów naturalnych. Niedostateczny stopień rozwoju kanalizacji sanitarnej jest czynnikiem mającym wyraźne znaczenie dla jakości wód podziemnych w szczególności na obszarach, gdzie występują grunty podatne na infiltrację zanieczyszczeń. Innego rodzaju czynnikiem wpływającym na stan wód podziemnych jest eutrofizacja powierzchniowych warstw litosfery, co jest wynikiem nadmiernego nawożenia i intensyfikacji gospodarki rolnej. Istotnym źródłem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego są niewłaściwie składowane odchody zwierzęce. Zagrożenie stanowią nieszczelne płyty obornikowe oraz składowanie obornika w pryzmach na polach.

Stan zanieczyszczenia powietrza

Na lokalne warunki aerosanitarnie wpływ mogą wywierać zanieczyszczenia o charakterze powierzchniowym, punktowym i liniowym. Ich źródłem może być tzw. „niska emisja”, na którą składają się zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych palenisk, zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego a także te pochodzenia komunikacyjnego. Uciążliwości o charakterze lokalnym mogą wystąpić również w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów produkcyjno-usługowych oraz zwierzęcej produkcji rolniczej.

Warunki aerosanitarnie na terenie gminy Obryte stanowią wypadkową emisji pochodzenia lokalnego i napływowego. Ze względu na wiatry zanieczyszczenia o charakterze przemysłowym na teren gminy nawiewane są także z terenu sąsiadującego z gminą Pułtuską.

Na obszarze gminy fragmentarycznie występuje sieć gazowa, która stanowi źródło ciepła dla mieszkańców miejscowości Psary, Skłudy i Obryte. Mieszkańcy pozostałych miejscowości energię cieplną pozyskują głównie w oparciu o lokalne paleniska, wykorzystujące takie substancje jak węgiel kamienny, olej, gaz czy drewno. W ostatnich latach coraz popularniejsze stają się mniej zanieczyszczające środowisko źródła ciepła – odnawialne źródła energii (pompy ciepła, panele fotowoltaiczne). Energetyczne spalanie paliw jest źródłem emisji takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły. Stężenia szkodliwych substancji w powietrzu rosną w okresie grzewczym i zdecydowanie maleją w okresie letnim. Emisja z palenisk domowych kumuluje się okresowo wokół wsi położonych w obniżeniach terenu oraz na obszarach o słabym przewietrzeniu, co prowadzi do chwilowego pogorszenia warunków aerosanitarnych. W ostatnich latach zauważalna jest tendencja do dywersyfikacji źródeł pozyskiwania ciepła, powstają instalacje związane z OZE, wykorzystywane są paliwa gazowe i płynne. Mimo zachodzących pozytywnych zmian w zakresie indywidualnych źródeł ciepła w dalszym ciągu niekorzystnym zjawiskiem występującym na terenach wiejskich jest spalanie w indywidualnych kotłowniach odpadów z tworzyw sztucznych. W konsekwencji, do atmosfery przedostają się oprócz zanieczyszczeń w postaci pyłów, dwutlenku węgla czy tlenków azotu silnie toksyczne substancje, tj. chlorowodór, rakotwórcze dioksyny i wiele innych.

Rolniczy charakter analizowanego obszaru oraz jego bezpośredniego otoczenia, przyczynia się do powstawania specyficznych zanieczyszczeń powietrza związanych z zabiegami agrotechnicznymi (okresowa emisja aerozoli, substancji pylistych, odparowujące z nawozów

sztucznych do atmosfery związki chemiczne) oraz odorów związanych z większymi obiektami inwentarskimi. Zwierzęca produkcja rolnicza wiąże się z emisją gazów cieplarnianych.

Na analizowanym obszarze stwierdza się również występowanie zanieczyszczeń powietrza o charakterze liniowym – związanych z transportem. Największym natężeniem ruchu komunikacyjnego, w tym ruchu tranzytowego, cechuje się droga wojewódzka nr 618, która przechodzi jedynie wzdłuż fragmentu południowo-zachodniej granicy gminy, przez tereny leśne w miejscowości Bartodzieje. W przestrzeni gminy występują drogi powiatowe, gminne i wewnętrzne. Generalną zasadą jest, że w wyniku spalania paliw w silnikach pojazdów samochodowych wprowadzane są zanieczyszczenia takie jak: SO₂, NO₂, CO, węglowodory oraz znaczne ilości pyłu, który pochodzi ze ścierania nawierzchni ulic, opon i klocków hamulcowych. Wielkość emisji w znacznym stopniu zależy od stanu technicznego pojazdów oraz płynności ruchu.

Emisją punktową można określić zanieczyszczenia pochodzące z zakładów produkcyjnych i przemysłowych, powstające w wyniku różnorodnych procesów technologicznych. Na terenie gminy nie występują większe zakłady przemysłowe. Wśród zakładów generujących uciążliwość odorową można wyróżnić oczyszczalnie ścieków (Obryte, Psary, Gródek Rządowy) oraz obiekty związane z chowem trzody chlewnej, bydła lub drobiu.

Warto również zwrócić uwagę na występowanie naturalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza: pożary lasów, bagna wydzielające metan, gleby ulegające erozji, tereny zielone wydzielające pyłki roślinne.

Istotne znaczenie dla jakości powietrza w gminie ma lesistość oraz rozległe tereny otwarte. Tereny porośnięte roślinnością, w szczególności w okresie wegetacyjnym, wpływają na regenerację jakości powietrza. Drzewa pochłaniają i neutralizują substancje toksyczne i tym samym przyczyniają się do poprawy jakości powietrza. Występujące w przestrzeni gminy tereny otwarte zapewniają możliwość rozpraszania, przewietrzania i wywiewania zanieczyszczeń atmosferycznych.

Biorąc pod uwagę lokalne warunki środowiska przyrodniczego (m.in. ukształtowanie terenu), lokalną emisję zanieczyszczeń oraz ich dopływ z terenów sąsiednich stwierdza się, iż na terenie gminy Obryte mogą występować rejon, gdzie przy niesprzyjających warunkach meteorologicznych (brak wiatru, inwersja temperatury), w szczególności w okresie grzewczym może dochodzić do stagnacji zanieczyszczeń aerosanitarnych i tym samym obniżenia jakości powietrza. Do obszarów tych zalicza się głównie obniżenia terenu - podmokłe doliny rzeczne (dolina rzeki Narwi). Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż na terenie gminy nie są zlokalizowane szczególnie uciążliwe dla środowiska zakłady przemysłowe, naturalny charakter gminy, sprzyjające warunki do przewietrzania większości tego obszaru stwierdza się, iż lokalne warunki aerosanitarnie są zadowalające.

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska. W ramach monitoringu środowiska obszar województwa mazowieckiego podzielono na 4 strefy:

- Aglomerację Warszawską (kod strefy: PL1401),
- Miasto Płock (kod strefy: PL1402),
- Miasto Radom (kod strefy: PL1403),
- strefę mazowiecką (kod strefy: PL1404), do której należy gmina Obryte.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. W ramach dokonywanej oceny jakości powietrza badany jest stopień zanieczyszczenia poszczególnymi substancjami niebezpiecznymi [dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2.5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀]. Klasyfikacja w ramach poszczególnych substancji zanieczyszczających powietrze przedstawia się następująco:

- **Klasa A** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- **Klasa D1** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 8. Klasyfikacja poszczególnych zanieczyszczeń powietrza wg rocznej oceny za 2023r.

strefa mazowiecka	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
2023	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim raport wojewódzki za rok 2023

Klimat akustyczny

Głównym źródłem zagrożenia dla środowiska akustycznego na terenie gminy Obryte jest komunikacja, w szczególności hałas drogowy. Zagrożenie środowiska tym właśnie źródłem hałasu znacznie się zwiększyło w ciągu ostatnich lat. Spowodowane to jest przede wszystkim wciąż wzrastającą liczbą pojazdów.

Hałas komunikacyjny powstaje w dwojaki sposób - generowany jest przez silniki samochodowe oraz jest efektem toczenia kół pojazdów o nawierzchnię jezdni. Poziom hałasu drogowego jest bezpośrednio uzależniony od takich czynników jak: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, udział pojazdów ciężkich, płynność ruchu, pochylenie drogi, jakość nawierzchni drogowej, ukształtowanie terenu, charakter obudowy trasy, rodzaj sąsiadującej z nią zabudowy.

Wśród możliwych do podjęcia działań, które mogą przyczyniać się do zmniejszenia uciążliwości akustycznych powodowanych przez hałas drogowy wyróżnia się: ekrany i przekrycia akustyczne, wały ziemne, tunele drogowe, wprowadzanie zieleni wysokiej wzdłuż dróg, zastosowanie tzw. cichej nawierzchni, zmniejszanie prędkości pojazdów na danym obszarze, ograniczanie możliwości zainwestowania w najbliższym sąsiedztwie dróg. Na terenie gminy Obryte zaleca się stosowanie zieleni wysokiej wzdłuż intensywnie uczęszczanych tras komunikacyjnych oraz planowanie lokalnego zainwestowania w oddaleniu od nich

Wśród innego rodzaju czynników wpływających na lokalny klimat akustyczny wyróżnia się działalność produkcyjną oraz pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze. Hałas emitowany przez lokalne zakłady przemysłowe, ma charakter tymczasowy i nie cechuje się wyraźną uciążliwością. Podobnie rzecz się ma z hałasem emitowanym przez maszyny rolnicze.

Drogą w największym stopniu obciążoną komunikacyjnie jest droga wojewódzka nr 618. Jednak ze względu na to, że w przestrzeni gminy przebiega ona jedynie przy fragmencie południowo-zachodniej jej granicy, przez tereny leśne Puszczy Białej, nie wpływa ona na jakość klimatu akustycznego gminy. Drogą w istotnym stopniu obciążoną komunikacyjnie w gminie Obryte jest droga powiatowa nr 4407W, przecinająca przestrzeń gminy z zachodu na wschód przez miejscowości: Psary, Skłudy, Obryte, Gródek Rządowy, Gródek Nowy. Droga ta przebiega przez tereny gęsto zabudowane poszczególnych miejscowości, co może wywoływać poziomy dźwięku przenikającego do środowiska przekraczające dopuszczalne normy. Nasilenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu, stanu technicznego pojazdów i dróg. Dla dróg powiatowych nie były badane natężenia ruchu, w gminie Obryte nie był prowadzony monitoring hałasu. Dlatego też trudno oszacować realny poziom tych uciążliwości. Hałas generowany przez pomniejsze ciągi komunikacyjne (pozostałe drogi powiatowe i gminne) może być odczuwany jedynie w pasie terenu bezpośrednio do nich przylegającym. Dla poziomu hałasu komunikacyjnego nie bez znaczenia jest stan nawierzchni jezdni – ruch odbywający się po drogach wyremontowanych, poszerzonych, z utwardzonym poboczem jest zdecydowanie mniej uciążliwy niż na ciągach komunikacyjnych posiadających nierówności, ubytki i nieutwardzone pobocze.

Hałas, którego źródłem są istniejące zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne, nie stanowi elementu znacząco wpływającego na jakość klimatu akustycznego w gminie. Ewentualny wpływ emisji hałasu przemysłowego na klimat akustyczny jest niewielki i ograniczony przede wszystkim do zamieszkałych terenów w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów. W gminie można stwierdzić występowanie nielicznych obiektów produkcyjnych lub przemysłowych, należą do nich np. zakłady przetwórstwa drewna w Bartodziejach, Psarach; zakład produkujący wyroby ze stali w Zambskich Kościelnych; piekarnia w Obrytem; warsztaty remontowo-naprawcze w Obrytem, Psarach.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w podziale na przeznaczenie terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40

a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest każde urządzenie bądź instalacja, przez które przepływa prąd. Są to m.in. sieci elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefonii komórkowej, urządzenia radiowo - nawigacyjne. Źródłami pola wysokiej częstotliwości są sieci telefonii komórkowej i radiolinie, maszty z antenami. Na terenie gminy Obryte źródła promieniowania niejonizującego mogą stanowić:

- linie i stacje elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

W granicach gminy Obryte występują napowietrzne linie elektroenergetyczne 15kV wzdłuż których występują strefy ochronne. W przestrzeni gminy znajdują się dwa maszty stacji bazowych telefonii komórkowej (Ciółkowo Małe, Zambski Kościelne).

Wymagania odległościowe stosowane dla sieci elektroenergetycznych od obiektów budowlanych, w tym budynków, określają Polskie Normy oraz przepisy techniczno-budowlane. Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, budynek z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinien być wznoszony poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości określonych w przepisach odrębnych.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z powyższym ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W przestrzeni gminy Obryte znajdują się 2 punkty pomiarowo-kontrolne, które zostały wyznaczone w ramach monitoringu pól elektromagnetycznych, który jest prowadzony przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: W_2022_GW_31 Obryte i W_2014_C_45 Zambski Kościelne.

Tabela 10. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w Gminie Obryte w roku 2022 i 2014.

Miejscowość	Nazwa punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne	Rok wykonania pomiaru	Wartość maksymalna (E _{max}) [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WME
Obryte	W_2022_GW_31	52.715685 21.239885	2022	0,5	0,3	0,03
Zambski Kościelne	W_2014_C_45	52.75708 21.21703	2014	0,23	0,06	0,19

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 i 2014 w województwie mazowieckim

4.2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

W przestrzeni gminy Obryte występują **obszary szczególnego zagrożenia powodzią**, których zasięg został określony na podstawie map zagrożenia i ryzyka powodziowego. Mapy te zostały sporządzone m.in. dla rzeki Narew.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawione są obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
3. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat);
4. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - a. zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - b. zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego,
 - c. zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

Obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, wskazanymi na mapach zagrożenia powodziowego, są:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,

- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

Dla obszarów wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego sporządzane są mapy ryzyka powodziowego, które określają wartość potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego stanowią podstawę do opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym, zawierających katalog działań technicznych i nietechnicznych mających na celu ograniczenie negatywnych konsekwencji dla zdrowia i życia ludzi, działalności gospodarczej, środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w aktach planowania przestrzennego, w celu zapewnienia ochrony przed powodzią i ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków powodzi.

Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne.

W przestrzeni gminy Obryte, wzdłuż doliny rzeki Narew, został wyznaczony obszar szczególnego zagrożenia powodzią, który obejmuje swym zasięgiem 1556,39 ha jej powierzchni. Obszar ten obejmuje fragment lewobrzeżnej doliny Narwi. Gmina Obryte nie jest chroniona wałami przeciwpowodziowymi, wały przeciwpowodziowe pojawiają się w rejonie miasta Pułtusk i obejmują tereny osiedla „Popławy”. W Gminie Obryte zagrożenie powodziowe od rzeki Narwi występuje w następujących miejscowościach: Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rozdziały, Rowy, Sokołowo Włościańskie, Zimna Woda. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią został również wyznaczony wzdłuż uchodzących do Narwi dopływu z Zambsk Kościelnych i dopływu z Gostkowa i wkracza swym zasięgiem w część miejscowości Sokołowo Parcele, Ulaski, Cygany.

Obszar szczególnego zagrożenia powodzią obejmuje głównie tereny użytków zielonych. W poszczególnych miejscowościach w zasięgu zagrożenia powodziowego znajdują się niektóre zabudowania.

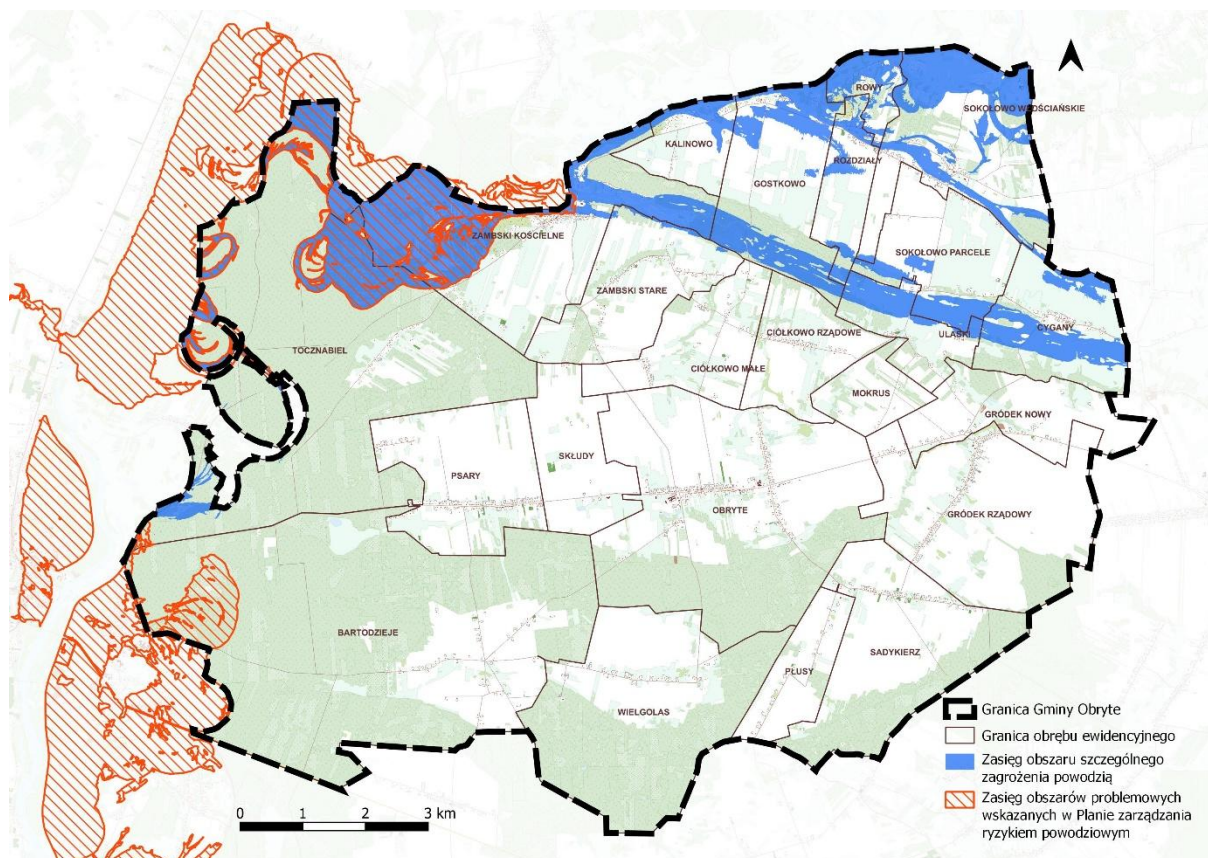
Dla dorzecza Wisły został przyjęty zaktualizowany Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., Dz. U. z 23 grudnia 2022 r., poz. 2739). Dokument ten wskazuje, że w ramach obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi, wyznaczonego m.in. w gminie Obryte zidentyfikowano:

- obszar problemowy dla powodzi rzecznej Narew-Pułtusk (W_N_001). Obszary problemowe charakteryzują się najwyższym poziomem zintegrowanego ryzyka powodziowego. Obszar problemowy Narew – Pułtusk został wyznaczony w oparciu o rozkład ryzyka powodziowego dla powodzi A11 (powódź rzeczna) i dotyczy rzeki Narew w mieście Pułtusk. W rejonie tym nie stwierdzono znaczącego zagrożenia/ryzyka powodziowego na większym terenie oraz nie zidentyfikowano miejsc problemowych. Obszar problemowy obejmuje 16,09km², liczba mieszkańców tego terenu została określona na

poziomie 96 osób. W obszarze tym stwierdzono występowanie: 2 ujęć wód, 92,82% pokrycia formami ochrony przyrody. Wartość potencjalnych strat powodziowych została określona na poziomie 60 342 232 zł. W granicach gminy Obryte obszar ten wchodzi swym zasięgiem w tereny zabudowy letniskowej w miejscowości Zambski Kościelne oraz w tereny leśne i użytki zielone w miejscowości Toczna i Zambski Kościelne.

W ramach Planu zarządzania ryzykiem powodziowym wskazano na działanie polegające na remoncie pompowni nr 1 i śluz wałowych nr 1, 2 i 3 w mieście Pułtusk, powiat Pułtusk - Remont części podwodnej pompowni nr 1 w Pułtusku (Popławy) wraz z modernizacją krat wlotowych, remont części nadwodnej oraz śluz wałowych nr 1, 2 i 3, roboty remontowe budynku pompowni oraz roboty umocnieniowe. Zadanie związane jest z zapewnieniem właściwej ochrony przeciwpowodziowej dla miasta Pułtusk. Celem inwestycji ma być zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego mieszkańców oraz infrastruktury.

- obszar problemowy dla powodzi rzecznej powstałej w wyniku zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych (A23) Środkowa Wisła – Dolna Narew (W_N_002). W rejonie tym nie stwierdzono znaczącego zagrożenia/ryzyka powodziowego na większym terenie oraz nie zidentyfikowano miejsc problemowych. Obszar problemowy obejmuje 122,16km², liczba mieszkańców tego terenu została określona na poziomie 29 363 osób. W obszarze stwierdzono występowanie: 71 obiektów użyteczności społecznej, 10 zakładów przemysłowych, 2 składowisk odpadów, 3 cmentarzy, 53 ujęć wód, 44 obszarów i obiektów cennych kulturowo, 4,91% pokrycie formami ochrony przyrody. Wartość potencjalnych strat powodziowych została określona na poziomie 14 297 391 104 zł. W granicach gminy Obryte obszar ten wchodzi swym zasięgiem w tereny leśne w miejscowości Bartodzieje i Toczna. Są to tereny niezabudowane i niezagospodarowane.

Rysunek 15. Zasięg obszaru szczególnego zagrożenia powodzią w Gminie Obryte oraz obszarów problemowych wynikających z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://wody.isok.gov.pl/>

Obszar gminy Obryte znajduje się poza zasięgiem udokumentowanych **obszarów osuwania się mas ziemnych** (tereny zagrożone ruchami masowymi oraz tereny, na których występują te ruchy).

Z danych udostępnianych przez Państwowy Instytut Geologiczny wynika, że na terenie gminy Obryte stwierdzono występowanie udokumentowanych **złóż** następujących **kopalin**:

- złoża piasków i żwirów Gródek (nr 11492) – złoża eksploatowane okresowo o powierzchni 3,4 ha, obejmujące działki nr 84/1, 84/2 i 84/3 w miejscowości Nowy Gródek. Koncesja na wydobycie złoża ma ustalony termin ważności na dzień 15.10.2031r. Jako zagrożenie dla środowiska, związane z eksploatacją złoża, wskazuje się: deformację powierzchni terenu, hałas, powierzchniowe ruchy masowe, zapylenie. Poziom wodonośny w obrębie złoża występuje na głębokość od 1,6 do 5,5 m p.p.t. Sposób prowadzenia eksploatacji został określony jako odkrywkowy, systemem ścianowym. Z danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny wynika, że eksploatacja ze złoża została rozpoczęta 02.01.2008r. Eksploatacja jest związana z zagrożeniem obrywów. Rekultywację dla złoża określono w kierunku leśnym.

- złoża piasków i żwirów Toczniel-Kępiasta (nr 1538) – nieeksploatowane złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 15,77 ha. Złoże występuje na terenie gruntów leśnych.

Poza stwierdzonymi i zaewidencjonowanymi złożami w gminie występują również obszary prognostyczne występowania torfu dla celów rolniczych (w miejscowości Zambski Kościelne) oraz obszary perspektywiczne występowania piasku (w miejscowości: Gródek Nowy, Gródek Rządowy, Cygany, Rozdziały, Rowy, Gostkowo, Wielgolas, Sokołowo Włosciańskie, Obryte).

W granicach gminy Obryte dla złoża piasków i żwirów „Gródek” ustanowiony został teren i obszar górniczy (Nr rejestrowy 10-7/12/1248) na podstawie decyzji Marszałka Województwa Mazowieckiego (decyzja ustanawiająca: NR:283/16/PE.I z 23.09.2016r., decyzja zmieniająca: NR:293/17/PE.I z 11.12.2017r.). Obszar górniczy pokrywa się z zasięgiem terenu górniczego i obejmuje powierzchnię 46 913 m². Przewidywany termin ważności koncesji ustalony został na 15.10.2031r.

Ochrona złóż kopalin określona jest przez Prawo ochrony środowiska oraz Prawo geologiczne i górnicze. Prawo ochrony środowiska wskazuje, że w dokumentach planistycznych uwzględnia się występowanie złóż kopalin oraz obecne i przyszłe potrzeby eksploatacji tych złóż. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze wskazuje, że złoża kopalin podlegają ochronie w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania.

W przestrzeni gminy Obryte brak jest zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR).

Innego rodzaju zagrożenie spowodowania poważnej awarii może wynikać z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie zlokalizowane są stacje paliw płynnych.

Ponadto zagrożenia mogą stanowić:

- awarie sieci wodociągowej – kanalizacyjnej;
- możliwość rozprzestrzenienia się przez sieć kanalizacyjną skażeń spowodowanych np. wyciekami substancji ropopochodnych;
- możliwość rozprzestrzenienia się uwolnionych substancji przez ciek.

5. Ocena potencjalnych zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego

Wraz z wejściem w życie ustaleń reformy systemu planowania przestrzennego zaczęły obowiązywać przepisy nakładające na gminy obowiązek sporządzenia nowego aktu planowania przestrzennego, który jest aktem prawa miejscowego – planu ogólnego. Funkcjonujące dotychczas w poszczególnych gminach studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zachowują moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 30.06.2026 r. Od dnia utraty mocy studium, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie

zmieniającej, uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego będzie możliwe, jedynie jeżeli w gminie wejdzie w życie plan ogólny. Plan ogólny będzie stanowił akt prawa miejscowego, a jego ustalenia w zakresie wskazanym w ustawie należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny, poprzez wyznaczenie obszaru uzupełnienia zabudowy (OUZ), będzie wskazywał obszary, dla których możliwe będzie uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że w przypadku braku realizacji projektu planu ogólnego w terminie do 30.06.2026 r. na obszarze gminy Obryte nie będzie możliwości podjęcia nowych procedur planistycznych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Doprowadzenie do takiej sytuacji spowoduje zablokowanie nowych możliwości inwestycyjnych w gminie i zamrożenie obecnej sytuacji planistycznej, gdzie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych jest jedynie 0,08% jej ogólnej powierzchni. Brak możliwości sporządzania nowych miejscowych planów, zmiany tych już obowiązujących oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy spowoduje, że ruch budowlany będzie obejmował jedynie tereny z obowiązującymi mpzp oraz te, które posiadają decyzje o warunkach zabudowy, które stały się ostateczne i prawomocne przed wejściem w życie planu ogólnego. Mając na względzie, że okres sporządzenia planu ogólnego był równocześnie związany ze spekulacyjnym uzyskiwaniem decyzji WZ należy uznać za mocno niekorzystne z punktu widzenia oddziaływania na środowisko doprowadzenie do sytuacji, gdzie terenami atrakcyjnymi inwestycyjnie stają się te, które w przypadku uchwalenia planu ogólnego znalazłyby się w zasięgu stref, nie przewidujących możliwości rozwoju zabudowy.

6. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Przewidywane oddziaływanie na środowisko może być związane z wykorzystywaniem zasobów środowiska przyrodniczego na potrzeby lokalnego rozwoju społeczno - gospodarczego, rozbudowy infrastruktury technicznej czy też komunikacji.

Środowisko przyrodnicze podlega nieustannym oddziaływaniom, które mogą mieć różnorodny charakter (m.in. bezpośredni, pośredni, skumulowany, wtórny) i czas trwania (krótko-, średnio-, długookresowy). Zmiany stanu środowiska będą konsekwencją wprowadzenia przeznaczenia terenu, które będzie wynikało z ustalonych dla poszczególnych stref funkcjonalnych profili podstawowych lub dodatkowych. Plan ogólny nie definiuje w sposób precyzyjny przeznaczenia terenu. W ramach każdej strefy planistycznej możliwe do późniejszej realizacji są różnorodne profile podstawowe terenu oraz, jeśli zostały ustanowione, profile dodatkowe. Projekt planu ogólnego nie zawiera dyspozycji określających warunki realizacji jego ustaleń. Jest dokumentem o charakterze ogólnym, na etapie jego sporządzenia nie ma możliwości precyzyjnego określenia przeznaczenia terenu. Konsekwencją tego jest brak możliwości szczegółowego prognozowania oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Dlatego też, po przeanalizowaniu ustaleń planu ogólnego, na etapie niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko stwierdza się brak możliwości precyzyjnego przewidzenia znaczących oddziaływań na środowisko, co nie oznacza, że takie oddziaływania nie wystąpią w przypadku konkretnych realizacji przedsięwzięć w danej strefie.

Obszarami, na których należy się spodziewać oddziaływań na środowisko są obecne użytki rolne, łąki, pastwiska, nieużytki oraz tereny już częściowo zainwestowane, na których terenie

plan ogólny wprowadza strefy umożliwiające realizację nowych inwestycji. Terenami, które należy objąć szczególną uwagą są zidentyfikowane w przestrzeni gminy powierzchniowe formy ochrony przyrody (obszary Natura 2000, rezerваты przyrody) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W obrębie terenów objętych oddziaływaniem może dojść do trwałych przemian środowiska polegających m.in. na: utwardzeniu powierzchni ziemi, zmianie ukształtowania powierzchni terenu, przerwaniu ciągłości warstw gruntowych, zmianie stosunków wodnych, ograniczeniu powierzchni infiltracji, wzroście emisji zanieczyszczeń, wzroście uciążliwości akustycznych, zwiększeniu wykorzystywania wód, wzroście ilości wytwarzanych odpadów, postępującym przekształcaniu krajobrazu. Biorąc pod uwagę zdefiniowany w poprzednich rozdziałach stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego przewiduje się, że na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko nie powinno dojść do znaczących niekorzystnych zmian w środowisku przyrodniczym.

Rozpatrując stopień oddziaływania na środowisko zaproponowanych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych oraz ustalonych dla nich profili funkcjonalnych należy mieć na uwadze, że w przypadku gminy Obryte zasięg stref planistycznych był ograniczony pod względem możliwości swobodnego ich wyznaczania. Ze względu na występujące w gminie zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz pewne rezerwy terenów niezabudowanych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasięg stref planistycznych umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej (SW, SJ, SZ) obejmuje jedynie:

- tereny, które w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego umożliwiają realizację zabudowy mieszkaniowej,
- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) o zasięgu zgodnym z rozporządzeniem w sprawie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy,
- tereny z istniejącą zabudową.

W związku z powyższym należy uznać, że korzystnym jest aby rozwój zabudowy odbywał się w obrębie jednostek o wykształconej strukturze przestrzennej przy jednoczesnym zachowaniu najcenniejszych pod względem przyrodniczym obszarów. Dlatego też w pracach nad planem ogólnym zwracano uwagę na konieczność równoważenia potrzeb rozwojowych gminy z ochroną walorów i zasobów przyrodniczych. Zaproponowane zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które powstaną w wyniku realizacji ustaleń planu, będą odzwierciedleniem postępujących procesów rozwojowych na obszarach wiejskich.

7. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Najważniejsze problemy dotyczące środowiska przyrodniczego gminy Obryte zostały określone w rozdziale 4 (*Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia*), stanowią one potencjalne zagrożenie dla lokalnych i ponadlokalnych powiązań przyrodniczych. Podkreślić należy, że w granicach obszaru opracowania nie stwierdzono występowania elementów i zjawisk przyczyniających się do znaczącej degradacji walorów przyrodniczych. Mimo to, za jeden z celów polityki przestrzennej gminy należy uznać dążenie do ograniczania negatywnego oddziaływania zidentyfikowanych zagrożeń środowiskowych.

W rozdziale 3 wskazano występujące na terenie gminy formy ochrony przyrody i wskazano ustanowione dla nich zakazy. Różnorodne tereny podlegające ochronie na podstawie ustawy

o ochronie przyrody są narażone na niekorzystne oddziaływania czynników i zjawisk zachodzących w ich obrębie jak też i w ich bliskim lub dalszym sąsiedztwie.

Znajdujący się w granicach gminy obszar Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 występuje w zachodniej i południowej części gminy, obejmuje swym zasięgiem 6890,5 ha co stanowi 49,3% powierzchni gminy. W zasięgu obszaru Natura 2000 Puszcza Biała znajdują się następujące miejscowości: Toczniel, Bartodzieje, Wielgolas, Płusy oraz południowe części miejscowości: Psary, Skłudy, Obryte, Sadykierz. Pod względem użytkowania są to głównie tereny leśne, którym towarzyszą łąki, pola uprawne oraz tereny zabudowane. Obszar obejmuje największy na Mazowszu zwarty kompleks lasów Puszczy Białej, położony w widłach Narwi i Bugu. Obszar stanowią głównie tereny leśne. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne (bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny) jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy (błotniak łąkowy, dudek, gąsiorek, jarzębatka) oraz wilgotne łąki (derkacz) i piaszczyste pola oraz ugory (świergotek polny, lerka). W przypadku świergotka polnego obszar stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych.

Wśród zagrożeń i presji oddziałujących negatywnie na obszar Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 wyróżnia się:

- te o wysokim poziomie oddziaływania: zabudowa rozproszona, melioracje i osuszanie, zaniechanie/brak koszenia, zalesianie terenów otwartych, restrukturyzacja gospodarstw rolnych,
- te o średnim poziomie oddziaływania: drapieżnictwo, usuwanie drzew przydrożnych, drogi i autostrady, intensywne koszenie, usuwanie zagajników.

Wśród oddziaływań mających pozytywny wpływ na obszar Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 wyróżnia się: wypas nieintensywny, nieintensywne koszenie, odnawianie lasu po wycince, uprawa, gospodarka leśna i plantacyjna/ użytkowanie lasów i plantacji.

Z danych przekazanych przez RDOŚ wynika, że w obrębie gminy Obryte zinwentaryzowano ptaki, które podlegają ochronie w ramach Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała oraz obszary, dla których wskazane zostały działania ochronne. Zinwentaryzowane zostały też siedliska przyrodnicze. Stwierdzone miejsca występowania ptaków chronionych oraz siedlisk występują poza zasięgiem istniejącego zainwestowania i w przewadze dotyczą terenów leśnych.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że potencjalnymi problemami ochrony środowiska, istotnymi z punktu widzenia Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała może być zmiana dotychczasowego sposobu użytkowania terenów oraz wkraczanie zabudowy w miejsca na których stwierdzono występowanie siedlisk ptasich lub siedlisk przyrodniczych.

Znajdujący się w granicach gminy obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 występuje w północnej części gminy i obejmuje swym zasięgiem 689,6 ha, co stanowi 5% powierzchni gminy. W zasięgu obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi znajdują się fragmenty następujących miejscowości: Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rowy, Sokołowo Włosciańskie. Obszar stanowi ostoję ptaków zasiedlających tereny wodno-błotne, wody płynące,

starorzecza oraz tereny rolnicze i leśne. Ptaki podlegające ochronie znajdują tu miejsca dogodne do: godów, migracji, odpoczynku, rozrodu lub żerowiska.

Wśród zagrożeń i presji oddziałujących negatywnie na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 wskazuje się, że na poziomie średnim są to: infrastruktura sportowa i rekreacyjna; zarzucanie pasterstwa, brak wypasu, zmiana sposobu uprawy; ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne).

Z danych przekazanych przez RDOŚ wynika, że w obrębie gminy Obryte zinwentaryzowano ptaki, które podlegają ochronie w ramach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi. W gminie występują też chronione siedliska przyrodnicze. Stwierdzone miejsca występowania ptaków chronionych oraz siedlisk występują głównie poza zasięgiem istniejącego zainwestowania i w przewadze dotyczą terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, łąk i pasterstwa oraz terenów leśnych. W miejscowościach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Narew pojedynczo występują sytuacje, w których zinwentaryzowano siedliska gatunków chronionych w bliskim sąsiedztwie istniejących zabudowań.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że potencjalnymi problemami ochrony środowiska, istotnymi z punktu widzenia Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi może być zmiana dotychczasowego sposobu użytkowania terenów (zarzucanie pasterstwa, brak wypasu, zmiana sposobu upraw) a także wkraczanie zainwestowania turystycznego w miejsca atrakcyjne zarówno dla ptaków chronionych jak i dla ludzi.

W przypadku obszaru Natura 2000 mającego znaczenie dla Wspólnoty Murawy nad Dolną Narwią (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140060.H), ze względu na powołanie go na podstawie Dyrektywy siedliskowej, głównym jego celem jest ochrona cennych siedlisk przyrodniczych, w tym muraw kserotermicznych, wydm śródlądowych z murawami napiaskowymi oraz niżowych świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie.

Wśród zagrożeń dla siedlisk podlegających ochronie można wyróżnić: zaprzestanie wypasu, które może prowadzić do sukcesji krzewów i drzew; zaniechanie tradycyjnego użytkowania; presja inwestycyjna i budownictwo; wypalanie traw; pojawienie się gatunków inwazyjnych.

Występujący w gminie rezerваты przyrody „Bartnia” i „Popławy” obejmują tereny leśne położone blisko koryta Narwi. Zagroženiem dla ich trwałości może być degradacja naturalnego drzewostanu sosnowego.

Występujące w gminie pomniki przyrody są w niewielkim stopniu narażone na szkodliwe oddziaływanie otoczenia. Za zagrożenie dla ich niezakłóconego funkcjonowania można uznać zaniedbanie pielęgnacyjne drzew oraz ich otoczenia, w wyniku czego mogą utracić swą wartość przyrodniczą.

8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym,

wspólnotowym i krajowym

Środowisko przyrodnicze podlega bardzo złożonej ochronie, która jest realizowana na podstawie zapisów zawartych w dokumentach ustanowionych na różnorodnych szczeblach. Wraz ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej rozpoczął się proces dostosowywania polskiego prawa do przepisów unijnych. Kwestia ochrony środowiska jest jedną z priorytetowych dla Wspólnoty i uwzględniana jest w wielu aktach prawnych, które zawierają dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia. Celem działań inicjowanych na poziomie europejskim jest m.in. ochrona bioróżnorodności, przeciwdziałanie antropogenicznym przyczynom zmian klimatycznych. Wśród istotnych dyrektyw należy wyróżnić dwie: w sprawie ochrony dzikich ptaków 79/40/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r.; ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. Ich celem jest ochrona cennych z punktu widzenia wspólnotowego gatunków fauny i flory.

Analizując cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wzięto pod uwagę:

- Ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z wprowadzającym limity emisji Protokołem z Kioto. Dokument ten jako jeden z celów wskazuje „(...) badanie, wspieranie, rozwój oraz zwiększanie wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii, technologii pochłaniania dwutlenku węgla oraz zaawansowanych i innowacyjnych technologii przyjaznych dla środowiska”.
- Konwencję o różnorodności biologicznej. Dokument ten jako jeden z celów wskazuje „ochronę różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych i odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także odpowiednie finansowanie”.

Z dokumentów obowiązujących na szczeblu wspólnotowym wskazuje się na Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który definiuje następujące cele związane z ochroną środowiska:

- zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska,
- ochrona zdrowia ludzkiego,
- ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Najważniejszymi ustaleniami w zakresie ochrony środowiska na szczeblu państw członkowskich UE są dyrektywy, na szczególną uwagę zasługują:

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa,
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Obie dyrektywy są podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000, której celem jest zachowanie zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt istotnych z punktu widzenia Unii Europejskiej.

Innego rodzaju dyrektywą, która została zaanektowana do polskiego prawodawstwa, jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z 23 października 2000 r. (tzw.

Ramowa Dyrektywa Wodna), ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Jej głównym celem jest ochrona wód poprzez ustalenie zintegrowanej europejskiej polityki wodnej opartej na przejrzystych, efektywnych i spójnych ramach legislacyjnych, a ponadto uporządkowanie i koordynacja istniejącego europejskiego ustawodawstwa wodnego. Wraz z dyrektywą wodną wprowadzony został system planowania gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód opracowywane zostały plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz program wodno-środowiskowy kraju.

Na szczeblu krajowym rozpatrywano „Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030”, której głównym celem jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dokument ten jako cel szczegółowy wskazuje „zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”, który może zostać osiągnięty m.in. poprzez:

- wzmocnienie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo,
- wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją,
- zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego ośrodków tracących funkcje społeczno-gospodarcze,
- rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Aby ochrona zasobów środowiska mogła być prawidłowo realizowana w projekcie planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wynikające z:

- polityki przestrzennej gminy określonej w *strategii rozwoju gminy*;
- ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- znajdujących się na obszarze gminy:
 - formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,
 - obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
 - obszarów gruntów zmeliorowanych,
 - stref ochronnych ujęć wody,
 - terenów górniczych i obszarów górniczych wraz z filarami ochronnymi,
 - udokumentowanych złóż kopalin,
 - zabytków objętych formami ochrony,
 - obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
 - obszarów zdegradowanych,
 - gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III oraz gruntów leśnych,
 - zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- rozmieszczenia istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym oraz krajobrazów priorytetowych;

- opracowania ekofizjograficznego;
- zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że projekt planu ogólnego uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz w niezbędnym zakresie odnosi się do uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. W trakcie sporządzania dokumentu podjęto próbę możliwie jak najbardziej racjonalnego ukształtowania zasad rozwoju gminy, przy jednoczesnym zachowaniu terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i uwzględnieniu powiązań przyrodniczych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.

9. Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko przyrodnicze

Gmina Obryte cechuje się dobrym stanem środowiska przyrodniczego. W jej przestrzeni występują tereny wysoce aktywne przyrodniczo, dla których plan ogólny w swych ustaleniach dąży do trwałego ich zachowania i stworzenia warunków umożliwiających ich niezakłócone funkcjonowanie. Rozwój zabudowy obejmuje wszystkie miejscowości, zauważalne jest zróżnicowanie jakościowe typów funkcjonalnych nowych inwestycji oraz ich intensywność. Gminę Obryte cechuje rozwój społeczno-gospodarczy, który uwzględnia sieć obszarów cennych pod względem przyrodniczym, które mimo wyraźnych presji inwestycyjnych są w dalszym ciągu zachowane od nadmiernych przekształceń.

Założeniem reformy planowania przestrzennego jest zastąpienie przez plan ogólny obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny nie definiuje w sposób precyzyjny przeznaczenia terenu. Zakres możliwych do określenia ustaleń w planie ogólnym określa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która wskazuje, że obowiązkowo określa się w nim strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Elementem fakultatywnym, który możliwy jest do wprowadzenia w planie ogólnym Gminy Obryte jest obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), w którego zasięgu możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Sposób wyznaczania oraz zasady powiększania OUZ określa dedykowane mu rozporządzenie. Wdrożenie ustaleń planu ogólnego nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy (w ramach obszarów uzupełnienia zabudowy).

W trakcie wyznaczania stref planistycznych dążono do ograniczenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów środowiskowych, uwzględniono konieczność równoważenia potrzeb rozwojowych gminy oraz ochrony walorów i zasobów przyrodniczych. Zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które będą mogły powstać w wyniku uchwalenia projektu planu ogólnego są ukierunkowaniem i utrwaleniem postępujących procesów rozwojowych zachodzących w Gminie Obryte.

Na etapie sporządzenia planu ogólnego nie ma możliwości precyzyjnego określenia przeznaczenia terenu czego następstwem jest brak możliwości realnego prognozowania oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. W związku z powyższym w niniejszej prognozie przyjęto założenia polegające na identyfikowaniu oddziaływań na poziomie ogólnym, przy jednoczesnym zachowaniu przezorności związanej z powstałymi w ramach strefy możliwościami inwestycyjnymi.

Specyfika analizowanego aktu planowania przestrzennego sprawia, że określenie jego wpływu na niektóre z komponentów środowiska przyrodniczego (np. na powierzchnię ziemi) na poziomie ogólnym jest możliwe, natomiast w przypadku innych elementów (np. warunki klimatyczne) jest znacznie ograniczone. W prognozie oddziaływania na środowisko przeanalizowane zostały przede wszystkim aspekty związane z możliwą zmianą w strukturze przestrzennej gminy i jej wpływem na środowisko przyrodnicze oraz ludzi. Ocena ta ma charakter pogładowy. Należy mieć świadomość, że stwierdzenie w niniejszej prognozie braku znaczącego negatywnego oddziaływania danego ustalenia planu ogólnego na określony komponent środowiska przyrodniczego nie oznacza, że żadna z inwestycji powstałych zgodnie z ustaleniami planu ogólnego nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na wybrane elementy środowiska. Warto też pamiętać, że ewentualne stwierdzenie w niniejszej prognozie możliwego negatywnego oddziaływania ustaleń planu ogólnego na środowisko nie oznacza, że dojdzie do zagospodarowania danego terenu akurat w sposób oddziałujący w sposób niekorzystny.

Szczegółowa analiza wpływu na poszczególne komponenty środowiska następstw uchwalenia planu ogólnego będzie możliwa dopiero po wdrożeniu jego ustaleń w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu decyzji o warunkach zabudowy (na obszarach znajdujących się w zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy). Na kolejnych etapach procesu planistycznego możliwe będzie sformułowanie propozycji możliwych do podjęcia działań minimalizujących negatywne oddziaływanie oraz ewentualnych działań kompensacyjnych.

9.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W przestrzeni gminy Obryte występują trzy obszary Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140007.B)
- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140014.B)
- Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140060.H).

Występujące w gminie ptasie obszary Natura 2000 zostały objęte ochroną ze względu na występujące tam gatunki ptaków. Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią chroni cenne siedliska przyrodnicze. W zasięgu wyznaczonych obszarów Natura 2000 występuje konieczność respektowania zakazu podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Dla ptasich obszarów Natura 2000 sporządzono plany zadań ochronnych, w których wyznaczono działania mające na celu ochronę gatunków poprzez utrzymanie ich siedlisk (lęgów i gniazd) oraz żerowisk, a także ochronę cennych siedlisk.

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 nie wskazuje na potrzebę zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w gminie Obryte ani na potrzebę zmiany obowiązujących w gminie miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego. Dlatego też można uznać, że dotychczasowa polityka przestrzenna gminy Obryte nie stoi w sprzeczności z zadaniami ochronnymi określonymi dla obszaru Natura 2000.

Analizując zagrożenia i presje oddziałujące negatywnie na obszar Natura 2000 Puszcza Biała jedynie na nieliczne z nich mogą mieć wpływ ustalenia planu ogólnego. Wynika to z faktu, że plan ogólny nie ma wpływu na czynniki inne niż profil funkcjonalny strefy planistycznej oraz ustalone dla niej gminne standardy urbanistyczne.

Jako zagrożenia o wysokim poziomie oddziaływania na obszar Natura 2000 Puszcza Biała wskazuje się:

- zabudowę rozproszoną,
- melioracje i osuszanie,
- zaniechanie/brak koszenia,
- zalesianie terenów otwartych,
- restrukturyzację gospodarstw rolnych.

Plan ogólny nie wprowadza w ww. zakresie ustaleń mogących wpływać na zmianę sposobu użytkowania terenów niezabudowanych oraz tych, na których nie umożliwia się wprowadzenia zainwestowania. W odniesieniu do terenów umożliwiających rozwój zabudowy stwierdza się, że projekt planu ogólnego poprzez wyznaczenie stref planistycznych jedynie w oparciu o: obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obszar uzupełnienia zabudowy oraz istniejącą zabudowę, nie wprowadza możliwości realizacji nowej zabudowy o charakterze rozproszonym. Projekt planu ogólnego nie odnosi się w swoich ustaleniach do kwestii związanej z restrukturyzacją gospodarstw rolnych.

Zagrożeniami o średnim poziomie oddziaływania na obszar Natura 2000 Puszcza Biała są:

- drapieżnictwo,
- usuwanie drzew przydrożnych,
- drogi i autostrady,
- intensywne koszenie,
- usuwanie zagajników.

Plan ogólny nie wprowadza w ww. zakresie ustaleń mogących wpływać na zmianę sposobu użytkowania terenów niezabudowanych oraz tych, na których nie umożliwia się wprowadzenia zainwestowania. W odniesieniu do dróg stwierdza się, że projekt planu ogólnego nie wprowadza nowych stref komunikacyjnych poza istniejącą drogą wojewódzką. Projekt planu ogólnego nie odnosi się w swoich ustaleniach do kwestii związanych z pozostałymi zagrożeniami o średnim poziomie oddziaływania.

Analiza danych geoprzestrzennych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska wskazuje, że spośród zinwentaryzowanych w gminie gatunków ptaków chronionych jedynie w jednym przypadku (jarzębatka w miejscowości Sadykierz) wskazana lokalizacja obejmuje strefę planistyczną inną niż otwarta (strefa SZ obejmująca istniejącą zabudowę zagrodową). W przypadku pozostałych zinwentaryzowanych ptaków miejsce ich występowania znajduje się w strefie otwartej SO, co za tym idzie nie stwierdza się dla nich zagrożenia potencjalnego wkroczenia nowej zabudowy w potwierdzone miejsca ich występowania. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdza się, że analizowany projekt planu ogólnego nie powinien wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 Puszcza Biała.

Na potrzeby niniejszej prognozy analizie poddano zagrożenia, na które wpływ mogą wywierać ustalenia wynikające z planu ogólnego, jakie zostały określone w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała dla poszczególnych gatunków ptaków, których występowanie stwierdzono w granicach gminy Obryte:

- błotniak łąkowy, derkacz, dudek, dzięcioł czarny, gąsiorek, jarzębatka:
Ustalenia planu ogólnego nie mają możliwości wpływu na zagrożenia określone dla danego gatunku – dokument nie ma wpływu na sposób gospodarowania terenami poza wskazaniem strefy planistycznej.
- bocian czarny – zagrożenia:
 - zmniejszenie powierzchni starodrzewu w wyniku działania czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych
 - osuszanie terenów bagiennych i zanik dogodnych żerowisk gatunku, zmiana sposobu zagospodarowania tych gruntów

Powierzchnia użytków leśnych znajdujących się w zasięgu obszaru Natura 2000 Puszcza Biała, które w analizowanym projekcie planu ogólnego znajdują się w strefie innej niż otwarta obejmuje ok 1ha, co stanowi jedynie 0,02% ogólnej powierzchni terenów leśnych w gminie Obryte. Projekt planu ogólnego nie wkracza zasięgiem stref planistycznych innych niż strefa otwarta włąb zwartych kompleksów leśnych gminy, sytuacje te dotyczą niewielkich fragmentów pojedynczych użytków leśnych lub niewielkich obszarów znajdujących się na skraju użytku leśnego, które przylegają do stref planistycznych wyznaczonych w oparciu o istniejącą zabudowę lub obszar uzupełnienia zabudowy. Ponadto podkreślić należy, że „tereny lasu” zostały dopuszczone w ramach wszystkich stref planistycznych, co stwarza planistyczne możliwości do zachowania lasów w niezmienionym zasięgu.

W zakresie terenów bagiennych plan ogólny nie wprowadza zmian w dotychczasowym sposobie użytkowania gruntów.

- kobuz – nie zidentyfikowano zagrożeń
- lelek – zagrożenia:
 - drapieżnictwo – gatunek gniazduje na ziemi

Biorąc pod uwagę, że plan ogólny nie wprowadza stref planistycznych umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej na terenach innych niż zabudowa istniejąca lub wynikających z wyznaczonego obszaru uzupełnienia zabudowy stwierdza się, że ewentualne nowe inwestycje nie powinny wkraczać w obszary atrakcyjne dla gatunku.

- lerka – zagrożenia:
 - zabudowa terenów przyleśnych, zwłaszcza na obszarach suchych, piaszczystych

Projekt planu ogólnego przewiduje niewielkie zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie terenów leśnych, otwartych (Tocznabiel, Obryte). Są to tereny znajdujące się na granicy lasów lub stref zurbanizowanych, które zostały wprowadzone w projekcie planu na zasadzie kontynuacji zabudowy. Obszary te wynikają z wyznaczenia obszaru uzupełnienia zabudowy. W przypadku stref planistycznych

umożliwiających realizację zabudowy na terenach przyleśnych zaleca się zachowanie wyższej powierzchni biologicznie czynnej, zmniejszenie intensywności zabudowy, a w razie stwierdzenia przez organ odpowiedzialny za ochronę przyrody takiej potrzeby, wykonanie inwentaryzacji ornitologicznej w celu potwierdzenia lub wykluczenia stanowisk lerka.

W granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Biała występują chronione siedliska przyrodnicze. Projekt planu ogólnego ustala w ich obrębie strefę otwartą, która będzie zapewniała planistyczne możliwości dalszego ich funkcjonowania. Jedyną strefą inną niż otwarta, wkraczającą w zasięg chronionego siedliska przyrodniczego (6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie) jest fragment strefy SJ w miejscowości Wielgolas z istniejącą zabudową, która obejmuje obszar o powierzchni 19m². W obrębie tej strefy nie został wyznaczony obszar uzupełnienia zabudowy, w związku z tym ewentualne nowe inwestycje będą mogły być realizowane na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w ramach którego ustalone linie zabudowy będą mogły zostać tak ukształtowane aby w pełni uchronić istniejące siedlisko przed zmianą sposobu użytkowania. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że analizowany projekt planu ogólnego nie powinien przyczynić się do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 Puszcza Biała.

Projekt planu ogólnego uwzględnia zasięgi działań ochronnych wskazanych w planach zadań ochronnych. Analiza zasięgu wyznaczonych stref planistycznych oraz danych geoprzestrzennych przekazanych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, wskazuje na możliwość wystąpienia pewnych konfliktów w postaci zasięgu stref planistycznych umożliwiających realizację nowych inwestycji w obrębie wskazanych działań ochronnych:

- w miejscowości Toczna biel wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku lerka. Strefa obejmuje teren związany z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną.
- w miejscowości Psary:
 - wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku dudka. Strefa obejmuje teren związany z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
 - wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), strefy produkcji rolniczej (SR), strefy usługowe (SU), na fragmencie których wskazano działania ochronne: koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych dla siedlisk bociana czarnego oraz utrzymanie siedlisk lęgowych derkacza. Strefy te obejmują tereny głównie związane z istniejącą zabudową.
- w miejscowości Skłudy:
 - wyznaczono strefę usługową (SU), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku

- dudka. Strefa obejmuje teren związany z istniejącą zabudową usługową – sala weselna;
- wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), strefy produkcji rolniczej (SR) oraz wspomnianą wyżej strefę usługową (SU), na fragmencie których wskazano działania ochronne: koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych dla siedlisk bociana czarnego oraz utrzymanie siedlisk lęgowych derkacza. Jedynie fragmenty stref SR nie stanowią terenów obecnie zainwestowanych.
- w miejscowości Obryte:
- wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku świergotka polnego. Strefa obejmuje istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
 - wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ), strefy produkcji rolniczej (SR), strefy usługowe (SU), strefa infrastrukturalna (SI), na fragmencie których wskazano działania ochronne: koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych dla siedlisk bociana czarnego oraz utrzymanie siedlisk lęgowych derkacza. Strefy te obejmują tereny głównie związane z istniejącą zabudową. Rezerwy terenowe wynikają z przeniesienia do planu ogólnego ustaleń obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz z dostosowania przebiegu stref planistycznych do granic działek ewidencyjnych.
- w miejscowości Sadykierz:
- wyznaczono strefę usługową (SU), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku dudka. Strefa obejmuje teren istniejącego Domu Kultury;
 - wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku dudka. Strefa obejmuje istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.
- w miejscowości Płusy:
- wyznaczono strefę usługową (SU), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku dudka. Strefa obejmuje teren częściowo zabudowany, planowany do rozwoju działalności związanej z usługami opiekuńczymi. W rejonie tym zostały już wydane pozytywne decyzje o warunkach zabudowy, które w toku postępowania zostały uzgodnione z organem odpowiedzialnym za ochronę przyrody, umożliwiające realizację nowych inwestycji. Strefa nie została objęta obszarem uzupełnienia zabudowy, w ramach procedury sporządzenia planu miejscowego możliwym będzie zastosowanie ograniczeń umożliwiających zapobieżenie niekorzystnym oddziaływaniom na wskazane działanie ochronne dla gatunku dudka;
 - wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (SZ), która znajduje się w zasięgu działania ochronnego - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku lerka. Strefa obejmuje istniejącą zabudowę zagrodową.
- w miejscowości Wielgolas wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku świergotka polnego. Strefa obejmuje fragment terenu bezpośrednio przylegającego do drogi publicznej,

wyposażonego pod względem infrastrukturalnym, stanowiącego rezerwę umożliwiającą realizację nowej zabudowy, który został wyznaczony w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy.

- w miejscowości Bartodzieje:

- wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne - utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dla gatunku świergotka polnego. Strefa obejmuje istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
- wyznaczono strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), na fragmencie której wskazano działanie ochronne zapobieganie sukcesji - możliwość usuwania roślinności dla gatunku lerka. Strefa obejmuje fragment terenu bezpośrednio przylegającego do drogi publicznej, wyposażonego pod względem infrastrukturalnym, stanowiącego rezerwę umożliwiającą realizację nowej zabudowy, który został wyznaczony w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy.

Analizując ogólną powierzchnię wyznaczonych w gminie Obryte zasięgów działań ochronnych w ramach Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała stwierdza się, że obejmują one ok 4800 ha. W podziale na poszczególne typy działań ochronnych sytuacja przedstawia się następująco:

- działanie ochronne „zapobieganie sukcesji - możliwość usuwania roślinności” dla gatunku lerki obejmuje powierzchnię 9,83 ha. Stan ochrony dla tego siedliska został określony jako niezadowalający. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi 0,15 ha. Strefy te obejmują tereny niezagospodarowane, stanowiące rezerwę dla nowego zainwestowania.
- działanie ochronne „utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania” dla gatunku dudka obejmuje powierzchnię ok 100,8 ha. Stan ochrony dla tego siedliska został określony jako właściwy. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi 2,82 ha, spośród nich strefy obejmujące tereny niezagospodarowane, stanowiące rezerwę dla nowego zainwestowania, obejmują powierzchnię 1,53ha. W pozostałej części są to rejony już zainwestowane.
- działanie ochronne „utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania” dla gatunku lerka obejmuje powierzchnię ok 119,7 ha. Stan ochrony dla tego siedliska został określony jako właściwy. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi 0,26 ha. Strefy te obejmują rejony już zainwestowane.
- działanie ochronne „utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania” dla gatunku świergotka polnego obejmuje powierzchnię ok 249 ha. Stan ochrony dla tego siedliska został określony jako właściwy. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi 0,18 ha. Strefy te obejmują rejony już zainwestowane.
- działania ochronne „koszenie i odkrzaczanie terenów łąk w dolinach rzecznych dla siedlisk bociana czarnego” oraz „utrzymanie siedlisk lęgowych derkacza” obejmują powierzchnię ok 178 ha. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi ok 14,2 ha, spośród nich strefy obejmujące tereny niezagospodarowane,

stanowiące rezerwę dla nowego zainwestowania, obejmują powierzchnię 5,12 ha. W pozostałej części są to rejony już zainwestowane.

- działanie ochronne „zapewnienie co najmniej 10% udziału drzewostanów ponad 80 letnich” obejmuje powierzchnię ok 1667 ha. W obrębie tego działania ochronnego powierzchnia wyznaczonych w projekcie planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) wynosi ok 0,2 ha. Strefa ta obejmuje rejony już zainwestowane.
- działanie ochronne „Planowanie i wykonywanie na potencjalnych siedliskach lelka i lerkki zrębów zupełnych rębnią Ib lub Ia” oraz „W ramach procedury oceny oddziaływania dla każdego nowego planu urządzenia lasu należy dokonać oceny planowanych zabiegów pod kątem zmiany areálu siedlisk optymalnych dla lelka” obejmują powierzchnię ok 2477 ha. W ich obrębie w planie ogólnym nie wyznacza się stref innych niż strefa otwarta SO.

Stwierdza się, że łączny udział wyznaczonych w ramach projektu planu ogólnego stref planistycznych innych niż strefa otwarta (SO) w ramach wskazanych działań ochronnych wyznaczonych w obszarze Natura 2000 Puszcza Biała wynosi 0,25% powierzchni całego obszaru Natura 2000 Puszcza Biała oraz 0,37% powierzchni wszystkich działań ochronnych wyznaczonych w ramach Natura 2000 Puszcza Biała w gminie Obryte. Strefy planistyczne uznane za tereny niezabudowane, na których potencjalnie będzie możliwa realizacja nowych inwestycji obejmują 0,15% powierzchni wskazanych działań ochronnych wyznaczonych w obszarze Natura 2000 Puszcza Biała. W ramach wszystkich stref planistycznych znajdujących się w zasięgu działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała w profilu dodatkowym stref planistycznych określono profile: teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Analizując powyższe należy mieć na uwadze, że projekt planu ogólnego nie przesądza o przeznaczeniu terenu i jednocześnie stwarza planistyczne możliwości do dalszego funkcjonowania terenów cennych dla zachowania potencjalnych siedlisk takich gatunków jak: lerkka, dudek, świergotek polny. Dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała obowiązują zapisy Planu zadań ochronnych, które będą musiały być uwzględniane przy ewentualnym zagospodarowaniu terenów wchodzących w zasięg stref planistycznych innych niż SO znajdujących się w granicach wyznaczonych działań ochronnych dla poszczególnych gatunków chronionych. Na kolejnych etapach procesu planistycznego (w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w postępowaniach o wydanie decyzji o warunkach zabudowy) organ odpowiedzialny za ochronę przyrody będzie analizował i uzgadniał możliwość realizacji nowego zainwestowania w granicach Obszaru Natura 2000. W przypadku braku uzgodnienia zamierzenia inwestycyjnego wprowadzenie w ramach danej strefy planistycznej przeznaczenia terenu innego niż „budowlane” w dalszym ciągu będzie zgodne z ustaleniami planu ogólnego.

W niniejszej prognozie podkreśla się, że powierzchnia nowo wyznaczonych obszarów umożliwiających realizację nowej zabudowy i zainwestowania jest na tyle niska, że ich zagospodarowanie nie powinno oddziaływać na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Biała, integralność tego obszaru oraz nie wpłynie na liczebność gatunków objętych ochroną.

Rozpatrując przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Biała oraz jego integralność należy również przeanalizować profile stref planistycznych dla terenów bezpośrednio przylegających do obszaru Natura 2000. W jego bezpośrednim sąsiedztwie występują głównie tereny naturalne, które zostały włączone do planistycznej strefy otwartej SO (lasy, łąki, pastwiska, pola uprawne), użytkowane ekstensywnie oraz w umiarkowanym stopniu zurbanizowane (zabudowa w miejscowościach:

Zambski Kościelne, Psary, Skłudy, Obryte, Sadykierz). Obszar Natura 2000 Puszcza Biała na fragmencie w północnej części gminy graniczy bezpośrednio z obszarem Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi, w którym również występują chronione gatunki ptaków. W granicach Natura 2000 Puszcza Biała znajdują się występujące w gminie rezerваты przyrody (Bartnia, Popławy), dla których plan ogólny ustala strefę otwartą, co zapewni możliwość dalszego ich niezakłóconego funkcjonowania. Analizowany plan ogólny gminy Obryte nie przewiduje wyraźnej ekspansji osadniczej na terenach wysoce atrakcyjnych pod względem przyrodniczym. Zasięgi stref planistycznych umożliwiających realizację zabudowy zostały wyznaczone w sposób rozsądny. Biorąc pod uwagę powyższe nie przewiduje się aby polityka przestrzenna gminy prowadzona w oparciu o analizowany projekt planu ogólnego mogła się przyczynić do niekorzystnego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Biała.

W odniesieniu do dopuszczonych terenów urządzeń odnawialnych źródeł energii w profilu funkcjonalnym strefy otwartej (teren elektrowni słonecznej) położonej w granicach obszaru Natura 2000, przed przystąpieniem do realizacji inwestycji konieczne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, w tym możliwości negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Na etapie projektu planu ogólnego, z uwagi na brak wskazywania konkretnych inwestycji, dokładnej lokalizacji oraz parametrów, ocena wpływu na obszary Natura 2000 jest niemożliwa. Na podstawie dostępnych materiałów stwierdza się, że tereny umożliwiające realizację OZE znajdują się poza zasięgiem siedlisk gatunków ptaków podlegających ochronie oraz poza zasięgiem stwierdzonych siedlisk przyrodniczych. W wyniku uzgodnienia projektu planu ogólnego z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska zrezygnowano z ustalenia w zasięgu działań ochronnych dopuszczenia możliwości lokalizowania elektrowni słonecznych w zasięgu stref otwartych znajdujących się w granicach działań ochronnych wyznaczonych w ramach Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi

Analizując zagrożenia i presje oddziałujące negatywnie na obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014 również stwierdza się, że jedynie nieliczne mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie w planie ogólnym. Zagrożeniami o średnim poziomie są:

- infrastruktura sportowa i rekreacyjna;
- zarzucanie pasterstwa,
- brak wypasu,
- zmiana sposobu uprawy,
- ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne).

Projekt planu ogólnego wyznaczając znaczne powierzchnie stref otwartych (SO) wpływa na ograniczenie presji związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej. Projekt planu ogólnego nie odnosi się w swoich ustaleniach do kwestii związanych z pozostałymi zagrożeniami o średnim poziomie oddziaływania.

Analiza danych geoprzestrzennych przekazanych przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska i Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska wskazuje, że spośród zinwentaryzowanych w gminie gatunków ptaków chronionych jedynie w kilku przypadkach wskazana lokalizacja obejmuje strefę planistyczną inną niż otwarta:

- bocian biały w miejscowości Zambski Kościelne – strefa SJ związana z istniejącą zabudową o charakterze rekreacji indywidualnej;
- bocian biały w miejscowości Zambski Kościelne – 2 strefy SZ związane z istniejącą zabudową zagrodową. Dla zinwentaryzowanego gatunku zostało wyznaczone siedlisko pełniące funkcję miejsca rozrodu (również lęgowisko i tarlisko);
- bocian biały w miejscowości Kalinowo – 2 strefy SJ związane z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną lub o charakterze rekreacji indywidualnej. Dla zinwentaryzowanego gatunku zostało wyznaczone siedlisko pełniące funkcję miejsca rozrodu (również lęgowisko i tarlisko);
- bocian biały w miejscowości Gostkowo – strefa SJ związana z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Dla zinwentaryzowanego gatunku zostało wyznaczone siedlisko pełniące funkcję miejsca rozrodu (również lęgowisko i tarlisko);
- kopciuszek w miejscowości Zambski Kościelne – strefa SJ związana z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- kopciuszek w miejscowości Zambski Kościelne – strefa SZ związana z istniejącą zabudową zagrodową;
- pleszka w miejscowości Zambski Kościelne - strefa SJ związana z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- derkacz w miejscowości Kalinowo - strefa SJ związana z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Dla zinwentaryzowanego gatunku zostało wyznaczone siedlisko pełniące funkcję miejsca godów;
- dudek w miejscowości Gostkowo - strefa SJ związana z istniejącą zabudową mieszkaniową jednorodzinną.

W przypadku pozostałych zinwentaryzowanych ptaków miejsce ich występowania oraz wyznaczone dla niektórych z nich siedliska znajdują się w strefie otwartej SO, co za tym idzie nie stwierdza się dla nich zagrożenia potencjalnego wkroczenia nowej zabudowy w potwierdzone miejsca ich występowania. Przywołane wyżej miejsca styku siedlisk ptasich lub występowania gatunków ptaków chronionych ze strefami planistycznymi umożliwiającymi realizację zabudowy (SJ, SZ) dotyczą wyłącznie zainwestowania już istniejącego. Zabudowa ta powstała w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy, a następnie uzyskiwane pozwolenia na budowę, które w trakcie trwania postępowania były uzgadniane z organami odpowiedzialnymi za ochronę obszarów Natura 2000. Analizowany plan ogólny, zgodnie z art. 13d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jedynie uwzględnia obszary z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdza się, że analizowany projekt planu ogólnego nie powinien wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi.

Na potrzeby niniejszej prognozy analizie poddano zagrożenia, na które wpływ mogą wywierać ustalenia wynikające z planu ogólnego, jakie zostały określone w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 dla poszczególnych gatunków ptaków, których występowanie stwierdzono w granicach gminy Obryte:

- cyranka, krwawodziób
- Zagrożenia potencjalne:
- inne typy zabudowy
 - drogi, autostrady
 - nurogęś, żuraw, brodziec piskliwy, dudek, kszysk

Zagrożenia potencjalne:

- inne typy zabudowy
- siewiczka rzeczna

Zagrożenia potencjalne:

- inne typy zabudowy
- wydobywanie piasku i żwiru
- wszystkie gatunki

Zagrożenia potencjalne:

- produkcja energii wiatrowej

Obszar obejmujący Naturę 2000 Dolina Dolnej Narwi w granicach gminy Obryte jest w przeważającej części objęty również obszarem szczególnego zagrożenia powodzią (70% jego powierzchni jest objęte zagrożeniem powodziowym), co znacząco ogranicza możliwości rozwoju nowej zabudowy w rejonach wysoce atrakcyjnych dla bytowania ptaków. W terenach objętych zagrożeniem powodziowym plan ogólny wyznacza strefy planistyczne inne niż otwarta (SO) jedynie w sytuacji uwzględnienia zabudowy istniejącej.

W zakresie układu komunikacyjnego projekt planu ogólnego nie wyznacza w zasięgu obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi żadnych stref komunikacyjnych (SK).

Projekt planu ogólnego nie wprowadza stref umożliwiających prowadzenie górnictwa i wydobywania na obszarach znajdujących się w zasięgu Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi.

W odniesieniu do nie wymienionych wyżej zagrożeń istniejących i / lub potencjalnych stwierdza się, że ustalenia planu ogólnego nie mogą mieć wpływu na sposób gospodarowania terenami poza wskazaniem strefy planistycznej.

W związku z powyższym nie przewiduje się aby ustalenia planu ogólnego gminy Obryte mogły się przyczynić do pogorszenia stanu siedlisk gatunków ptaków dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi występują chronione siedliska przyrodnicze. Projekt planu ogólnego ustala w ich obrębie strefę otwartą, która będzie zapewniała planistyczne możliwości dalszego ich funkcjonowania. Jedyną strefą inną niż otwarta, wkraczającą w zasięg chronionego siedliska przyrodniczego (9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny) jest fragment strefy SJ w miejscowości Zambski Kościelne z istniejącą zabudową, która obejmuje obszar o powierzchni 31,9 m². W obrębie tej części strefy SJ nie został wyznaczony obszar uzupełnienia zabudowy, w związku z tym ewentualne nowe inwestycje będą mogły być realizowane na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w ramach którego ustalone linie zabudowy będą mogły zostać tak ukształtowane aby w pełni uchronić istniejące siedlisko przed zmianą sposobu użytkowania. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że analizowany projekt planu ogólnego nie powinien przyczynić się do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi.

Spośród stwierdzonych w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi działań ochronnych stwierdza się, że jedynie w przypadku działania „Redukcja drapieżników - odstrzał lisów, jenotów, norek amerykańskich, szopów praczy oraz wron siwych. Poziom redukcji – 100% drapieżników stwierdzonych w terenie” na niewielkim fragmencie plan ogólny wyznacza strefę

planistyczną inną niż otwarta. Sytuacja ta dotyczy trzech stref SJ w miejscowości Zambski Kościelne, które obejmują istniejącą pojedynczą zabudowę mieszkaniową (letniskową). W przypadku pozostałych działań ochronnych plan ogólny wyznacza w ich obrębie strefę otwartą SO.

W ramach wszystkich stref planistycznych znajdujących się w zasięgu obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi w profilu podstawowym lub dodatkowym stref planistycznych określono takie profile jak: teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Mając na uwadze, że profil funkcjonalny stref planistycznych w planie ogólnym nie przesądza o przeznaczeniu terenu stwierdza się, że analizowany projekt stwarza planistyczne możliwości do dalszego funkcjonowania terenów cennych dla zachowania siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz nie powinien wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi. Dla obszaru Natura 2000 obowiązują zapisy Planu zadań ochronnych, które będą musiały być uwzględniane przy ewentualnym zagospodarowaniu terenów wchodzących w zasięg poszczególnych stref planistycznych. Podkreśla się również, że powierzchnia nowo wyznaczonych obszarów umożliwiających realizację nowej zabudowy i zainwestowania jest na tyle niska, że ich zagospodarowanie nie powinno oddziaływać na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi, integralność tego obszaru oraz nie wpłynie na liczebność gatunków objętych ochroną.

Rozpatrując przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na cel i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi oraz jego integralność należy również przeanalizować profile stref planistycznych dla terenów bezpośrednio przylegających do obszaru Natura 2000. Wyznaczona granica obszaru naturalnego przebiega przez tereny zabudowane miejscowości nadnarwiańskich (Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rowy, Sokołowo Włościańskie). Dlatego też bezpośrednim sąsiedztwem są tereny z istniejącą zabudową (SJ, SZ, SU) lub stanowiące rezerwę pod nowe inwestycje (wyznaczone w zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy). Wyznaczone w ich obrębie strefy planistyczne umożliwiające realizację zainwestowania mają charakter zwarty, strefy o charakterze rozproszonym obejmują zabudowę już istniejącą. Terenom zabudowanym i umożliwiającym realizację nowych inwestycji towarzyszą rozległe tereny naturalne, które zostały włączone do planistycznej strefy otwartej SO (lasy, łąki, pastwiska, pola uprawne), użytkowane ekstensywnie. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi na fragmencie w zachodniej części gminy graniczy bezpośrednio z obszarem Natura 2000 Puszcza Biała, w którym również występują chronione gatunki ptaków. Analizowany plan ogólny gminy Obryte nie przewiduje wyraźnej ekspansji osadniczej na terenach wysoce atrakcyjnych pod względem przyrodniczym. Zasięgi stref planistycznych umożliwiające realizację zabudowy zostały wyznaczone w sposób rozsądny. Biorąc pod uwagę powyższe nie przewiduje się aby polityka przestrzenna gminy prowadzona w oparciu o analizowany projekt planu ogólnego mogła się przyczynić do niekorzystnego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi.

Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią

Ten proponowany obszar mający znaczenie dla Wspólnoty obejmuje 138,3 ha gminy Obryte i występuje w miejscowości Zambski Kościelne. Są to tereny niezabudowane i niezagospodarowane, stanowiące murawy napiaskowe. Plan ogólny w obrębie Obszaru Natura 2000

Murawy nad Dolną Narwią wyznacza strefę otwartą (SO) bez dopuszczonego profilu dodatkowego, co nie stanowi zagrożenia dla występujących na tym terenie siedlisk przyrodniczych: 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe; 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion; 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe.

Po przeanalizowaniu wpływu ustaleń projektu planu ogólnego gminy Obryte na obszary Natura 2000 występujące w jej granicach stwierdza się, że realizacja założeń przewidzianych w projekcie planu ogólnego nie przyczyni się do utraty spójności czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony zaprojektowano lub wyznaczono obszary (nie przewiduje się inwestycji mających negatywne oddziaływanie m.in. na: chronione siedliska i gatunki będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty; lokalne warunki ekologiczne; funkcjonujące połączenia i istniejące na danym obszarze związki; fragmentację chronionych siedlisk), a także nie wpłynie niekorzystnie na zachowanie lub odtworzenie występowania we właściwym stanie ochrony wszystkich chronionych w ich ramach gatunków i siedlisk w całym ich naturalnym zasięgu.

Na podstawie dostępnych materiałów, na etapie opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, stwierdza się, że realizacja założeń określonych w projekcie planu ogólnego nie powinna się przyczynić do wystąpienia znaczących niekorzystnych oddziaływań, na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000 Puszcza Biała (PLB140007.B), Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PLB140014.B) i Obszaru Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PLH140060), a także na integralność i spójność tych obszarów.

9.2. Pozostałe formy ochrony przyrody

W projekcie planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania wynikające z występujących w gminie form ochrony przyrody: rezerwat przyrody „Bartnia”, rezerwat przyrody „Popławy”, pomniki przyrody.

W projekcie planu ogólnego uwzględniono, w zakresie adekwatnym do ustaleń możliwych do wprowadzenia w ramach analizowanego dokumentu, zakazy obowiązujące na terenie rezerwatów przyrody:

1. budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
2. chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
3. polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
4. pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
5. użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;

6. zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
7. pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
8. niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
9. palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
10. prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
11. stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
12. zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
13. połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
14. ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
15. wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
16. wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
17. ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
18. umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
19. zakłócania ciszy;
20. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
21. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
22. biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
23. prowadzenia badań naukowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
24. wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
25. wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
26. organizacji imprez rekreacyjno-sportowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Projekt planu ogólnego gminy Obryte na terenie rezerwatów przyrody Bartnia i Popławy ustala odrębne strefy planistyczne otwarte (SO), które stwarzają planistyczne możliwości do trwałego

ich funkcjonowania. Dla stref otwartych obejmujących rezerваты przyrody ustalono dodatkowo minimalną powierzchnię biologicznie czynną na poziomie 100%, co ma uniemożliwić zmianę sposobu ich użytkowania. W związku z powyższym stwierdza się, że analizowany dokument nie przyczyni się do powstania znaczących niekorzystnych oddziaływań na występujące w gminie rezerваты przyrody.

Plan ogólny w swoich ustaleniach nie wpływa bezpośrednio na występujące w gminie pomniki przyrody. Nie przewiduje się aby realizacja jego ustaleń mogła się przyczynić do utraty ich wartości przyrodniczej.

Przestrzeń gminy Obryte była objęta różnorodnymi inwentaryzacjami przyrodniczymi, na podstawie których możliwym było określenie miejsc występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Z dostępnych danych wynika, że w gminie występują chronione gatunki ptaków, ssaków, płazów oraz owadów. Miejsca występowania chronionych gatunków ptaków występujących w granicach obszarów Natura 2000 zostały przeanalizowane w rozdziale 9.1. Analizując rozkład przestrzenny pozostałych zinwentaryzowanych chronionych gatunków ptaków (występujących poza obszarami Natura 2000) oraz stwierdzonych w przestrzeni gminy chronionych gatunków ssaków, płazów i owadów stwierdza się, że ich stanowiska w projekcie planu ogólnego zostały objęte strefą planistyczną otwartą (SO), co stwarza dla nich planistyczne możliwości do dalszego niezakłóconego przez wkraczające zainwestowanie bytowania.

W trakcie opracowania planu ogólnego dążono do zachowania lokalnych wartości środowiska przyrodniczego oraz racjonalnego wyznaczenia terenów inwestycyjnych. Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego będzie mogła mieć korzystny wpływ na zachowanie głównych elementów tworzących system przyrodniczy gminy. W projekcie uwzględniono obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

9.3. Różnorodność biologiczna oraz fauna i flora

Obszar gminy Obryte charakteryzuje się występowaniem bogatej i zróżnicowanej fauny i flory. Terenami o największej bioróżnorodności są obszarowe formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000 (Puszcza Biała, Dolina Dolnej Narwi, Murawy nad Dolną Narwią) oraz rezerваты przyrody (Bartnia, Popławy). W rejonach tych występują uwarunkowania stwarzające sprzyjające warunki środowiskowe: dolina rzeki Narew, doliny mniejszych cieków, lasy Puszczy Białej, tereny zabagnione, starorzecza, podmokłe łąki, otwarte tereny pól uprawnych.

W projekcie planu ogólnego dążono do objęcia terenów cennych dla lokalnej bioróżnorodności w jak największym stopniu planistyczną strefą otwartą (SO), która w największym stopniu daje szansę na niezachwianie dotychczasowych warunków środowiska przyrodniczego.

Szczegółowy wpływ projektu planu ogólnego na występujące w gminie chronione gatunki ptaków, ssaków, płazów i owadów oraz potwierdzone siedliska przyrodnicze został opisany we wcześniejszych rozdziałach niniejszej prognozy (9.1 i 9.2), w których przeanalizowano możliwe oddziaływania na obszary Natura 2000 oraz występujące w gminie formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, pomniki przyrody, ochronę gatunkową zwierząt, roślin i grzybów).

W projekcie planu ogólnego dążono do zachowania i ochrony powiązań przyrodniczych, czego efektem jest zapewnienie ciągłości istniejących korytarzy ekologicznych oraz rozległych powierzchni terenów otwartych włączonych do strefy SO.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy związane z zabudową mieszkaniową (SW, SJ, SZ), strefy usług (SU), gospodarcze (SP), infrastrukturalne (SI), górnictwa (SG) czy też komunikacyjna (SK) mogą mieć wpływ na ograniczenie zasobności i charakteru lokalnej fauny i flory. Powszechnie wiadomym jest, że każda działalność człowieka związana z budową i tworzeniem nowych obiektów lub infrastruktury technicznej oddziałuje na środowisko. W zakresie oddziaływania na szatę roślinną na obszarach potencjalnej lokalizacji zabudowy może dojść do zniszczenia zbiorowisk roślinnych na terenach przeznaczonych pod ich fundamentowanie, drogi dojazdowe oraz pozostałe urządzenia infrastrukturalne. Tereny przewidziane dla rozwoju zabudowy zostaną z dużym prawdopodobieństwem częściowo lub w całości wygradzone, co będzie stanowiło barierę dla swobodnej migracji zwierząt. W celu ograniczenia zjawiska bariery migracyjnej zaleca się zastosowanie ogrodzeń niepełnych, które będą umożliwiały swobodne przemieszczanie się małych zwierząt.

Plan ogólny przewiduje możliwość realizacji w ramach wybranych stref inwestycji OZE (tereny elektrowni słonecznej). Z uwagi na swój charakter farmy fotowoltaiczne zajmują niekiedy duże powierzchnie i powstają często na obszarach rolniczych, które mogą stanowić cenne siedlisko dla zwierząt, np. jako żerowisko bądź miejsce rozrodu. Wyznaczone w planie ogólnym strefy, w ramach których mogłoby dojść do lokalizacji farm fotowoltaicznych znajdują się poza zasięgiem zinwentaryzowanych chronionych siedlisk przyrodniczych oraz poza miejscami zinwentaryzowanych gatunków chronionych ptaków, ssaków, płazów i owadów. Niemniej jednak należy zakładać, że wraz z realizacją inwestycji fotowoltaicznych dojdzie do zmian w lokalnej faunie i florze.

Negatywny wpływ instalacji fotowoltaicznych w przypadku zwierząt rozpatrywany może być w odniesieniu do ptaków, które narażone są na kolizje z powierzchnią paneli. W przypadku instalacji o dużej powierzchni ptactwo wodne może omyłkowo odbierać taką powierzchnię jako taflę wody. Elementem konstrukcyjnym, który zapobiega takiemu efektowi jest zastosowanie paneli z powłoką antyrefleksyjną. Realizacja rozległych inwestycji fotowoltaicznych może się przyczyniać do utraty lub fragmentacji niezinwentaryzowanych jeszcze siedlisk oraz wiązać się z degradacją występującej dotychczas na terenie otwartym roślinności.

Wraz z rozwojem branży OZE prowadzone są badania analizujące jej wpływ na środowisko przyrodnicze. Fundacja Kwietna, powołując się na wyniki badań podsumowanych w czasopiśmie "Renewable and Sustainable Energy Reviews", wskazuje, że panele fotowoltaiczne umieszczane na gruntach rolnych mogą niekiedy zwiększać różnorodność występujących lokalnie gatunków kwiatów, a więc i dzikich zapylaczy. Korzyści mogą odczuwać m.in. populacje trzmieli, pszczoł czy motyli. W celu określenia działań mogących doprowadzić do neutralnego, lub niekiedy wręcz pozytywnego, wpływu inwestycji fotowoltaicznych na bioróżnorodność konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej przed wydaniem pozwoleń na realizację inwestycji. Pogłębiona analiza lokalnie występującej fauny i flory pozwala na wykluczenie zajęcia obszarów cennych przyrodniczo z wartościowymi siedliskami. Dopiero na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej, przeprowadzonej na potrzeby danej inwestycji, możliwym będzie zaproponowanie działań minimalizujących negatywne skutki inwestycji oraz środków kompensacyjnych, którymi mogą być np.: zachowanie wysokiej wartości powierzchni biologicznie czynnej; obsianie terenu rodzimymi gatunkami roślin; zachowanie wolnej przestrzeni

nad gruntem, która umożliwi migrację małym zwierzętom. W przypadku farm o bardzo dużej powierzchni, jedną z metod jest stawianie paneli w grupach oddalonych od siebie w odpowiedniej odległości, co pozwala zwierzętom na swobodne przemieszczanie się między nimi.

Określona w planie ogólnym minimalna powierzchnia biologicznie czynna ma na celu zapewnienie możliwości funkcjonowania i rozwoju lokalnym gatunkom fauny i flory na obszarach zainwestowanych i dopuszczonych do zainwestowania. Zachowanie powierzchni czynnych biologicznie przyczyni się do zapobieżenia nadmiernemu utwardzeniu terenów inwestycyjnych, co też będzie korzystnie wpływać na infiltrację wód podziemnych i zachowanie lokalnych zasobów biotycznych.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że realizacja ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego nie powinna wpływać w znacznym stopniu niekorzystnie na lokalną bioróżnorodność. Występujące w dalszym ciągu w gminie rozległe tereny otwarte będą umożliwiały funkcjonowanie oraz przemieszczanie się gatunków fauny i flory. Projekt zapewnia drożność, ochronę i zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych.

9.4. Warunki życia ludności

Projekt planu ogólnego wyznacza strefy planistyczne, które w ograniczonym zakresie umożliwiają realizację nowych inwestycji o określonych parametrach. W ramach poszczególnych stref planistycznych będą mogły być realizowane różnego rodzaju przeznaczenia terenów, które zostały określone w ramach profilu podstawowego, a także w ramach profilu dodatkowego danej strefy.

Ze względu na ogólny charakter planu ogólnego, który dotyczy strefowania obszaru gminy oraz określenia nieprzekraczalnych parametrów i wskaźników realizacji inwestycji, niezwykle trudno jest określić możliwe oddziaływania projektu planu na warunki życia ludności.

Plan ogólny będzie stanowił podstawę prawną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. W ujęciu systemowym można uznać, że wejście w życie planu ogólnego, będącego dokumentem obowiązково sporządzanym w każdej gminie, będzie miało pozytywny wpływ na warunki życia ludności. W sytuacji braku jego uchwalenia w gminie doszłoby do zahamowania możliwości realizacji nowych inwestycji, niemożności uchwalenia nowych lub zmiany już obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Organ sporządzający projekt planu ogólnego poza elementami obligatoryjnymi wprowadził również te o charakterze fakultatywnym, które z perspektywy mieszkańców gminy mogą pozytywnie oddziaływać na realizację procesu inwestycyjnego - w planie ogólnym został wyznaczony obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), w którego zasięgu będą mogły być w dalszym ciągu wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Jego celem jest uzupełnienie luk w istniejącej zabudowie oraz ograniczenie rozpraszania nowej zabudowy. W analizowanym projekcie nie określono gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej. Ze względu na wiejski charakter gminy nie wskazano również obszaru zabudowy śródmiejskiej.

Projekt planu ogólnego umożliwia realizację nowej zabudowy o zróżnicowanym charakterze, co w pewnym stopniu będzie oddziaływało na życie mieszkańców gminy. Dlatego też można się spodziewać, że wraz z uchwaleniem planu ogólnego zaczną się pojawiać nowe inwestycje, które będą zgodne z ustaleniami analizowanego dokumentu. Nowe zainwestowanie stanowi

potencjalne źródło nowych miejsc pracy i element ożywienia gospodarczego, co może pozytywnie wpłynąć na zainwestowanie poszczególnych miejscowości. W związku z realizacją nowej zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, letniskowej oraz zagrodowej) może dojść do zwiększenia się liczby mieszkańców w danej wsi, a co za tym idzie użytkowników dróg. Realizacja nowych inwestycji w granicach stref usługowych SU oraz gospodarczych SP również będzie się wiązała ze wzrostem liczby użytkowników ciągów komunikacyjnych. Wyznaczone w planie ogólnym strefy niekiedy wymagają rozbudowy podstawowego układu drogowego (drogi lokalne, dojazdowe, wewnętrzne), który będzie włączony do dróg istniejących. Tereny komunikacji są możliwe do realizacji w ramach każdej strefy. Do wyznaczonej strefy komunikacji SK została włączona jedynie droga wojewódzka. Plan ogólny nie wskazuje przebiegu dla żadnych nowoprojektowanych dróg. Przypuszczać można, że rozbudowa podstawowego układu komunikacyjnego będzie mogła mieć wpływ na wzrost uciążliwości akustycznych na nowopowstających terenach podlegających ochronie akustycznej. Nie przewiduje się jednak aby wraz z realizacją rozwiązań komunikacyjnych, zapewniających obsługę nowych terenów inwestycyjnych, doszło do przekroczenia norm w zakresie hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej.

Stwierdza się, że realne działania dla ochrony mieszkańców przed hałasem i ewentualne działania naprawcze mogą być określone i realizowane na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wraz ze wzrostem natężenia ruchu pojazdów mechanicznych może dojść do zwiększenia ilości zanieczyszczeń w powietrzu, co również może mieć niekorzystny wpływ na ludzi przebywających w tych częściach gminy. Innego rodzaju źródłem zanieczyszczeń powietrza wpływającym na warunki życia ludności, mogą być zakłady produkcyjne powstające w ramach strefy gospodarczej SP. Warto tu jednak wspomnieć, że zasięg stref gospodarczych w planie ogólnym wynika głównie z uwzględnienia terenów zagospodarowanych w sposób kwalifikujący je do włączenia do tej strefy lub będących odzwierciedleniem obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo też studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W pojedynczych sytuacjach nowe strefy gospodarcze są odpowiedzią na wnioski złożone w ramach procedury sporządzenia planu ogólnego.

Z uwagi na warunki aerosanitarne w miejscu przebywania ludzi istotne znaczenie ma zapewnienie warunków przewietrzania poszczególnych miejscowości. W projekcie planu ogólnego zachowano wolnym od zabudowy teren doliny rzeki Narwi oraz doliny mniejszych cieków, które umożliwiają wywiewanie zanieczyszczeń z terenu gminy. Terenom zainwestowanym oraz przewidzianym do zainwestowania towarzyszą rozległe tereny otwarte (pola uprawne, lasy, łąki i pastwiska), które pozytywnie wpływają na lokalne warunki aerosanitarne i umożliwiają sprawne przewietrzanie obszaru gminy.

Rozpatrując wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne można przypuszczać, że ze względu na wskazane strefy produkcji rolniczej SR mogą się pojawić niepokoje społeczne związane z ewentualną możliwą lokalizacją uciążliwej produkcji rolniczej. Wyznaczone w planie ogólnym strefy SR uwzględniają istniejącą zabudowę o charakterze produkcji rolniczej, oraz nowe tereny, które stanowią odpowiedź na uwzględnienie wniosków złożonych w ramach procedury sporządzenia planu ogólnego. W związku z opinią Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi ponownie przeanalizowano rozkład przestrzennych stref rolnych (SZ, SR, SO) i kolejne strefy

SR wyznaczono również w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących i planowanych gospodarstw rolnych, objętych strefami wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową, co ma na celu zapewnienie możliwości rozbudowy gospodarstw o obiekty gospodarczo-inwentarskie.

W obrębie tych stref profil funkcjonalny podstawowy przewiduje możliwość realizacji następujących przeznaczeń terenu:

- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego wskazano na możliwość realizacji następujących przeznaczeń terenu:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren zieleni urządzonej,
- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód,
- teren elektrowni słonecznej (w przypadku 1 strefy SR).

Tak szeroki zakres funkcjonalny nie pozwala na etapie planu ogólnego na precyzyjne określenie przeznaczenia poszczególnych terenów. Mając świadomość związanych z tym obaw społecznych w projekcie planu ogólnego przyjęto generalną zasadę, gdzie w ramach stref SR, poza istniejącą zabudową, nie wprowadza się obszaru uzupełnienia zabudowy (OUZ). Spowoduje to wykluczenie możliwości realizacji nowych inwestycji na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, wymusi konieczność sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdzie w ramach procedury planistycznej mieszkańcy z większego obszaru niż tylko bezpośrednie sąsiedztwo, będą mogli uczestniczyć w konsultacjach społecznych związanych z przeprowadzaną procedurą planistyczną.

Warto podkreślić, że gmina Obryte jest wiejską jednostką samorządową. Grunty rolne najwyższych klas stanowią nieznaczłą powierzchnię, rozległe są tereny leśne, co powoduje, że rolnicy szukają alternatyw rozwoju dla swojej działalności. Dlatego też na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznym może się okazać szukanie kompromisów, które będą w stanie pogodzić oczekiwania różnych interesariuszy.

W trakcie wyznaczania stref planistycznych uwzględniono ograniczenia wynikające z występujących w gminie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego. W ich obrębie uwzględniono jedynie zabudowę istniejącą, nie wskazano rezerw terenowych umożliwiających powstanie nowej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią.

Z punktu widzenia właścicieli nieruchomości znajdujących się w granicach administracyjnych gminy pewnego rodzaju niekorzystnym skutkiem wejścia w życie planu ogólnego będzie ograniczenie możliwości uzyskiwania decyzji o warunkach zabudowy na terenach oddalonych od istniejącego zainwestowania. Powstające miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą musiały być zgodne z zasięgiem nowo wyznaczonych stref planistycznych,

co w stosunku do dotychczas obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego również będzie dawało mniejsze możliwości zmiany przeznaczenia terenów.

Podsumowując, nie przewiduje się aby realizacja ustaleń projektu planu ogólnego mogła się przyczynić do wyraźnego pogorszenia warunków życia mieszkańców gminy Obryte.

9.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar gminy Obryte jest zasobny pod względem wód powierzchniowych i podziemnych.

W analizowanym projekcie wzdłuż doliny rzeki Narew oraz dolin mniejszych cieków (Dopływ z Zambsk Kościelnych, Dopływ z Gostkowa, Dopływ z Gródka, Dopływ z Ciółkowa Rządowego, Dopływ z Wielgolasu, Dopływ z Bartodziei) zostały wyznaczone głównie strefy otwarte SO, co zapewni zachowanie istniejących zasobów wód powierzchniowych jako aktywnych przyrodniczo. Strefy inne niż SO obejmują zabudowę już istniejącą.

Występujące w gminie obszary zmeliorowane objęte są przepisami odrębnymi dotyczącymi urządzeń melioracji wodnych. Dlatego też zabudowa i zagospodarowanie tych terenów musi uwzględniać przebudowę lub likwidację urządzeń melioracji wodnych, tak aby nie zaszkodzić w funkcjonowaniu obiektu melioracyjnego poza obszarem zabudowy lub zagospodarowania. Zgodnie z art. 389 pkt 6, w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 lit. a i pkt 4 ustawy Prawo wodne, na odbudowę, rozbudowę, przebudowę, rozbiórkę lub likwidację urządzeń melioracji wodnych wymagane jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Urządzenia melioracji wodnych chronione są z mocy prawa. Dlatego też zabronione jest niszczenie lub uszkodzanie urządzeń wodnych, jak również wykonywanie w pobliżu urządzeń wodnych robót i innych czynności, które mogą powodować niedopuszczalne osiadanie urządzeń wodnych lub ich części, osuwanie się gruntu przy urządzeniach wodnych, jak również wykonywanie robót, które mogą spowodować zmniejszenie stateczności lub wytrzymałości urządzeń wodnych. Zabronione jest utrudnianie przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych. Występujące w gminie grunty zmeliorowane, poza terenami stanowiącymi uzupełnienie zabudowy w istniejących strukturach przestrzennych oraz rezerwami terenowymi wynikającymi z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zostały włączone głównie do strefy otwartej SO, co ma się przyczynić do zachowania ich ciągłości i dalszego funkcjonowania.

W przestrzeni gminy, w otoczeniu rzeki Narew, został wyznaczony obszar szczególnego zagrożenia powodzią, który obejmuje swym zasięgiem 1556,39ha jej powierzchni. Obejmuje on swym zasięgiem rejon o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 10 lat) i o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 100 lat). Gmina Obryte nie jest chroniona wałami przeciwpowodziowymi, wały przeciwpowodziowe pojawiają się w rejonie miasta Pułtusa i obejmują tereny osiedla „Popławy”. W Gminie Obryte zagrożenie powodziowe od rzeki Narwi występuje w następujących miejscowościach: Zambski Kościelne, Kalinowo, Gostkowo, Rozdziały, Rowy, Sokołowo Włosciańskie. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią został również wyznaczony wzdłuż uchodzących do Narwi dopływu z Zambsk Kościelnych i dopływu z Gostkowa i wkracza swym zasięgiem w część miejscowości Sokołowo Parcele, Ulaski, Cygany.

Biorąc pod uwagę rozkład terenów przewidzianych do rozwoju zabudowy w gminie stwierdza się, że w trakcie wyznaczania stref planistycznych dążono do jak największego ograniczenia możliwości zabudowy w zasięgu obszarów zagrożonych powodzią. Projekt planu ogólnego w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią za nadrzędną przyjmuje zasadę wskazującą, że ich zagospodarowanie należy podporządkować ograniczeniom wynikającym z ustawy Prawo wodne. Przepisy tej ustawy regulują możliwość zainwestowania oraz ograniczenia we wprowadzaniu nowej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią. W projekcie planu ogólnego obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały głównie objęte strefą otwartą (SO). W sytuacjach związanych z występowaniem istniejącego już zainwestowania zostały wyznaczone strefy inne niż otwarta, które obejmują:

- w miejscowości Zambski Kościelne:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ,
 - istniejące boisko sportowe, które zostało włączone do strefy SN,
 - fragment terenu przykościelnego, który został włączony do strefy SU,
 - fragment istniejącego cmentarza, który został włączony do strefy SC;
- w miejscowości Kalinowo:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ;
- w miejscowości Gostkowo:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ;
- w miejscowości Rozdziały:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ;
- w miejscowości Rowy:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ;
- w miejscowości Sokołowo Włościańskie:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz o charakterze rekreacji indywidualnej, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ,
 - istniejące zainwestowanie związane z produkcją rolniczą, które zostało włączone do strefy SR;
- w miejscowości Cygany:
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ;
- w miejscowości Ulaski:
 - istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, która została włączona do strefy SJ,
 - istniejącą zabudowę zagrodową, która została włączona do strefy SZ.

W przypadku istniejącej zabudowy w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią uznaje się, że w toku powstępowania związanego z wydaniem decyzji o warunkach zabudowy

a następnie uzyskania pozwolenia na budowę lub zgłoszenia, inwestycja była uzgadniania z organem odpowiedzialnym za ochronę obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Plan ogólny poprzez włączenie terenów już zabudowanych i zagospodarowanych, które znajdują się w zasięgu zagrożenia powodziowego, do odpowiednich stref planistycznych uwzględnia prowadzoną dotychczas w gminie politykę przestrzenną. Każda wyznaczona w planie ogólnym strefa planistyczna znajdująca się w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią inna niż SO, ma w profilu dodatkowym określone funkcje: „teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód”, co będzie powodowało, że nawet brak zgody na realizację jakiegokolwiek kolejnej inwestycji i ustalenie dla danej nieruchomości przeznaczenia „teren zieleni naturalnej” będzie zgodne z ustaleniami planu ogólnego. Ewentualne nowe inwestycje, które miałyby być realizowane w zasięgu zagrożenia powodziowego będą każdorazowo wymagały pozytywnej decyzji organu nadzorującego ochronę przeciwpowodziową, w której będzie możliwość określenia warunków i zasad realizacji nowych inwestycji lub też uzasadnienie odmowy wydania zgody na ich realizację.

W zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią projekt planu ogólnego nie wyznacza obszaru uzupełnienia zabudowy. Wyznaczone strefy planistyczne ograniczają się do istniejącej zabudowy, w wyniku uzgodnień z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wody Polskie ich zasięg nie daje możliwości na realne wprowadzanie zupełnie nowego zainwestowania w obszarach o najwyższym zagrożeniu powodziowym.

Brak wyznaczonego w zasięgu zagrożenia powodziowego obszaru uzupełnienia zabudowy powoduje, że nowe zainwestowanie będzie wymagało sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który będzie uzgadniany z organem odpowiedzialnym za ochronę przeciwpowodziową. Dlatego też zakłada się, że szczegółowe wymagania odnośnie ochrony przeciwpowodziowej każdorazowo będą analizowane i uzgadniane na późniejszych etapach realizacji procesu planowania przestrzennego – w tym wypadku będą to miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których będą możliwe do wprowadzenia zapisy w zakresie możliwości lokalizacji nowej zabudowy i obowiązkowych zabezpieczeń (jak chociażby wprowadzenie linii zabudowy, które uniemożliwią wkraczanie nowej zabudowy w obszary o najwyższym zagrożeniu powodzią).

Realizacja nowych inwestycji kubaturowych w strefach planistycznych umożliwiających realizację zabudowy będzie się wiązała z powstaniem nowych źródeł ścieków bytowych lub przemysłowych. Jak wynika z definicji zawartej w ustawie prawo wodne ściekami przemysłowymi są *ścieki nie będące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu*. Wymogi dotyczące ścieków przemysłowych określone są w ustawie prawo wodne, prawo ochrony środowiska oraz ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przestrzeganie przez inwestora obowiązujących przepisów w zakresie odprowadzania ścieków powoduje, że nie stanowią one zagrożenia dla wód podziemnych. W gminie Obryte infrastruktura kanalizacyjna obejmuje 52% mieszkańców i jest rozbudowywana. W gminie funkcjonują 3 oczyszczalnie: Obryte, Psary, Gródek Rządowy.

Powstanie nowego zainwestowania oraz utwardzenie terenu będzie się wiązało z koniecznością odprowadzania wód opadowych i roztopowych, które będą zagospodarowane we własnym zakresie.

Nowa zabudowa, która powstanie w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego, będzie się wiązała z uszczelnieniem części gruntu, który zostanie wyłączony z naturalnych procesów infiltracyjnych. Występujące w przestrzeni gminy strefy umożliwiające realizację zabudowy obejmują zaledwie 5,7% całej jej powierzchni, pozostała część w dalszym ciągu będzie strefą otwartą obejmującą: lasy, pola uprawne, łąki i pastwiska, tereny zieleni naturalnej. Stwierdza się, że przy tak niewielkim zasięgu stref umożliwiających realizację zainwestowania ustalony dla nich minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej będzie wspierał realizację założenia utrzymania optymalnej ilości wód opadowych i roztopowych, rozwoju lokalnej retencji powierzchniowej oraz ograniczenia zjawisk spływu powierzchniowego.

Nie przewiduje się aby zagospodarowanie poszczególnych stref planistycznych zgodnie z ustaleniami planu ogólnego mogło spowodować znaczące niekorzystne oddziaływania na występujący w gminie GZWP. Ewentualne zmiany w lokalnych zasobach wód podziemnych nie powinny być znaczące i będą sukcesywnie wyrównywane przez napływ wód z terenów sąsiednich. Realizacja ustaleń planu nie będzie również stanowiła zagrożenia dla osiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej, nie będzie stanowiła zagrożenia dla osiągnięcia celu środowiskowego dla JCWPp, w której omawiany obszar jest położony.

Warto podkreślić, że w planie ogólnym, z uwagi na ogólny charakter dokumentu, nie zawarto ustaleń określających szczegółowe rozwiązania dotyczące gospodarowania zasobami wodnymi. Ustalenia w tym zakresie będą mogły być zdefiniowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Przyjęte w planie ogólnym założenia pozwolą na ograniczenie niekorzystnego wpływu nowego zainwestowania na wody powierzchniowe i podziemne. Na podstawie analizy wyznaczonych w planie ogólnym stref planistycznych, ustalonych dla nich wskaźników i parametrów zabudowy, nie przewiduje się, aby przy jednoczesnym respektowaniu zasad ochrony zasobów wodnych i ich jakości, obowiązujących przepisów w zakresie odprowadzania ścieków, odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz realizacji zaproponowanych w projekcie planu form zagospodarowania doszło do pogorszenia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ani wyraźnych zmian w stosunkach wodnych.

9.6. Powietrze atmosferyczne

Powietrze atmosferyczne jest niezwykle istotnym elementem środowiska przyrodniczego, jego jakość wpływa na zdrowie mieszkańców.

Jako główne źródła zanieczyszczeń w gminie Obryte wskazuje się emisję antropogeniczną pochodzącą z lokalnych palenisk, zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego oraz komunikacyjnego. Lokalnie występującymi zanieczyszczeniami są też te występujące w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów produkcyjno-usługowych oraz związane z produkcją rolną.

Wpływ projektu planu ogólnego na powietrze atmosferyczne można rozpatrywać w kontekście wyznaczonych w dokumencie stref funkcjonalnych i ewentualnych zmian w strukturze przestrzennej gminy, do których mogą one doprowadzić. Analizowany projekt planu ogólnego utrwała oraz wzmacnia najcenniejsze systemy przyrodnicze gminy, zapewnia ochronę obszarów cennych przyrodniczo, które zostały głównie włączone do zasięgu strefy otwartej SO.

W gminie powszechnie nie funkcjonuje zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł i urządzeń grzewczych.

Projekt planu ogólnego, przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań środowiska przyrodniczego oraz wpływu nowych tego typu inwestycji na krajobraz wiejski, w ograniczonym stopniu umożliwia realizację instalacji OZE. Lokalizacja instalacji OZE będzie możliwa w ramach strefy gospodarczej (SP), wybranych stref produkcji rolniczej (SR). W niektórych strefach otwartych SO ustalony profil dodatkowy umożliwia realizację elektrowni słonecznych. Doprecyzowanie możliwości lokalizacji odnawialnych źródeł energii nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia planu ogólnego nie dotyczą lokalizacji OZE wytwarzających energię na potrzeby własne użytkownika oraz zamontowanych na budynkach.

Generalnie należy przyjąć, że wraz ze wzrostem zainwestowania w poszczególnych strefach planistycznych pojawi się nowa zabudowa, która w zakresie zaopatrzenia w ciepło będzie korzystała z indywidualnych źródeł ciepła, w tym również wykorzystujących OZE. Przewiduje się, że każdy nowopowstały obiekt, korzystający z indywidualnych tradycyjnych źródeł ciepła będzie się w pewnym stopniu przyczyniał do wzrostu stężenia szkodliwych substancji w powietrzu w okresie grzewczym (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pyły), miejscowo może dochodzić do wzrostu stężeń tych zanieczyszczeń. Biorąc pod uwagę ukształtowanie terenu gminy, występowanie korytarza przewietrzającego - doliny rzeki Narew oraz kierunki wiania wiatru nie przewiduje się długotrwałej stagnacji zanieczyszczonych mas powietrza. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na obecnie obowiązujące przepisy w zakresie emisyjności budynków, które wpływają na coraz powszechniejsze stosowanie źródeł ciepła, które w zdecydowanie mniejszym stopniu przyczyniają się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń powietrza. Współcześnie powstająca zabudowa, ze względu na zastosowane technologie, wymaga też zdecydowanie mniejszych nakładów energii potrzebnej do utrzymania odpowiedniej temperatury wewnątrz budynku w okresie grzewczym.

W projekcie planu ogólnego przewidziano możliwość rozwoju produkcji rolniczej w ramach stref SR. Strefy SR uwzględniają istniejącą zabudowę o charakterze produkcji rolniczej oraz nowe tereny, które stanowią odpowiedź na uwzględnienie wniosków złożonych w ramach procedury sporządzenia planu ogólnego. Plan ogólny wyznacza strefy SR również w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących i planowanych gospodarstw rolnych, objętych strefami wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową, co ma na celu zapewnienie możliwości rozbudowy gospodarstw o obiekty gospodarczo-inwentarskie. W obrębie tych stref profil funkcjonalny podstawowy przewiduje możliwość realizacji następujących przeznaczeń terenu:

- teren produkcji w gospodarstwach rolnych,
- teren wielkotowarowej produkcji rolnej,
- teren akwakultury i obsługi rybactwa,
- teren komunikacji,
- teren ogrodów działkowych,
- teren infrastruktury technicznej.

W ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego wskazano na możliwość realizacji następujących przeznaczeń terenu:

- teren rolnictwa z zakazem zabudowy,
- teren zieleni urządzonej,

- teren zieleni naturalnej,
- teren lasu,
- teren wód,
- teren elektrowni słonecznej (w ramach wybranej strefy).

Tak szeroki zakres funkcjonalny nie pozwala na etapie planu ogólnego na precyzyjne określenie przeznaczenia poszczególnych terenów. W ramach stref SR potencjalnie może być prowadzona produkcja rolnicza, związana w szczególności z hodowlą zwierząt, co może generować zanieczyszczenia odorowe, które mogą być problemem środowiskowym jak i społecznym. Głównym źródłem uciążliwości zapachowych są procesy związane z nawożeniem i przechowywaniem obornika. W celu ograniczenia odorów można stosować różnorodne technologie związane z wietrzeniem, filtracją oraz zarządzaniem całym procesem produkcyjnym. Kwestią istotną jest dążenie do unikania bezpośredniego sąsiedztwa tego typu inwestycji z zabudową mieszkaniową. W Polsce nie ma przepisów regulujących odległości inwestycji rolniczych od zabudowań mieszkalnych, brak też norm dotyczących stężeń odorowych. Dlatego też każde zamierzenie musi być rozpatrywane indywidualnie, przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań. Szczegółowe przeznaczenie terenów znajdujących się w ramach stref SR nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Generalnie można stwierdzić, że realizacja umożliwionego w planie ogólnym zainwestowania przyczyni się do zmiany lokalnych warunków aerosanitarnych, jednak w skali całej gminy nie dojdzie do odczuwalnego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego.

Powstanie nowego zainwestowania w strefach umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej przyczyni się do zwiększenia natężenia ruchu pojazdów mechanicznych po istniejących drogach publicznych oraz wymusi rozbudowę lokalnego układu dróg, co może się wiązać z lokalnym i okresowym zwiększeniem stężenia zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego. Nie przewiduje się aby wzrost natężenia ruchu pojazdów mechanicznych związany z nowopowstałą zabudową spowodował znaczny wzrost ilości zanieczyszczeń, przyczyniających się do przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń.

Przewiduje się, że realizacja dopuszczonych w projekcie planu form zagospodarowania przyczyni się do pewnej zmiany lokalnych warunków aerosanitarnych, jednak w skali gminy nie dojdzie do odczuwalnego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego. W dalszym ciągu na stan powietrza wpływ będą miały takie czynniki jak emisja zanieczyszczeń z lokalnych palenisk, szkodliwe substancje pochodzenia komunikacyjnego, zanieczyszczenia pochodzenia przemysłowego oraz zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Na etapie sporządzenia niniejszej prognozy nie ma podstaw do prognozowania, że w wyniku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego zostaną przekroczone dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w powietrzu określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

9.7. Klimat akustyczny

Jako główne źródło uciążliwości akustycznej w gminie Obryte wskazuje się hałas komunikacyjny.

Analizowany projekt planu ogólnego w ramach stref komunikacyjnych SK uwzględnia istniejącą drogę wojewódzką nr 618. Pozostałe elementy istniejącego układu komunikacyjnego

zostały włączone do poszczególnych stref planistycznych, gdzie w ramach każdej z nich ustalona jest możliwość realizacji terenów komunikacji. W planie ogólnym nie wyznaczono nowych stref komunikacyjnych. Realizacja ustaleń planu ogólnego będzie się wiązała z rozbudową uzupełniającego układu komunikacyjnego, który będzie mógł być realizowany w ramach każdej strefy planistycznej. Lokalizacja i parametry możliwego do realizacji nowego układu komunikacyjnego są niemożliwe do przewidzenia na etapie sporządzania planu ogólnego. Dlatego też nie przewiduje się aby realizacja ustaleń zawartych w projekcie analizowanego dokumentu przyczyniła się do wyraźnego pogorszenia klimatu akustycznego w gminie. W dalszym ciągu będzie dochodzić do zdefiniowanych w niniejszej prognozie, uciążliwości akustycznych (ruch komunikacyjny odbywający się wzdłuż drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych, lokalne zakłady przemysłowe i pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze). Podkreślić należy, że wszelkie prace budowlane będą się wiązały z okresowym występowaniem uciążliwości akustycznych i wibracji związanych ze specjalistycznym sprzętem lub pracami. Ewentualny wzrost poziomu hałasu może się wiązać z ogólnym wzrostem natężenia ruchu komunikacyjnego. Analizując określone w projekcie strefy planistyczne nie przewiduje się, aby zaproponowane tereny miały wpływ na pogorszenie się klimatu akustycznego. Właściwie zaprojektowane i eksploatowane obiekty produkcyjno-usługowe (np. przy zastosowaniu zieleni izolacyjnej, stosowaniu w procesach produkcyjnych i eksploatacyjnych urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu, odpowiednie usytuowanie urządzeń uciążliwych akustycznie w możliwie jak największej odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej, realizację nasadzeń i zalesień w sąsiedztwie zakładu) nie powinny powodować wyraźnych uciążliwości akustycznych. Zastosowanie zaproponowanych w prognozie rozwiązań może się przyczynić do ograniczenia lub wyeliminowania uciążliwości związanej z emisją hałasu przez nowopowstające obiekty.

9.8. Powierzchnia ziemi

Ustalenia projektu planu ogólnego mogą wpływać na powierzchnię ziemi poprzez przyczynianie się do zmian ukształtowania i użytkowania terenu, ograniczanie możliwości występowania negatywnych skutków związanych z ruchami masowymi ziemi, ograniczenie nadmiernego zagospodarowania nierolniczego gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III.

Obszar objęty projektem planu ogólnego znajduje się poza zasięgiem: obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych. W gminie okresowo prowadzona jest działalność wydobywcza ze złoża piasków i żwirów „Gródek” (nr 11492). Jako zagrożenie dla środowiska, związane z eksploatacją złoża, wskazuje się: deformację powierzchni terenu, hałas, powierzchniowe ruchy masowe, zapylenie. Poziom wodonośny w obrębie złoża występuje na głębokość od 1,6 do 5,5 m p.p.t. Sposób prowadzenia eksploatacji został określony jako odkrywkowy, systemem ścianowym. Z danych udostępnionych przez Państwowy Instytut Geologiczny wynika, że eksploatacja ze złoża została rozpoczęta 02.01.2008r. Eksploatacja jest związana z zagrożeniem obrywów. Rekultywację dla złoża określono w kierunku leśnym.

W granicach gminy Obryte dla złoża piasków i żwirów „Gródek” ustanowiony został teren i obszar górniczy, które obejmują powierzchnię 46 913 m². Przewidywany termin ważności koncesji ustalony został na 15.10.2031r. W projekcie planu ogólnego obszar pokrywający się z zasięgiem terenu i obszaru górniczego został włączony do strefy górnictwa (SG).

Drugie występujące w gminie złożo piasków i żwirów „Tocznabiel-Kępiśta” jest nieeksploatowane. Złożo występuje na terenie gruntów leśnych, znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 Puszcza Biała, na fragmencie objęte jest obszarem szczególnego zagrożenia powodzią.

Nie został dla niego ustanowiony teren i obszar górniczy. W planie ogólnym nie wyznaczono w jego zasięgu strefy górnictwa SG, teren ten został włączony do strefy otwartej SO, dla której nie ma możliwości realizacji zagospodarowania, co zapewnia ewentualną możliwość jego wykorzystania.

Powierzchnia ziemi, grunty i gleby na skutek działalności człowieka podlegają przekształceniom oraz częściowej degradacji. Na naturalnie ukształtowaną rzeźbę terenu nakładają się czynniki antropogeniczne: wyrównywanie lub usypywanie terenu pod zabudowę lub elementy związane z infrastrukturą techniczną i komunikacyjną, utwardzenie części terenu, przerwanie ciągłości warstw glebowych.

W planie ogólnym w sposób rozłączny wyznaczono strefy planistyczne, zagospodarowanie części z nich będzie mogło mieć wpływ na powierzchnię ziemi. Najmniej narażonymi na przekształcenia powierzchni ziemi strefami planistycznymi są: otwarta SO oraz zieleni i rekreacji SZ. Strefami w których można się spodziewać powstania przekształceń powierzchni ziemi są: wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ, wielofunkcyjna z zabudową zagrodową SZ, usługowa SU, gospodarcza SP, produkcji rolniczej SR, infrastrukturalna SI, górnictwa SG.

Pewne przeobrażenia mogą mieć miejsce na etapie powstawania nowej zabudowy i mogą dotyczyć wykopów, uzbrojenia inżynierskiego, utwardzenia powierzchni terenu. Wszelkie przekształcenia będą najwyraźniej widoczne na terenach dotychczas niezabudowanych. Na etapie prowadzenia robót budowlanych istnieje potencjalne zagrożenie zanieczyszczenia gleby i gruntu poprzez nieprawidłową eksploatację maszyn i urządzeń i związany z tym wyciek substancji ropopochodnych. Realizacja nowych przedsięwzięć będzie się wiązała ze zmianą użytkowania fragmentów terenu oraz wytwarzaniem odpadów, w tym odpadów potencjalnie niebezpiecznych (mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe; opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych, zużyte urządzenia), które powinny być zbierane do szczelnych pojemników i następnie usunięte przez wyspecjalizowane firmy konserwacyjno - kontrolne posiadające stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Odpady te nie powinny być magazynowane okresowo na terenie inwestycji.

W zasięgu stref planistycznych umożliwiających realizację nowej zabudowy, należy się spodziewać powstawania nasypów z gruntu wybranego pod fundamenty nowych obiektów budowlanych oraz z wykopów pod urządzenia podziemnej i naziemnej infrastruktury technicznej. Prace ziemne będą na ogół dotyczyć strefy przypowierzchniowej gruntu, a grunt z wykopów budowlanych będzie prawdopodobnie częściowo wywożony oraz w części będą z niego formowane nasypy na miejscu. W efekcie końcowym tych prac powierzchnia terenu zostanie miejscami nieznacznie podniesiona, bez zasadniczego wpływu na jego ogólną konfigurację.

Każdorazowo przy realizowaniu inwestycji budowlanej trwale związanej z gruntem widoczne będą zmiany w topografii terenu na etapie budowy obiektów i infrastruktury – działania krótko-trwałe związane z realizacją obiektów. Po zakończeniu prac budowlanych zmiany w ukształtowaniu terenu nie będą kontrastowały z przyległymi obszarami.

W projekcie planu ogólnego ustalono gminne standardy urbanistyczne, które obejmują m.in. minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej (PBC), którego ustalenie umożliwi zapobieżenie nadmiernemu utwardzeniu terenów inwestycyjnych, co niekorzystnie mogłoby wpływać na lokalne warunki infiltracyjne. Wartość PBC jest zróżnicowana w zależności od stref planistycznych. W przypadku stref otwartych bez ustalonego wskaźnika minimalnej

powierzchni biologicznie czynnej, ze względu na istniejący sposób użytkowania (lasy, wody, tereny zieleni naturalnej, rolnictwa z zakazem zabudowy), przyjmuje się, że i tak należy on do najwyższych. Najniższe wartości PBC zostały ustalone w strefach infrastrukturalnych SI oraz gospodarczych SP, które ze względu na specyfikę istniejącego lub planowanego zagospodarowania nie mają możliwości na racjonalne uzyskanie wyższej wartości tego wskaźnika. Dla stref SK wskaźnika PBC nie ustala się.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, dzięki któremu możliwym do osiągnięcia będzie „dogęszczenie” istniejących obszarów zwartej zabudowy i wypełnienie niezagospodarowanych luk przy wykorzystaniu dostępu do istniejącej infrastruktury technicznej. Dzięki temu zahamowane zostanie zjawisko nadmiernego rozpraszania się zabudowy na tereny, które nie są do tego dostosowane pod względem komunikacyjnym i infrastrukturalnym.

W projekcie planu ogólnego uwzględniono występujące w gminie użytki rolne klas chronionych. W przestrzeni gminy nie występują grunty rolne zaliczone do I lub II klasy bonitacyjnej. Grunty rolne podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych obejmują klasę III i stanowią niecałe 3% powierzchni gminy (występują w granicach miejscowości: Psary, Skłudy, Obryte, Bartodzieje, Wielgolas). W trakcie wyznaczania zasięgu stref planistycznych oraz obszaru uzupełnienia zabudowy zwrócono szczególną uwagę na potrzebę ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej i konieczność zapewnienia odpowiedniej przestrzeni dla rozwoju produkcji rolniczej. Gruntom rolnym stanowiącym użytki rolne klasy III umożliwiono dalsze rolnicze użytkowanie poprzez włączenie do odpowiednich stref planistycznych, t.j. do strefy otwartej (SO), wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową (SZ) lub produkcji rolniczej (SR). W projekcie planu ogólnego w zasięgu użytków rolnych klasy III wyznaczone zostały również strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), które obejmują istniejącą zabudowę o charakterze jednorodzinnym (Bartodzieje, Psary, Skłudy, Wielgolas) oraz jedną strefę gospodarczą (SP), która obejmuje funkcjonujący tartak w miejscowości Bartodzieje. W projekcie planu ogólnego wyznaczono jedynie 5 stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), które stanowią lukę w zabudowie i na ich fragmencie występują grunty rolne klasy III (Psary, Wielgolas). Łączna powierzchnia gruntów rolnych klasy III, na których projekt planu ogólnego umożliwia realizację nowej zabudowy w ramach stref SJ, która będzie wymagała uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, wynosi 0,43 ha, co stanowi 0,2% ogólnej powierzchni wszystkich gruntów rolnych objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Wspomniane strefy SJ, stanowiące rezerwę dla nowej zabudowy, zostały ustanowione w związku z wyznaczonym w gminie obszarem uzupełnienia zabudowy. Towarzyszą istniejącej zabudowie jednorodzinnej i stanowią naturalną kontynuację funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej. Ustalenie dla nich strefy planistycznej, która nie wymaga zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze stanowiłoby swego rodzaju fikcję planistyczną.

W trakcie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy uwzględniono wymogi wynikające z §1 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy – na użytkach rolnych klasy III dokonano rozszerzenia granic OUZ jedynie w odległości nie przekraczającej 50 m od granicy pasa drogowego drogi publicznej oraz wyłącznie na obszarach wyznaczonych w wyniku wykonania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 ww. rozporządzenia.

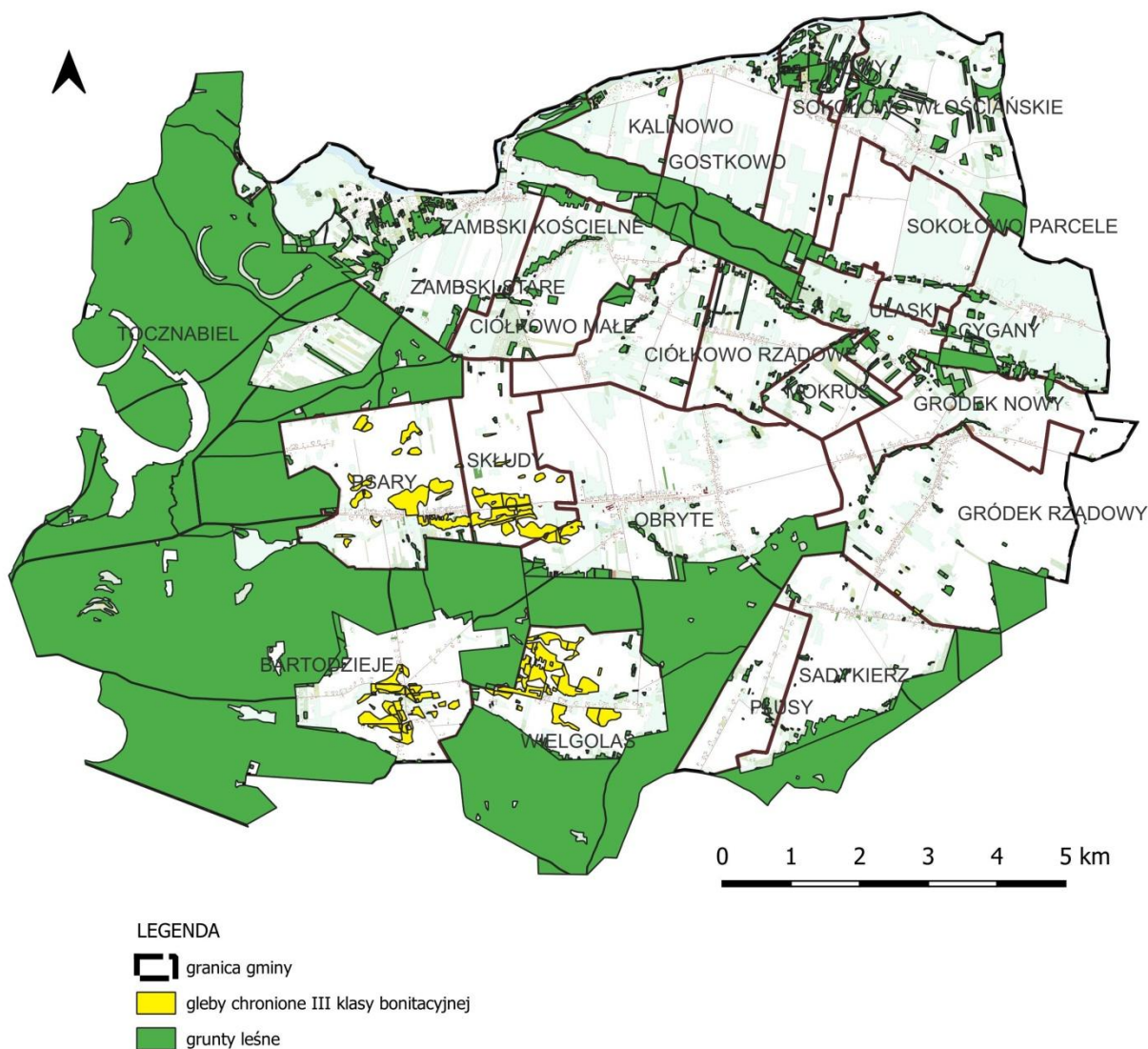
Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że realizacja ustaleń wynikających w planu ogólnego nie powinna skutkować znaczącymi niekorzystnymi zmianami w ukształtowaniu terenu ani wzrostem zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

9.9. Zasoby naturalne

Zasobami naturalnymi środowiska przyrodniczego, na które wpływ mogą wywierać ustalenia planu ogólnego, są: surowce mineralne, wody powierzchniowe i podziemne, gleby oraz lasy.

W granicach gminy stwierdzono występowanie dwóch udokumentowanych złóż surowców mineralnych. W przypadku złoża piasków i żwirów „Gródek” prowadzona jest okresowa działalność wydobywcza. Dla złoża ustanowiony został teren i obszar górniczy, które obejmują powierzchnię 46 913 m². Przewidywany termin ważności koncesji ustalony został na 15.10.2031r. W projekcie planu ogólnego obszar pokrywający się z zasięgiem terenu i obszaru górniczego został włączony do strefy górnictwa (SG). Drugie występujące w gminie złożo piasków i żwirów „Tocznabiel-Kępista” jest nieeksploatowane. Złożo to występuje na terenie gruntów leśnych, znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 Puszcza Biała, na fragmencie objęte jest obszarem szczególnego zagrożenia powodzią. Nie został dla niego ustanowiony teren i obszar górniczy. W planie ogólnym nie wyznaczono w jego zasięgu strefy górnictwa SG, teren ten został włączony do strefy otwartej SO, dla której nie ma możliwości realizacji zagospodarowania, co zapewnia ewentualną możliwość jego wykorzystania.

Wpływ planu ogólnego na gleby został omówiony w rozdziale dotyczącym oddziaływań na powierzchnię ziemi.

Rysunek 16. Rozmieszczenie użytków rolnych III klasy bonitacyjnej oraz gruntów leśnych na terenie gminy Obryte

W gminie Obryte tereny leśne stanowią 38,4% jej powierzchni. Tereny zarówno największych zgrupowań gruntów leśnych, jak i mniejszych kompleksów leśnych, zostały włączone głównie do strefy otwartej (SO). Tylko w nielicznych przypadkach umożliwiono powiększenie istniejących terenów inwestycyjnych (głównie w ramach stref SJ i SZ), kosztem niewielkich kompleksów leśnych. Ponadto we wszystkich strefach planistycznych, w których było to możliwe w ramach profilu podstawowego lub dodatkowego ustalono profil funkcjonalny „teren lasu”, co stwarza możliwość dalszego planistycznego utrzymania kompleksów leśnych oraz stwarza możliwość ich powiększenia.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że plan ogólny będzie miał pozytywny lub neutralny wpływ na ochronę zasobów naturalnych: złóż surowców mineralnych, wody, gleby, lasy. Zasoby te są w analizowanym dokumencie w wystarczający sposób chronione.

9.10. Krajobraz

Obszar gminy Obryte cechuje się naturalnym krajobrazem wiejskim, w którym wyróżniają się elementy środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz elementy świadczące o współczesnej działalności antropogenicznej. Teren gminy jest podporządkowany gospodarce rolnej, a także osadnictwu. Walory krajobrazowe przestrzeni rolnej podnosi mozaikowy układ użytków rolnych z powierzchniami lasów, zadrzewieniami, terenami podmokłymi, stawami i użytkami zielonymi. Utrzymanie dotychczasowego sposobu prowadzenia gospodarki rolnej pozwoli na zachowanie istniejącego krajobrazu. Przestrzeń ta jest jednak częściowo zmieniana za sprawą rozwoju osadnictwa. Dlatego też miejscami o najbardziej przekształconym krajobrazie są największe skupiska osadnicze.

Kierując się ochroną krajobrazu gminy wiejskiej w projekcie planu ogólnego zostały ustalone gminne standardy urbanistyczne, które mają na celu zapobieżenie powstawaniu obiektów destrukcyjnie wpływających na istniejący krajobraz i jego walory. W ramach standardów urbanistycznych dla większości stref planistycznych określono: minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy. Część stref ma ustalone wszystkie z ww. wskaźników (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR), część, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, może mieć ustalone jedynie niektóre wskaźniki (SI, SN, SC.). Strefa otwarta SO, strefa górnictwa SG i komunikacyjna SK, są tymi, dla których ustalenie wskaźników jest fakultatywne.

Przy określaniu parametrów brano pod uwagę występującą w strefie lub jej sąsiedztwie zabudowę oraz wartości parametrów określonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Zróżnicowane w sposób szczegółowy parametry zabudowy i zagospodarowania terenu zostaną określone w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy.

Realizacja nowych inwestycji przyczyni się do zmian w lokalnym krajobrazie. W największym stopniu zmiany te będą odczuwalne w przypadku terenów, które dotychczas były niezainwestowane. Pojawienie się zabudowy o zróżnicowanym charakterze na terenie, który dotychczas był wolny od zainwestowania przyczyni się do pewnej dysharmonizacji otoczenia. Niekorzystny wpływ nowej zabudowy na sąsiadujący krajobraz maleje wraz ze wzrostem odległości od realizacji. W celu ograniczenia potencjalnego negatywnego wpływu na otaczający inwestycję krajobraz zaleca się np. stosowanie na wysokich obiektach jednolitych kolorów i rozmiarów elementów konstrukcyjnych.

Swój wpływ na lokalny krajobraz będą również wywierały dopuszczone w wybranych strefach planistycznych inwestycje OZE. W analizowanym dokumencie jedynym rodzajem OZE określonym w ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego dla wybranych stref SO, SR jest teren elektrowni słonecznej. Plan ogólny nie wyznacza terenów wyznaczonych pod lokalizację elektrowni wiatrowych.

Największego oddziaływania OZE na krajobraz można się spodziewać w obrębie terenów otwartych, użytkowanych w sposób rolniczy, gdzie tego typu inwestycje będą widoczne ze znacznych odległości. Warto podkreślić, że w projekcie planu ogólnego dążono do ograniczenia możliwości ingerencji w rejon o najcenniejszych walorach krajobrazowych poprzez niewprowadzanie w ich zasięgu możliwości realizacji elektrowni słonecznych jako profilu dodatkowego w strefach otwartych.

Wpływ dopuszczonych w planie ogólnym elektrowni słonecznych na krajobraz jest złożony. Z jednej strony, mogą przyczyniać się do ochrony środowiska i być zintegrowane z otoczeniem, a z drugiej strony, ich budowa może zmieniać siedliska zwierząt i być postrzegana jako zakłócenie krajobrazu. Zmiana przeznaczenia terenów rolniczych czy innych na obszary zainstalowanych paneli słonecznych może prowadzić do zmiany krajobrazu oraz oddziaływać na lokalne społeczności. W niektórych miejscach lokalizacja OZE może wymagać wycinki istniejących drzew, co dodatkowo może wpływać na przeobrażenie krajobrazu. Warto podkreślić, że odpowiednio usytuowane panele fotowoltaiczne, przy ograniczonej powierzchni inwestycji, mogą być postrzegane jako element współczesnej infrastruktury energetycznej oraz jako szansa na kształtowanie krajobrazu w sposób zrównoważony. Inwestycje mogą być projektowane tak aby możliwie w jak największym stopniu harmonizować z otoczeniem, tworząc estetyczną i funkcjonalnie zagospodarowaną przestrzeń. Rozległe pod względem powierzchni farmy fotowoltaiczne będą klasyfikowały się jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz będą mogły być realizowane wyłącznie na podstawie sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na etapie sporządzania planu miejscowego będzie możliwe przeprowadzenie bardziej szczegółowych analiz, w tym tych krajobrazowych, które umożliwią zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji na otoczenie.

Dokumentem o charakterze ponadlokalnym, który ma się przyczynić do ochrony krajobrazu jest Audyt krajobrazowy, który dla województwa mazowieckiego został przyjęty Uchwałą nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. W audycie krajobrazowym dla gminy obszaru gminy Obryte zidentyfikowano pięć typów krajobrazów (w tym 11 podtypów) oraz stwierdzono występowanie 3 krajobrazów priorytetowych, dla których określono zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu.

W planie ogólnym dążono do uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym dotyczących występujących w gminie typów krajobrazów priorytetowych a także pozostałych typów zidentyfikowanych krajobrazów. W celu zachowania lokalnych wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- dążono do ograniczenia zainwestowania terenów zagrożonych powodzią,
- dążono do ochrony naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych,
- dążono do ochrony tradycyjnego krajobrazu w celu zachowania historycznie wykształconej lokalnej formy architektonicznej zabudowy,
- dążono do przeciwdziałania dysharmonii i fragmentacji zwartego charakteru zabudowy poszczególnych miejscowości,
- dążono do ochrony przestrzeni rolniczej i ograniczenia zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- dążono do ograniczenia zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- nie wprowadzono strefy planistycznej umożliwiającej eksploatację złoża piasków i żwirów, które znajduje się w zasięgu krajobrazu priorytetowego.

Podsumowując stwierdza się, że zaproponowane w projekcie planu ustalenia dotyczące zwiększenia zasięgu terenów inwestycyjnych oraz umożliwiające realizację różnorodnych typów zabudowy są odzwierciedleniem postępującego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Obryte. Zadaniem dokumentów planistycznych jest zapewnienie możliwości zachowania elementów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i wskazanie kierunków rozwoju zabudowy, która nie dysharmonizowałaby najbliższego otoczenia. Elementy stanowiące

podstawowe walory krajobrazowe gminy zostały zachowane. Stwierdza się, że w projekcie planu ogólnego uwzględnione zostały rekomendacje i wnioski wynikające z Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego.

9.11. Warunki klimatyczne

Ustalenia planu ogólnego, ze względu na wyznaczone strefy planistyczne, które umożliwiają realizację nowych inwestycji kubaturowych, potencjalnie mogą się przyczyniać do powstania pewnych przeobrażeń w lokalnym mikroklimacie. W obrębie terenów przewidzianych do zainwestowania, w przypadku realizacji zabudowy, może dochodzić do nieznacznego wzrostu temperatur oraz modyfikacji siły i kierunku wiania wiatru. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Plan ogólny uwzględnia, w dostosowanej dla tego dokumentu formie, potrzebę adaptacji do zmian klimatu i umożliwia wykorzystywanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Wyrazem tego jest dopuszczenie w profilach funkcjonalnych wybranych stref SO, SR rozwoju OZE (teren elektrowni słonecznej). Doprecyzowanie możliwości lokalizacji odnawialnych źródeł energii nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia planu ogólnego nie dotyczą lokalizacji OZE wytwarzających energię na potrzeby własne użytkownika oraz zamontowanych na budynkach.

9.12. Dobra kultury i zabytki

Plan ogólny w strukturze swoich ustaleń nie ma możliwości zawarcia tych precyzyjnie odnoszących się do zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej, stanowią jedno z ustaleń obowiązkowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie sporządzania analizowanego projektu wzięto pod uwagę występujące w gminie obszary i obiekty zabytkowe, w tym stwierdzone stanowiska archeologiczne. Przyjęte w planie ogólnym rozwiązania, dotyczące stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych, mają na celu zapewnienie możliwości dalszego rozwoju urbanizacji w sposób, który nie wpłynie negatywnie na zasoby dziedzictwa kulturowego.

Parametry zabudowy i zagospodarowania terenu, które zostały określone dla poszczególnych stref planistycznych, określają zakres możliwych docelowych wartości. Ich uszczegółowienie oraz ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej, będzie miało miejsce na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub procedowanych decyzji o warunkach zabudowy, które będą uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

9.13. Dobra materialne

Ustalenia planu ogólnego zapewniają możliwość zaspokojenia części bieżących i przyszłych potrzeb inwestycyjnych. Rozwój dóbr materialnych będzie następował w toku budowy kolejnych obiektów mieszkaniowych, usługowych, produkcyjno-usługowych oraz innych obiektów i urządzeń dopuszczonych do realizacji zgodnie z ustaleniami planu. Projekt planu ogólnego zapewnia możliwości rozwojowe gminy, a więc przyczyni się do wzbogacenia dóbr

materialnych przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania

9.14. Syntetyczne zestawienie wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego wraz z określeniem ich charakteru

Analiza specyficznych uwarunkowań lokalnego środowiska przyrodniczego oraz ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego pozwala podjąć próbę określenia przewidywanych zmian, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji jego ustaleń na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Ustalenia analizowanego dokumentu mają charakter ogólny. Plan wyznacza w sposób rozłączny strefy planistyczne, które niosą ze sobą informację o katalogu funkcji terenu, które będą mogły być ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. Dlatego też na etapie sporządzenia planu ogólnego nie ma możliwości precyzyjnego określenia przeznaczenia terenu, co wiąże się z brakiem sposobności do szczegółowego prognozowania oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. W związku z tym w niniejszej prognozie możliwe jest zidentyfikowanie ewentualnych oddziaływań na poziomie ogólnym. Wskazane oddziaływania mogą być niepełne, obrazujące generalne procesy. Bardziej szczegółowe zdefiniowanie przewidywanych zmian w środowisku będzie mogło nastąpić wraz z opracowywaniem prognoz oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W związku z realizacją ustaleń planu ogólnego przewidywać można różnorodny wpływ zachodzących zjawisk na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Podstawowym elementem rozróżniającym charakter zachodzących oddziaływań jest ich kierunek wpływu, który może być pozytywny lub negatywny. Przewidywane oddziaływania na środowisko mogą mieć charakter bezpośredni (związany z daną strefą planistyczną lub ustalonymi standardami urbanistycznymi) lub pośredni (związany z już istniejącymi okolicznościami lub dodatkowymi przedsięwzięciami, które są ze sobą powiązane). Biorąc pod uwagę okres występowania oddziaływań wyróżnia się chwilowe, stałe, krótkoterminowe i długoterminowe. Największe znaczenie przypisuje się oddziaływaniom o charakterze długoterminowym, gdyż występują one od zakończenia danego działania i trwają wraz z funkcjonowaniem zrealizowanych przedsięwzięć. Część oddziaływań ma charakter skumulowany - jest wynikiem nałożenia się na siebie różnorodnych czynników, które przyczyniają się do wygenerowania pozytywnego bądź negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze.

Tabela 11. Przewidywane oddziaływania na środowisko będące skutkiem realizacji ustaleń projektu planu ogólnego - podsumowanie

Potencjalny wpływ realizacji ustaleń planu ogólnego na:	Potencjalny wpływ	Kierunek wpływu	Charakter wpływu	Czas trwania
Różnorodność biologiczna oraz fauna i flora	Ograniczenie możliwości bytowania lub migracji zwierząt	N	S, P	D
	Ograniczenie środowiska życia dla gatunków roślin	N	S, P	D
	Zachowanie terenów otwartych i lokalnych powiązań przyrodniczych	P	B, P	D
	Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych	P	B, P	D

Warunki życia ludności	Wprowadzenie ograniczeń w możliwościach rozwoju zabudowy na terenach stanowiących zagrożenie dla bytowania ludzi	P	B	D
	Zwiększenie powierzchni terenów przewidzianych pod nowe inwestycje	P	P, S	D
	Powstanie nowych inwestycji generujących uciążliwości akustyczne i lokalny wzrost zanieczyszczeń powietrza	N	P, S	S, D
	Wprowadzenie rezerw terenowych umożliwiających rozwój zainwestowania	P	P, S	S, D
	Zachowanie istniejących i umożliwienie rozwoju nowych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych	P	P	D
	Zapewnienie możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii	P	B, S	D, S
Wody powierzchniowe	Wzrost poboru wody i wytwarzania ścieków	N	B	D, S
	Zachowanie i ochrona wód powierzchniowych	P	P	D
	Ograniczenie infiltracji i wzrost intensywności spływu powierzchniowego na terenach dotychczas niezainwestowanych	N	P	D
	Zachowanie wolnymi od zabudowy i zainwestowania obszarów towarzyszących ciekom	P	B	D
Wody podziemne	Wzrost uszczelnienia powierzchni terenu i związane z tym ograniczenie poziomu infiltracji	N	P, S	Ś
	Zapewnienie zachowania możliwości retencyjnych na terenach przewidujących realizację nowych inwestycji	P	P	D
	Zwiększony pobór wód podziemnych	N	P, S	D
Powietrze atmosferyczne	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	P	S	D
	Ewentualny wzrost ilości zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego na skutek zwiększonego zainwestowania obszaru	N	P, S	D
	Ewentualny wzrost natężenia zanieczyszczeń odorowych w związku z realizacją zainwestowania na terenach produkcji rolniczej	N	P, S	D
	Zachowanie dotychczasowego przeznaczenia rozległych obszarów otwartych, umożliwiających przewietrzanie terenu gminy	P	P	D
Klimat akustyczny	Ewentualne pogorszenie warunków akustycznych na skutek wzrostu poziomu zainwestowania obszaru połączonego ze zwiększeniem natężenia ruchu kołowego.	N	W, S	D
Powierzchnia ziemi	Degradacja pokrywy glebowo - roślinnej w trakcie realizacji nowych inwestycji oraz prowadzenia powierzchniowej eksploatacji surowców	N	W	K, S
	Powstawanie lokalnych utwardzeń i przekształceń powierzchni terenu	N	P	D, S
	Wzrost ilości wytwarzanych odpadów	N	S	D
	Ochrona przed nadmiernym zainwestowaniem gleb najwyższych klas bonitacyjnych	P	B	D
Klimat	Lokalne przeobrażenia mikroklimatu związane z powstaniem nowej zabudowy	N	P, W	Ś
	Brak przekształceń w obrębie obszarów cennych pod względem bioklimatycznym	P	P	D
Krajobraz	Częściowe przekształcenie krajobrazu na terenach przeznaczonych do zainwestowania	N	P	D

	Zachowanie niezmienionymi terenów kształtujących lokalne walory krajobrazowe	P	S	D
Zabytki	Wprowadzenie stref funkcjonalnych umożliwiających zachowanie obszarów i obiektów zabytkowych	P	S	D
Dobra materialne	Rozwój dóbr materialnych wraz z powstawaniem nowej zabudowy	P	S	D

Oznaczenia:

Kierunek wpływu: P - pozytywny; N - negatywny

Charakter wpływu: B - bezpośredni; P - pośredni; W - wtórny; S - skumulowany

Czas trwania: K - krótkoterminowe; Ś - średnioterminowe; D - długoterminowe; S - stałe; C - chwilowe

Źródło: Opracowanie własne

W powyższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiono różnego rodzaju przewidywane oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego, w tym również te o możliwym charakterze skumulowanym. Występowanie oddziaływań skumulowanych będzie głównie związane z lokalizacją poszczególnych przedsięwzięć, kumulacja może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć w tym samym czasie i na tym samym terenie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, prośrodowiskowe technologie prowadzenia tych prac.

Przewiduje się, że na terenie gminy Obryte potencjalnie może dojść do skumulowanych relacji następujących oddziaływań:

- wzrost uciążliwości akustycznej w wyniku powstania nowej zabudowy. Tego rodzaju uciążliwości, nawet jeśli wystąpią, mogą być ograniczane poprzez np.: obsadzanie terenów zielenią izolacyjną (która daje efekt psychologiczny), zastosowanie urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu, odpowiednie usytuowanie urządzeń uciążliwych akustycznie w możliwie jak największej odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej;
- przekształcenie dotychczasowego krajobrazu w wyniku pojawienia się zainwestowania terenów, które użytkowane są obecnie jako grunty rolne i nieużytki;
- zmniejszenie ogólnej powierzchni biologicznie czynnej w wyniku utwardzenia terenów przeznaczonych do zainwestowania i związane z tym ograniczenie poziomu infiltracji;
- ograniczenie przestrzeni bytowania i migracji niektórych gatunków roślin i zwierząt w wyniku pojawienia się zainwestowania na terenach użytkowanych obecnie jako grunty rolne i nieużytki;
- wzrost tzw. niskiej emisji w wyniku pojawienie się zwiększonego ruchu pojazdów mechanicznych emitujących zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Biorąc jednak pod uwagę coraz powszechniejsze wprowadzanie do przemysłu motoryzacyjnego wielu proekologicznych rozwiązań nie przewiduje się, aby w wyniku realizacji ustalonych w planie ogólnym form zagospodarowania doszło do pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego.

W ramach niniejszej prognozy trudno jest jednoznacznie wskazać zasięg skumulowanych oddziaływań, ponieważ na obecnym etapie brak jest wielu istotnych danych na temat rzeczywistego "kształtu" planowanych przedsięwzięć.

10. Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie planu ogólnego

Projekt planu ogólnego wyznacza strefy planistyczne, dla których określone zostały gminne standardy urbanistyczne oraz obszar uzupełnienia zabudowy. W analizowanym dokumencie uwzględniono przeznaczenie terenów wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, istniejącą zabudowę w poszczególnych miejscowościach, oraz tereny przewidujące możliwość uzupełnienia zabudowy. W ramach tak wyznaczonych stref planistycznych zidentyfikowano tereny niezabudowane, dla których wyliczono chłonność (oszacowano, ile osób potencjalnie może na nich zamieszkać). Wartość ta w zastawieniu z wyliczonym na podstawie danych GUS zapotrzebowaniem na nową zabudowę w Gminie Obryte pozwoliła wyciągnąć wnioski, że w gminie nie ma możliwości na wyznaczenie dodatkowych stref planistycznych umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej poza tymi już określonymi.

Format planu ogólnego jest ściśle określony w przepisach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzeniach wykonawczych. Przepisy regulują zasady wyznaczania stref wielofunkcyjnych umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej oraz możliwości powiększenia zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że w przypadku planu ogólnego nie ma realnych możliwości na przedstawienie skrajnie różniących się od siebie rozwiązań alternatywnych.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy konieczne wydaje się świadome i racjonalne wyznaczenie terenów najkorzystniejszych dla rozwoju poszczególnych funkcji. Przy opracowywaniu projektu planu ogólnego wzięto pod uwagę specyficzne lokalne uwarunkowania, wymogi w zakresie ochrony środowiska i przyrody a także przeanalizowano możliwe do wystąpienia niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

W toku prac projektowych przeanalizowane zostały różne warianty rozwiązań przestrzennych, które między sobą nie różniły się w zasadniczy sposób pod względem oddziaływania na środowisko. Ostatecznie wybrano rozwiązanie, które w swych założeniach uwzględnia potrzeby rozwojowe mieszkańców, jednostki samorządu terytorialnego, inwestorów; lokalne zasoby środowiska przyrodniczego oraz przepisy ustawy i rozporządzeń dotyczących planu ogólnego. Przyjęte rozwiązania uznano za nieprzyczyniające się do wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony oraz integralność i spójność obszarów Natura 2000. W związku z powyższym nie wskazuje się na rozwiązania alternatywne w stosunku do tych zaproponowanych w projekcie planu ogólnego.

W niniejszej prognozie, ze względu na możliwość ustalenia w planach miejscowych, sporządzanych na podstawie planu ogólnego, różnych przeznaczeń terenu w ramach każdej ze stref planistycznych, wskazuje się na zasadność rozpatrywania rozwiązań alternatywnych na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie opracowania projektu planu ogólnego oraz prognozy oddziaływania na środowisko nie napotkano na utrudnienia wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

11. Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary

Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Na podstawie analizy ustaleń projektu planu ogólnego stwierdzono, że w wyniku jego realizacji potencjalnie może dojść do wywierania pewnych presji na środowisko przyrodnicze. Skala tych oddziaływań jest trudna do określenia na etapie niniejszej prognozy. Niemniej jednak niezbędne jest zaproponowanie pewnych rozwiązań, które będą zapewniały ograniczenie negatywnych oddziaływań, zarówno na etapie realizacji poszczególnych inwestycji jak też i późniejszego użytkowania terenu. Projekt planu ogólnego, ze względu na brak możliwości wprowadzenia w nim ustaleń innych niż profil funkcjonalny strefy i gminne standardy urbanistyczne, ma ograniczone możliwości określenia ustaleń mających na celu zminimalizowanie ewentualnych niekorzystnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Wskazane jest uwzględnianie zaproponowanych w analizowanym dokumencie działań również na dalszych etapach planowania przestrzennego - opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Rozpatrując możliwe do pojawienia się negatywne zjawiska oddziałujące na środowisko należy przedstawić propozycję środków łagodzących niekorzystny ich wpływ na zmiany istotne dla ludzi, elementów środowiska przyrodniczego oraz obszarów Natura 2000.

W wyniku realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego negatywny wpływ na ludzi będzie niewielki. Przedstawione poniżej propozycje dodatkowych działań mają na celu zminimalizowanie ewentualnych uciążliwości, które mogłyby być odczuwane przez użytkowników i mieszkańców gminy:

- w przypadku stwierdzenia na etapie prognozy oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji środowiskowej możliwego negatywnego skumulowanego oddziaływania akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej zaleca się ograniczenie mocy akustycznej źródła uciążliwości;
- stosowanie w trakcie prac budowlanych urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż inwestycji związanych z zabudową produkcyjną, w tym produkcją rolniczą, z zastosowaniem gatunków zimozielonych;
- w celu wizualnego ograniczenia zmian w lokalnym krajobrazie zaleca się powszechne stosowanie zieleni wysokiej na terenach przewidzianych pod inwestycje;
- nowopowstałe obiekty budowlane powinny być zrealizowane w formie zapewniającej estetyczne odczucia użytkownikom przestrzeni.

Propozycje dodatkowych działań służących niwelowaniu negatywnego wpływu realizacji niektórych ustaleń projektu planu ogólnego w stosunku do zmian odnoszących się do środowiska przyrodniczego:

- stosowanie w trakcie prac budowlanych urządzeń o niskim poziomie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń;
- realizacja zamierzeń inwestycyjnych powinna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem wartości przyrodniczych terenu w celu wyeliminowania możliwości trwałego zniszczenia powiązań biocenotycznych;

- ubytek powierzchni biologicznie czynnej powinien być równoważony wprowadzaniem terenów zielonych w możliwie jak najkrótszym okresie po zakończeniu prac budowlanych;
- przy realizacji nowych nasadzeń powinny być wykorzystywane rodzime gatunki roślin;
- na obszarach o potwierdzonych walorach środowiska przyrodniczego, w przypadku uznania ich części za tereny przeznaczone pod zabudowę, należy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w świadomy sposób ukształtować obowiązującą linię zabudowy oraz określić parametry i wskaźniki zabudowy, tak aby zachować jak najwięcej terenów cennych.

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko stwierdzono, że w wyniku realizacji projektu planu ogólnego nie powinno wystąpić znaczące niekorzystne oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony występujących w gminie obszarów Natura 2000: Puszcza Biała PLB140007, Dolina Dolnej Narwi PLB140014, Murawy nad Dolną Narwią PLH140060, a także na integralność i spójność tych obszarów. W niniejszej prognozie podkreśla się konieczność uwzględniania lokalizacji przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz działań ochronnych wyznaczonych w obowiązujących dla nich planach zadań ochronnych. Realizacja jakichkolwiek inwestycji w granicach obszarów Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, co wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Mając na uwadze wysoki stopień ogólności ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego stwierdza się, że wskazanie ewentualnych prac kompensacyjnych może nastąpić na etapie prognoz oddziaływania na środowisko miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które są podstawą do realizacji poszczególnych przekształceń.

12. Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń planu ogólnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wprowadza wymóg prowadzenia przez organ opracowujący monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.

Obowiązujące przepisy nie regulują metod analizy skutków realizacji postanowień przyjętych w planie ogólnym ani częstotliwości ich przeprowadzania. Punktem wyjścia do tych analiz może być, opracowana na podstawie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ocena aktualności planu ogólnego i planów miejscowych. Dokonywana jest ona przez Wójta przynajmniej raz w czasie trwania kadencji rady. Analiza ta dotyczy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, określa, jakie inwestycje zostały dotychczas zrealizowane. Jej wyniki mogą stanowić punkt początkowej analizy skutków realizacji ustaleń planu ogólnego na środowisko przyrodnicze.

Oceną aktualnego stanu poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego zajmuje się monitoring zapisany w odrębnych aktach prawnych. Częstotliwość i zakres działań

monitorujących jest zależna od rodzaju inwestycji, jakie będą zlokalizowane na analizowanym obszarze. W celu określenia skutków realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego na środowisko można odnosić się do wyników monitoringu prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zestawienia te umożliwiają przeprowadzenie analiz porównujących jakość środowiska przyrodniczego w okresach przed i po uchwaleniu planu ogólnego. W ramach tego monitoringu ocenie mogą podlegać takie elementy jak:

- jakość powietrza atmosferycznego,
- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- jakość klimatu akustycznego,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- gospodarka odpadami.

Jakość analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska jest zależna od tego, czy zgromadzone materiały odnoszą się bezpośrednio do obszaru opracowania. Najkorzystniejsza sytuacja występowałaby wtedy, gdyby na terenie gminy, lub w jej bliskim sąsiedztwie, zlokalizowane były punkty pomiarowe, umożliwiające pozyskanie danych o stanie poszczególnych komponentów lokalnego środowiska przyrodniczego.

Rozważając dostępne możliwości pozyskiwania danych o stanie środowiska przyrodniczego stwierdza się, że najkorzystniejszą metodą analizy skutków realizacji planu ogólnego, w zakresie oddziaływania na środowisko, będzie szczegółowa analiza porównawcza, wspierana metodami statystycznymi i inwentaryzacyjnymi, wykonywana na podstawie wyników regularnego monitoringu środowiska przyrodniczego. Zbieranie informacji pochodzących z państwowego monitoringu środowiska powinno się odbywać w systemie rocznym. W ramach monitoringu mogą być również uwzględniane wyniki badań i analiz środowiskowych, odnoszących się do przedmiotowego terenu, wykonywane w ramach indywidualnych zamówień. Wójt gminy powinien występować do odpowiednich organów o przedłożenie otrzymywanych przez te instytucje wyników monitoringu na podstawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach a także innych decyzji inwestycyjnych.

Uznaje się, że elementem mogącym korzystnie wpływać na jakość przeprowadzanych analiz skutków realizacji planu ogólnego jest System Informacji Przestrzennej, dzięki któremu możliwe jest tworzenie różnorodnych baz danych o gminie i przeprowadzanie analiz przestrzennych. Za pomocą tego systemu może być prowadzony monitoring m.in. takich zjawisk jak:

- zmiany w strukturze użytkowania gruntów (powierzchnia terenów zainwestowanych, poziom lesistości),
- zmiany w wyposażeniu infrastrukturalnym gminy,
- zmiany w zagospodarowaniu w obrębie obszarów chronionych,
- zmiany w zagospodarowaniu na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz w ich najbliższym otoczeniu.

Aktualizacja danych znajdujących się w Systemie Informacji Przestrzennej powinna się odbywać w systemie corocznym, dzięki czemu możliwym będzie sprawne reagowanie na ewentualne pojawienie się niekorzystnych zjawisk.

Częstotliwość przeprowadzanych zbiorczych analiz skutków realizacji planu ogólnego powinna obejmować okres pięcioletni, czyli raz w czasie trwania kadencji Rady Gminy. Corocznie

jednak powinny być zbierane informacje o stanie środowiska przyrodniczego oraz zachodzących w nim przeobrażeniach. Zalecane jest, aby w sposób szczególny monitorowane były takie procesy jak zmiana jakości poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, zmiana wyposażenia infrastrukturalnego oraz przeobrażania o charakterze społeczno - gospodarczym.

13. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Gmina Obryte nie sąsiaduje bezpośrednio z terytorium państw ościennych, odległość od najbliższej granicy państwa wynosi ok. 140km. Analiza ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego pozwala jednoznacznie stwierdzić, że nie wskazują one na jakiegokolwiek transgraniczne oddziaływanie.

14. Streszczenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona na potrzeby projektu planu ogólnego gminy Obryte. Projekt ten został opracowany na podstawie Uchwały Rady Gminy Obryte Nr III/23/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Obryte. W uchwale tej określono, że granicami obszaru objętego planem ogólnym są granice gminy Obryte.

Reforma systemu planowania przestrzennego, która została przyjęta ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688) weszła w życie 24 września 2023 r. i wprowadziła nowy rodzaj aktu planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego gminy, który stanowi akt prawa miejscowego. Oznacza to, że ustalenia planu ogólnego będą musiały być uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz będą stanowiły podstawę prawną wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

Celem głównym prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego jest identyfikacja przewidywanych zmian, jakie może przynieść realizacja tak zdefiniowanych ustaleń planistycznych na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz obszary chronione.

Ze względu na złożoność występujących w granicach gminy zjawisk przyrodniczych oraz dość ogólny charakter dokumentu planistycznego, jakim jest plan ogólny, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektu aktu planowania przestrzennego przybiera formę prognozy prawdopodobnych skutków jakie niesie ze sobą realizacja tak zdefiniowanej polityki przestrzennej gminy.

Cechy środowiska przyrodniczego

Obszar gminy Obryte jest zróżnicowany pod względem niektórych elementów środowiska przyrodniczego. W lokalnej przestrzeni można wyróżnić rejony cechujące się wyraźnymi walorami środowiska (dolina rzeki Narew, lasy Puszczy Białej, tereny podmokłe, starorzecza, łąki, tereny pól uprawnych) oraz mniej urozmaicone przyrodniczo (tereny zurbanizowane). Gmina Obryte ma charakter typowo rolniczy, w której przeważający procent areалу stanowią gleby

słabe, co ma znaczący wpływ na efektywność i opłacalność produkcji rolnej. W gminie, ze względu na występującą rzekę Narew i atrakcyjne położenie topograficzne miejscowości nadnarwiańskich, rozwija się rekreacja indywidualna, która niekiedy charakteryzuje się wysoką presją obszarową na obszary nie sprzyjające budownictwu (obszary szczególnego zagrożenia powodzią).

Zróznicowana budowa geologiczna przyczyniła się do wykształcenia w obszarze gminy udokumentowanych złóż surowców mineralnych: okresowo eksploatowane złoża piasków i żwirów „Gródek” oraz nieeksploatowane złoża piasków i żwirów „Tocznabiel-Kępista”. W lokalnej przestrzeni wyraźnie zarysowuje się koryto i dolina rzeki Narew, która stanowi główną oś hydrograficzną gminy oraz lokalny korytarz ekologiczny.

Na lokalne zasoby wód powierzchniowych składa się rzeka Narew, strumienie, rowy melioracyjne, starorzecza, stawy, zagłębienia wypełnione wodą, oczka wodne, bagna i mokradła. Obszar Gminy Obryte w całości znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 „Subniecka Warszawska”, co świadczy o istotnej roli jaką powinna odegrać dbałość o zachowanie jakości wód podziemnych na zadowalającym poziomie. Występujące w granicach gminy poziomy wodonośne reprezentowane są przez piętra trzeciorzędowe i czwartorzędowe. W przestrzeni gminy Obryte funkcjonują trzy stacje wodociągowe w miejscowościach - Bartodzieje, Cygany i Gródek Rządowy. W gminie funkcjonują 3 oczyszczalnie: Obryte, Psary, Gródek Rządowy.

Warunki glebowe wskazują, że znaczna część gleb w gminie cechuje się nadmiernym zakwaszeniem, co wpływa na ograniczenie ich rolniczej przydatności. W przestrzeni gminy nie występują grunty rolne zaliczone do I lub II klasy bonitacyjnej. Grunty rolne podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych obejmują klasę III i stanowią niecałe 3% powierzchni gminy (występują w granicach miejscowości: Psary, Skłudy, Obryte, Bartodzieje, Wielgolas). Na terenach rolniczych występują grunty zmeliorowane, których powierzchnia obejmuje ok 941 ha, co stanowi ok 7% powierzchni gminy. Największe ich skoncentrowanie występuje w obrębach ewidencyjnych Bartodzieje i Wielgolas.

Pod względem warunków klimatycznych Obryte znajduje się w klimatycznym rejonie mazowiecko-podlaskim. Istotny wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych w gminie mają; lokalne warunki fizjograficzne (doliny rzeczne, wyżyna lodowcowa, krawędź erozyjna) oraz kompleksy leśne - łagodzące siłę wiatru i wahania temperatury. W przestrzeni gminy można wyróżnić rejon o odmiennych typach mezoklimatu.

Lokalny świat fauny i flory jest mocno zróżnicowany, w przestrzeni gminy wyróżnia się tereny dogodne dla bytowania gatunków rzadkich i chronionych, a także obszary obfitujące w przedstawicieli typowych środowisk poddanych antropopresji. Bogactwo bioróżnorodności ściśle koreluje z różnorodnością form ochrony przyrody występujących w gminie: obszar Natura 2000 Puszcza Biała, obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi, obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią, rezerwat przyrody Popławy, rezerwat przyrody Bartnia, pomniki przyrody. Znajdujące się w gminie obszary Natura 2000 zostały wyznaczone na podstawie Dyrektywy Ptasiej i licznie występują tu gatunki chronionych ptaków, które znajdują tu miejsce rozrodu, godów, żerowiska, miejsce odpoczynku lub miejsce migracji. Poza ptakami w gminie stwierdzono występowanie chronionych gatunków ssaków, płazów, owadów oraz lokalizację chronionych siedlisk przyrodniczych.

Obszar gminy Obryte cechuje się wyraźnymi walorami krajobrazowymi, które można wyróżnić na podstawie specyficznych cech przyrodniczych i antropogenicznych. Do najcenniejszych

elementów lokalnego krajobrazu zalicza się dolina rzeki Narwi oraz tereny leśne Puszczy Białej. Krajobraz gminie jest w ograniczonym zakresie przekształcony antropogenicznie. Wolnymi od zabudowy i zainwestowania pozostają obszary cenne pod względem przyrodniczym (rezerваты przyrody, lasy Puszczy Białej, dolina rzeki Narew, obszary wodno-błotne, tereny wykorzystywane rolniczo znajdujące się w oddaleniu od istniejącej zabudowy). Obszary zabudowane mają charakter skupiony w centralnych częściach poszczególnych miejscowości oraz rozproszony w rejonach oddalonych od centrum. W poszczególnych wsiach dominuje zabudowa zagrodowa wraz z występującą naprzemiennie zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Występujące w gminie obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w miejscowościach bezpośrednio przylegających do rzeki Narew, poddawane są presji inwestycyjnej związanej z nową zabudową o charakterze letniskowym.

W gminie dość licznie występują obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków. Występują tu również zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.

Ustanowione formy ochrony przyrody

W przestrzeni gminy obszarami podlegającymi ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody są: Obszar Natura 2000 Puszcza Biała (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140007.B), Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB140014.B), Obszar Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH140060.H), rezerwat przyrody Bartnia (PL.ZIPOP.1393.RP.1278), rezerwat przyrody Popławy (PL.ZIPOP.1393.RP.131), pomniki przyrody.

Jakość środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

Rzeka Narew prowadzi wody umiarkowanej jakości. Przez wgląd na fakt, że w gminie Obryte dominuje rolnicze użytkowanie terenu wody powierzchniowe zanieczyszczone są przez spływy powierzchniowe i gruntowe zanieczyszczeniami biogennymi, a także przez spływy z terenów zabudowy mieszkaniowej miejscowości zlokalizowanych w sąsiedztwie rzek lub ich dopływów (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin, ścieki sanitarne, gnojowica). O ich czystości decydują głównie zanieczyszczenia obszarowe, które ulegają dużym zmianom sezonowym. Na stan wód powierzchniowych w gminie Obryte istotny wpływ wywiera również niewspółmierny do zwodociągowania poziom skanalizowania poszczególnych miejscowości oraz brak kanalizacji deszczowej w większych miejscowościach.

Jakość wód podziemnych można ocenić na podstawie monitoringu jakości wód podziemnych, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wg którego stan wód podziemnych został określony jako dobry, zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym.

Na stan lokalnych warunków aerosanitarnych wpływ wywierają zanieczyszczenia o charakterze powierzchniowym, punktowym i liniowym. Ich źródłem może być tzw. „niska emisja”, na którą składają się zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych palenisk, zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego a także te pochodzenia komunikacyjnego. Gmina Obryte, pod względem państwowego monitoringu jakości środowiska w zakresie jakości powietrza, znajduje się w strefie mazowieckiej, dla której stwierdzono, że poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego.

Głównym źródłem zagrożenia dla środowiska akustycznego na terenie gminy Obryte jest komunikacja, w szczególności hałas drogowy. Zagrożenie środowiska tym właśnie źródłem hałasu znacznie się zwiększyło w ciągu ostatnich lat. Spowodowane to jest przede wszystkim wciąż wzrastającą liczbą pojazdów. Innego rodzaju czynnikami wpływającymi na klimat

akustyczny są działalność produkcyjna oraz pojawiające się sezonowo maszyny rolnicze. Hałas emitowany przez lokalne zakłady przemysłowe, ma charakter tymczasowy i nie cechuje się wyraźną uciążliwością. Podobnie rzecz się ma z hałasem emitowanym przez maszyny rolnicze.

W zakresie promieniowania elektromagnetycznego nie stwierdzono w Gminie Obryte przekroczeń wartości dopuszczalnych PEM w środowisku.

W Gminie Obryte zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią, nie stwierdzono występowania obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych. Wśród elementów mogących stanowić zagrożenia dla lokalnych walorów przyrodniczych można wyróżnić nadmierne rozpraszanie się zabudowy na terenach nie wyposażonych infrastrukturalnie; powstawanie intensywnej zabudowy na terenach cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego

Analizując zachodzące w przestrzeni gminy przeobrażenia stwierdza się, iż w przypadku braku wejścia w życie analizowanego projektu planu ogólnego w terminie narzuconym przez ustawodawcę (do 30.06.2026 r.) na obszarze gminy Obryte nie będzie możliwości podjęcia nowych procedur planistycznych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Doprowadzenie do takiej sytuacji spowoduje zablokowanie nowych możliwości inwestycyjnych i zamrożenie obecnej sytuacji planistycznej, gdzie w gminie Obryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objętych jest jedynie 0,08% powierzchni gminy. Brak możliwości sporządzania nowych miejscowych planów, zmiany tych już obowiązujących oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy spowoduje, że ruch budowlany będzie obejmował jedynie tereny z obowiązującymi mpzp oraz te, które posiadają decyzje o warunkach zabudowy, które stały się ostateczne i prawomocne przed wejściem w życie planu ogólnego.

Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

W niniejszej prognozie stwierdzono, że ze względu na ogólny charakter analizowanego dokumentu, brak jest możliwości precyzyjnego przewidzenia znaczących oddziaływań na środowisko jego ustaleń.

Jako obszary, na których można się spodziewać oddziaływań na środowisko wskazuje się obecne użytki rolne, łąki, pastwiska, nieużytki oraz tereny już częściowo zainwestowane, na których plan ogólny wprowadza strefy umożliwiające realizację nowych inwestycji. Terenami, które należy objąć szczególną uwagę są zidentyfikowane w przestrzeni gminy powierzchniowe formy ochrony przyrody (obszary Natura 2000, rezerваты przyrody) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią. W obrębie terenów objętych oddziaływaniem może dojść do trwałych przemian środowiska polegających m.in. na: utwardzeniu powierzchni ziemi, zmianie ukształtowania powierzchni terenu, przerwaniu ciągłości warstw gruntowych, zmianie stosunków wodnych, ograniczeniu powierzchni infiltracji, wzroście emisji zanieczyszczeń, wzroście uciążliwości akustycznych, zwiększeniu wykorzystywania wód, wzroście ilości wytwarzanych odpadów, postępującym przekształcaniu krajobrazu.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Analiza elementów mogących zagrażać należytej ochronie obszarów i obiektów ustanowionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody pozwoliła zidentyfikować działania mogące

niekorzystnie oddziaływać na ich przedmiot i cel ochrony. Dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała potencjalnymi zagrożeniami może być zmiana dotychczasowego sposobu użytkowania terenów oraz wkraczanie zabudowy w miejsca na których stwierdzono występowanie siedlisk ptasich lub siedlisk przyrodniczych. Jako potencjalne zagrożenia dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi wskazuje się zmianę dotychczasowego sposobu użytkowania terenów (zarzucanie pasterstwa, brak wypasu, zmiana sposobu upraw) a także wkraczanie zainwestowania turystycznego w miejsca atrakcyjne zarówno dla ptaków chronionych jak i dla ludzi. W przypadku obszaru Natura 2000 Murawy nad Dolną Narwią za największe znaczenie można uznać zmianę dotychczasowego sposobu użytkowania. Zagrożeniem dla występujących w gminie rezerwatów przyrody (Bartnia, Popławy) może być degradacja naturalnego drzewostanu sosnowego. Uznano, iż ewentualnym zagrożeniem dla trwałości funkcjonowania pomników przyrody może być zaniedbanie pielęgnacyjne drzew oraz ich otoczenia, w wyniku czego mogą utracić swą wartość przyrodniczą.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, wspólnotowym i krajowym

W prognozie przedstawiono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, które są istotne z punktu widzenia ochrony środowiska na przedmiotowym obszarze. Odniesiono się do głównych założeń takich dokumentów jak: Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z wprowadzającym limity emisji Protokołem z Kioto; Konwencja o różnorodności biologicznej; Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej; Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030. W trakcie analiz stwierdzono, że projekt planu ogólnego nie stoi w sprzeczności z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Przewidywane skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko przyrodnicze

Plan ogólny nie definiuje w sposób precyzyjny przeznaczenia terenu. Wdrożenie jego ustaleń nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy (w ramach obszarów uzupełnienia zabudowy).

W trakcie wyznaczania stref planistycznych dążono do ograniczenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów środowiskowych, uwzględniono konieczność równoważenia potrzeb rozwojowych gminy oraz ochrony walorów i zasobów przyrodniczych. Zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które będą mogły powstać w wyniku uchwalenia projektu planu ogólnego są ukierunkowaniem i utrwaleniem postępujących procesów rozwojowych zachodzących w gminie.

Na etapie sporządzenia planu ogólnego nie ma możliwości precyzyjnego określenia przeznaczenia terenu czego następstwem jest brak możliwości realnego prognozowania oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. W związku z powyższym w niniejszej prognozie przyjęto założenia polegające na identyfikowaniu oddziaływań na poziomie ogólnym, przy jednoczesnym zachowaniu przezorności związanej z powstałymi w ramach strefy możliwościami inwestycyjnymi.

Specyfika analizowanego aktu planowania przestrzennego sprawia, że określenie jego wpływu na niektóre z komponentów środowiska przyrodniczego (np. na powierzchnię ziemi) na poziomie ogólnym jest możliwe, natomiast w przypadku innych elementów (np. warunki klimatyczne) jest znacznie ograniczone. W prognozie oddziaływania na środowisko przeanalizowane zostały przede wszystkim aspekty związane z możliwą zmianą w strukturze przestrzennej gminy i jej wpływem na środowisko przyrodnicze oraz ludzi. Ocena ta ma charakter

poglądowy. Należy mieć świadomość, że stwierdzenie w niniejszej prognozie braku znaczącego negatywnego oddziaływania danego ustalenia planu ogólnego na określony komponent środowiska przyrodniczego nie oznacza, że żadna z inwestycji powstałych zgodnie z ustaleniami planu ogólnego nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na wybrane elementy środowiska. Warto też pamiętać, że ewentualne stwierdzenie w niniejszej prognozie możliwego negatywnego oddziaływania ustaleń planu ogólnego na środowisko nie oznacza, że dojdzie do zagospodarowania danego terenu akurat w sposób oddziałujący w sposób niekorzystny.

Szczegółowa analiza wpływu na poszczególne komponenty środowiska następstw uchwalenia planu ogólnego będzie możliwa dopiero po wdrożeniu jego ustaleń w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu decyzji o warunkach zabudowy (na obszarach znajdujących się w zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy). Na kolejnych etapach procesu planistycznego możliwe będzie sformułowanie propozycji możliwych do podjęcia działań minimalizujących negatywne oddziaływanie oraz ewentualnych działań kompensacyjnych.

Propozycja rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych, zawartych w projekcie planu ogólnego

Format planu ogólnego jest ściśle określony w przepisach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzeniach wykonawczych. Przepisy regulują zasady wyznaczania stref wielofunkcyjnych umożliwiających realizację zabudowy mieszkaniowej oraz możliwości powiększenia zasięgu obszaru uzupełnienia zabudowy. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się, że w przypadku planu ogólnego nie ma realnych możliwości na przedstawienie skrajnie różniących się od siebie rozwiązań alternatywnych.

W toku prac projektowych przeanalizowane zostały różne warianty rozwiązań przestrzennych, które między sobą nie różniły się w zasadniczy sposób pod względem oddziaływania na środowisko. Ostatecznie wybrano rozwiązanie, które w swych założeniach uwzględnia potrzeby rozwojowe mieszkańców, jednostki samorządu terytorialnego, inwestorów; lokalne zasoby środowiska przyrodniczego oraz przepisy ustawy i rozporządzeń dotyczących planu ogólnego. Przyjęte rozwiązania uznano za nieprzyczyniające się do wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony oraz integralność i spójność obszarów Natura 2000. W związku z powyższym nie wskazuje się na rozwiązania alternatywne w stosunku do tych zaproponowanych w projekcie planu ogólnego.

Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych zjawisk oddziałujących na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Na podstawie analizy ustaleń projektu planu ogólnego stwierdzono, że w wyniku jego realizacji potencjalnie może dojść do wywierania pewnych presji na środowisko przyrodnicze. Skala tych oddziaływań jest trudna do określenia na etapie niniejszej prognozy. Niemniej jednak w prognozie zaproponowano działania, które miałyby na celu minimalizowanie ewentualnych uciążliwości, jakie mogłyby zaistnieć w odniesieniu do mieszkańców gminy oraz środowiska przyrodniczego. Dotyczą one głównie szeroko rozumianej poprawy klimatu akustycznego oraz działań przyczyniających się do trwałego zachowania powiązań biocenotycznych.

W związku z tym, iż nie stwierdzono znaczącego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony, oraz integralność obszaru Natura 2000 w prognozie nie wskazano propozycji rozwiązań kompensacyjnych. Podkreślono konieczność uwzględniania lokalizacji przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz działań ochronnych wyznaczonych w obowiązujących dla nich planach zadań ochronnych.

Propozycja metod analizy skutków realizacji ustaleń planu ogólnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania

W prognozie określono propozycję metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego (analiza porównawcza wykonywana na podstawie wyników regularnie przeprowadzanego państwowego monitoringu środowiska oraz innych analiz środowiskowych) a także ich częstotliwość (okres pięcioletni).

Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Nie stwierdzono transgranicznego oddziaływania na środowisko.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 74a ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, jako autor prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej na potrzeby Planu ogólnego Gminy Obryte, oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 2 ww. ustawy - ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym i nauce, studia drugiego stopnia, i posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko oraz byłam co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Obryte 15.09.2025

Dorota Sineh